

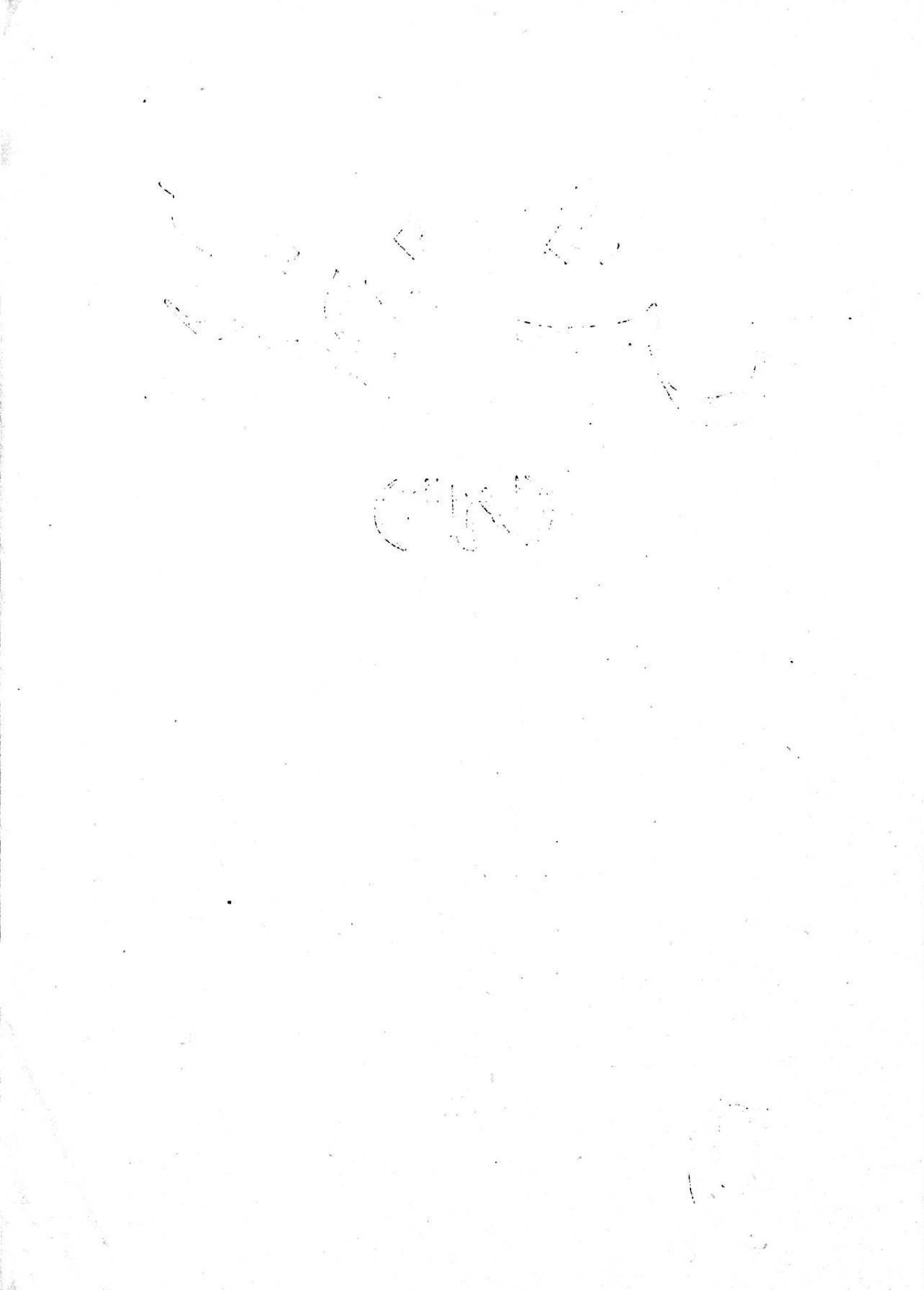
# سەرئىش

(تاللاغما)

ج اك پ مەركىزىي كومىتېتىنىڭ  
نەزەرىيە ئۇرۇنىلى

9

1995



# ئىزدىنىش

(تاللانما)

1995-يىل 9-سان

(نومۇمىي 87-سان)

(ئايلىق ژۇرنال)

ج ك پ مەركىزىي كومىتېتىنىڭ نەزەرىيىۋى ژۇرنىلى «ئىزدىنىش»نىڭ  
1995-يىلىق 13-، 14- سانلىرىدىن تاللاپ تەرجىمە قىلىندى

## مۇندەر بىچە

### چىرىكلىكە قارشى تۈرۈش توغرىسىدا

— «دېڭ شىاپىڭ ماقالىلىرىدىن تاللانما»نىڭ 3-تومىنى تۆكىنىشتىن ئالغان تەسىراتىم  
(2) ..... جېڭىش تىەنەشىاڭ

كۈلەن فەنسىپىدىن چوڭقۇر ۋە ئۇزاقسە ئۆگىنەيلى ..... جاك چۈهنجىڭ (35)

### ★ 9-ئاينىڭ 5-كۈنى نەشىرىتىن چىقىتى ★

نەشر قىلغۇچى: مىللەتلەر نەشرىياتى

بېيجىڭ خېڭىلى شىمالىي كۆچا 14-قورۇ. پۇچتا نومۇرى: 100013  
مدەملەكتە ئىچىدە بىرلىككە كەلگەن پۇچتا ۋە كاللت نومۇرى: CN11-2498

باستۇرۇچى: مىللەتلەر باسما زاۋۇتى

تىزغۇچى: مىللەتلەر نەشرىياتى ئېلېكترونلۇق مەتبە سېستېمىسى

باش تارقىتىش ئۇرنى: بېيجىڭ گېزىت-ژۇرنال تارقىتىش نۇدارسى

ژۇرناغا پېزىلىش ئۇرنى: مەملىكتىمىزىنىڭ هەرقايىسى جايلىرىدىكى پوچىخانىلار

پارچە سېتىش ۋە ۋە كالىتەن سېتىش ئۇرنى: مەملىكتىمىزىنىڭ هەرقايىسى جايلىرىدىكى پوچىخانىلار

چەت ئەللەرگە تارقىتىش ئۇرنى: جۇڭگۇ خەلقئارا كىتاب سودىسى باش شىركىتى (بېيجىڭ 399 «خەت ساندۇقى»)

# چىرىكلىكە قارشى تۇرۇش توغرىسىدا

— «دېڭ شىاۋپىڭ ماقالىلىرىدىن تاللانما» نىڭ 3-تومىنى ئۆگىنىشتىن ئالغان تەسراتىم

## جېڭىشىلەرنىڭ

(1) بىز تارىختىكى ھېلىقى «دەۋلىك قانۇنى» دىن ھالقىپ چىقىشىمىز كېرەك

جۇڭگو خەلقنىڭ قىد كۆتۈرگىنىڭ 45 يىلدىن ئاشتى. مەملىكتىمىزدىكى ھەر مىللەت خەلقى جۇڭگو كومپارتىيىسىنىڭ رەھبەرلىكىدە، پارتىيىنىڭ تۇقتىسادىي قۇرۇلۇشنى مەركەز قىلىش، توت ئاساسىي پىرىنسپىتا چىڭ تۇرۇش، ئىسلاھات-پېچىۋېتىشە چىڭ تۇرۇشتنى ئىبارەت ئاساسىي لۇشىھەنى ئىجرا قىلىپ، تۇرلۇك قىيىنچىلىقلارنى يېڭىپ، جۇڭگوچە سوتىيالىزم قۇرۇۋاتىدۇ. ئىلگىرىكىلەر زادىلا قىلىپ باقىغان بۇ ئىشمىزنىڭ جەزىمن غەلبە قىلىدىغانلىقىغا تولۇق ئىشەنچىمىز بار. شۇنىڭ بىلەن بىلە شۇنىمۇ كۆرۈشىمىز كېرەككى، ئالدىمىزدا بىر ئۆتكۈر مەسىلە تۇرۇپتۇ، نۇ بولسىمۇ چىرىكلىك ھادىسىلىرىنىڭ يامراپ كېتۋاتقاندە. قىدىن ئىبارەت، بۇ مەسىلە مەملىكتىمىزنىڭ سوتىيالىستىك ئۇلۇغ ئىشلىرىنىڭ ئىستىقبالى ۋە تەقدىرىگە بىۋاستە تەسر كۆرسىتۋاتىدۇ. بىز چىرىكلىكە قارشى كۈرەشنى تاكى ھەل قىلغۇچ ھەلبىكە ئېرىشكەچە بوشاشماستىن، كۈچلۈك ھالدا ئېلىپ بېرىشىمىز كېرەك.

1945-يىلى خۇڭ يەنپىي ئەپەندى يەئەننى زىيارەت قىلغان ۋاقتىتا، رەئىس ماۋ زېدۇڭ بىلەن تارىختىكى دەۋلىك قانۇنى توغرۇلۇق پاراڭ سېلىشقانىدى. نۇ مۇنداق دېڭەندى: «ئاتىش نەچە ياشقا كىرىپىتىمەن، ئاڭلىغانلىرىمىنى دېمەيلا قوياي، ئۆز كۆزۈم بىلەن كۆرگەنلىرىمدىن ئېلىپ بېيتسام، 'بىردىنلا رونىاق تېپىپ'، 'بىردىنلا ھالاڭ بولۇپ كېتىدىغان'، ئىشلار ھەققەتەن كۆپ بولغانىكەن، ئادەملىر،

ئاشلىلەر، گۇرۇھلار، جايلار ھەتا دۆلەتلەرنىڭ نۇرغۇنلىرى بۇ دەۋەلىك قانۇنىنىڭ باشقۇرۇشىدىن ھالقىپ كېتەلمەپتىكەن.“ خۇاك يەنپىي ئېپەندى پارتىيەمىزنىڭ “بىر يېڭى يول تېپىپ چىقىپ، بۇ دەۋەلىك قانۇنىنىڭ باشقۇرۇشىدىن ھالقىپ ئۇنوشى“نى ئومىد قىلدى.

رەئىس ماۇ زىبۈڭ شۇ ۋاقتىنىڭ ئۆزىدىلا جاۋاب بېرىپ: “بىز ئاللەقاچان يېڭى يول تاپتۇق. بىز بۇ دەۋەلىك قانۇنىدىن ھالقىپ كېتەلمىمەز. بۇ يېڭى يول دېمۇركاتىبىدۇر. خەلق ھۆكۈمەتنى نازارەت قىلىپ تۈرغاندىلا، ھۆكۈمەت ئاندىن بىل قويۇۋەتىمەيدۇ. ھەممە ئادەم تەڭ مەسئۇل بولغاندىلا، ئاندىن رەھبەرنىڭ ئۇلوشى بىلەن سىياستىمۇ تۈزگىشىدىغان ئىش بولمايدۇ“ دېدى.

چىرىكلىشىپ ئۆزگىرىپ كېتىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش، تارىختىكى ھېلىقى “دەۋەلىك قانۇنى“ دىن ھالقىپ چىقىش ئۈچۈن رەئىس ماۇ زىبۈڭ باشچىلىقىدىكى پارتىيە مەركىزىي كومىتەتى بوشاشماستىن تىرىشتى ۋە كۈرەش قىلدى. دۆلەت قۇرۇلغاندىن كېيىن پارتىيەمىز ئىدیيە، سىياسى، تەشكىلىي جەھەتكى پاكلقىنى، كەڭ ئامما بىلەن بولغان قويۇق ئالاقىسىنى ساقلاپ، 50-بىللاردا ۋە 60-بىللارنىڭ ئالدىنلىق يېرىمىدا ياخشى پارتىيە ئىستىلى ۋە ئۇجىتمائىي كەپپىيات تۈرگۈزغاندى. “مەدەنىيەت زور ئىتقىلابى“ دىن ئىبارەت ئۇن يىللەق بالايىپاپت پارتىيەنىڭ ئىسىل ئەنئەنسىنى بوزۇپ تاشلىدى. يېڭى تارىخىي شارائىتتا، پارتىيەمىز “بىر مەركەز، ئىككى ئاساسىي نۇقتا“ دىن ئىبارەت ئاساسىي لۇشىمەنى قەتىي ئىجرا قىلىپ، زېھنىي كۈچىنى مەركەزەشتۈرۈپ، بۇتۇن دىققىتىنى ئۇقتىسانى يۈكىسىلدۈرۈپ، سوتىسيالسىتىك دۆلتىرىمىزنىڭ ئۇمۇمىي كۈچىنى، خەلقنىڭ تۇرمۇش سەۋىيىسىنى ئۇستۇرۇشكە قاراتى. بۇ جەھەتتە، كەڭ خەلق ئاممىسى بىزنى ھىمایە قىلىدۇ. ئەمما، تۈرلۈك چىرىكلىك ھادىسىلىرىنىڭ ئۆزلۈكىسىز ئەۋچ ئېلىشى بىزنى ئامىدىن ئېغىر حالدا ئايىپ تۈرىدۇ، بۇ بىز دۇچ كېلىۋاتقان ئەڭ ئېغىر خەتردۇر. جاھانگىرلارنىڭ قامال قىلىشى ۋە ئېبارگوسى يېڭى قۇرۇلغان خەلق جۇمھۇرىيەتىمىزنى ئۇجۇق تۇرۇۋەتەلەمىدى، ئۇلارنىڭ ئاتوم بومبىسى، ۋودورود بومبىسىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان يېڭى تىپتىكى قوراللىرىمۇ خەلق جۇمھۇرىيەتىمىزنى ھالاڭ قىلامالايدۇ؛ ئامىدىن ئېغىر حالدا ئايىپلىپ قىلىشىمىز بولسا دۆلەت ئىچى ۋە سىرتىدىكى دۇشمەنلەرگە پۇرسەت تۇغدۇرۇپ بېرىپ، بىزگە ئېغىر ئاقۇھەت ئېلىپ كېلىشى مۇمكىن. بولداش دېڭ شىاۋىپىڭ مۇنداق دەپ كۆرسەتكەندى: “چىرىكىلەشكەنلەرنى، بولۇپمۇ پارتىيەنىڭ يۇقىرى قاتىمىدىكى چىرىكىلەشكەنلەرنى جازاغا تارتىمساق، ھەققە- تەنمۇ مەغلۇب بولۇش خەۋىپى، تۇغۇلىدۇ.“ (دېڭ شىاۋىپىڭ ماقالىلىرىدىن تالانما ئۇيغۇرچە نەشرى، 3-توم، 650-بەت. تۆۋەندە بۇ كىتابنىن كەلتۈرۈلگەن نەقلىدە بەت نومۇريلە بېرىلدى)

يولداش جىاڭ زېمىن يادولۇقىدىكى پارتىيە مەركىزىي كومىتەتى مەسىلىنىڭ ئېغىرلىقىنى ۋە تەخىرسىز- لمىنى تونۇپ يېتىپ، چىرىكلىككە قارشى كۈرەش قوزىغىدى. چىرىكلىككە قارشى كۈرەشتە مەلۇم نەتىجىلەر-

نى قولغا كەلتۈردىق، لېكىن، تارىختىكى ھېلىقى "دەۋەلىك قانۇنى" دىن ھالقىپ چىقىش ئۈچۈن زۆرۈر بولغان نەتىجىگە تېخى ئېرىشەلمىدۇق.

تارىختىكى گۈللىنىش بىلەن خارابلىشىش ئالمىشىپ تۈرىدىغان "دەۋەلىك قانۇنى" سىنىپىي جەمئىيەت-تىكى سىنىپىي كۈرەشنىڭ تارىخيي قانۇنىيەتنى ئەكس ئەتتۈرۈپ بېرىدۇ. سوتىيالىستىك تۈزۈم بولغا قوپىلۇشتىن ئىلگىرىكى دۆلەتلەرde، ھۆكۈمران سىنپىلارنىڭ ھەرقاندىقى، ماهىيەتتە، خەلقنىڭ مەنپەئىتىگە زىيان يەتكۈزۈتتى، خەلق بىلەن قارشىلىشاتى، مەيلى ئۇ قانداق "رەھىملىك سىياسەت"نى يۈرگۈزۈسۈن، بىر مەزگىل قانچىلىك قۇدرەتلىك بولسۇن، ئاخىرقى ھېسابتا زاۋاللىقا يۈز تۇتۇشىك تەقدىردىن قۇتۇلامدەدی. خەلق دېموکراتىيىسى دىكتاتۇرلىقىدىكى (پرولىتارىيات دىكتاتۇرلىقىدىكى) دۆلەت ماهىيەتتە خەلقە ۋەكىللەك قىلىدۇ، خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلىدۇ. سوتىيالىستىك تۈزۈم بەریا قىلىنغاندىن كېيىن، سوۋىت ئىتتىپاقدا بولسۇن ياكى شەرقىي يازۇرۇپادا بولسۇن، ئۆزۈن ۋاقتىقىچە خەلقە نۇرغۇن-نۇرغۇن ياخشى ئىشلارنى قىلىپ بېرىپ، خەلقنىڭ ھمايىسىكە ۋە ئىشەنچىكە ئېرىشتى، براق، ناۋادا ئۇ ئۆزگەرىپ كېتىدىكەن، ئامىدىن ئېغىر ھالدا ئايىلىپ قالدىكەن، ۋەيران بولۇش ئاپتىدىن قۇتۇلمىقى تەس. تارىختىكى قانۇنىيەتى مانا شۇنداق رەھىمىسىز. ئەگەر پارتىيىمىز پاسىپلىق-چىرىكلىك ھادىسىلىرىنى قەتىي تۈگەتسە، پارتىيە ۋە دۆلەتنىڭ تېنديكى زەھەرلىك ئۆسمىلەرنى كېسپ تاشلوۋەتسە، ئۇبۇل تاشتەك چىڭ بولمىز. پارتىيىمىزنىڭ خەلقنىڭ مەنپەئىتىدىن بۆلەك ئۆزىنىڭ شەخسىي مەنپەئىتى يوق، ئامما بىلەن ماهىيەتتە قان بىلەن گۆشتەك باغانغان. بىز بۇ نۇقتىنى ئۇرۇندىيالايمىز، بىز تارىختىكى ھېلىقى "دەۋەلىك قانۇنى" دىن ھالقىپ چىقلالايمىز.

## (2) ئىككى قولدا تۇتۇش، ئىككىلا قول قاتىق بولۇشتىن ئىبارەت ستراپېگىيە-ملک فائچىندا چىڭ تۇرۇشىمىز كېرەك

پارتىيىمىز مەملىكەتلىك 1-قۇرۇلتىيىدىن مەملىكەتلىك 14-قۇرۇلتىيىغىچە، كوممۇنۇزمنى ئەمەلگە ئاشۇ-رۇشنى باشتىن-ئاخىر تۆزىنىڭ كۈرەش نشانى قىلىپ كەلدى، پارتىيىنىڭ پۇتكۈل مەملىكەت خەلقىكە رەبىهەرلىك قىلىپ، ئالدىنلىقىسى يىقلىسا كېينىكىسى ئۇرنىنى بېسىپ، قان كېچىپ جەڭ قىلىشدىن مەقسەت، ئەڭ تۆۋەن پىروگراممىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئالىي پىروگراممىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش، يېڭى دېموکراتىزم ئارقىلىق سوتىيالىزىغا يېتىش، ئەڭ ئاخىرىدا كوممۇنۇزغا يېتىش ئىدى. قانچىكىرەك ئىسلاھات ئېلىپ بېرىلغان، ئىشكى ئېچىۋېتلىكەنسىرى، يولداش دېڭ شىاۋىپىڭ پۇتكۈل پارتىيىنى، خەلقنى، ياش-ئۆسۈرلەرنى كوممۇنىستىك غايە بىلەن تەربىيەلەشنى شۇنچىكىرەك تەكتىلىدى. ئۇ سەممىيلىك بىلەن مۇنداق دەپ

ئۇتتۇرۇغا قوبىدى: "بىزنىڭ قىلىۋاقىنىمىز سوتىيالىزم نىشى، ئاخىرقى مەقسىتىمىز كوممۇنىزمنى نىشقا  
 ئاشۇرۇش. تەشۇقاتتا بۇنىڭغا ھەرقاچان سەل قارمالاسلىقىنى نۇمدۇد قىلىدىن." (226-بىت) بىز ھەربىر  
 كومپارتبىيە ئەزاسىدا، كوممۇنىزم نۇچۈن نۇمۇرۇايىت كۈرمىش قىلىشتىن ئىبارەت بىر ئېنىق نىشان بار.  
 ماركىسىزم دۇنياغا كەلگەندىن بۇيان، نۇكتەبر ئىنقىلايدىن بۇيان، جۇڭخوا خەلق جۇمھۇرىيىتى  
 قۇرۇلغاندىن بۇيان، دۇنيادىكى كاپيتالىستىك، جاھانگىر كۈچلەر ۋە ھەرقايىسى دۆلەتلەردىكى ئەكسىيەتچىلەر  
 ماركىسىزم دۇنيادىكى ئەڭ چوڭ دۇشىنىمىز دەپ قاراپ، سوتىيالىزمى يوقىتىشنى بىرىنچى مۇھىم ۋەزىپە  
 قىلىپ كەلدى. نۇلار كۆپ قېتىم ئىس-تۇتكەن بىلەن قاپلانغان ئۇرۇشلاردا مەقسىتىنى ئەمەلگە ئاشۇرالىغان  
 لىقتىن، نۇسۇلىنى نۇزىگەرتىپ تىنج نۇزىگەرتىۋېتىشنى ئاساس قىلغان ستراتېگىيىنى قوللاندى. سوۋېت  
 ئىتتىپاقى پارچىلىنىپ كەتكەن، شەرقىي يازىروپادا جىددىي نۇزىگەرىش بولغاندىن كېيىن، نۇلارنىڭ گۇلقۇقەلـ  
 رى ئېچىلىپ، ئىس-تۇتكەن كىسىز نۇرۇشنىڭ غەلبىسىنى تېرىكىلەشتى. نۇلار جۇڭگۈدىمۇ مۇشۇنداق غەلبىگە  
 ئېرىشىشكە ئۇرۇنىماقتا. غەرب ستراتېگىيچىلىرى بەزى تەبىئەت قانۇنىيەتنى خېلى ئۇبدان بىلدۈ، نۇلارنىڭ  
 خىالىچە، يەنە نەچچە ئۇن يىل نۇتسە، پىشقەدم بىر ئەولاد پىرولپارىيات ئىنقىلاپچىلىرى ئالىمدىن ئۇتكەن  
 بولىدۇ، كومپارتىيىنىڭ كونا تايانچىلىرى يوق بولىدۇ، ياشلار جاھانگىرلارنىڭ سىڭىدرىگەن مەدەنىيەتنى،  
 غەرب ئەللەرنىڭ دۇنياقارشى، كىشىلىك تۇرمۇش قارشىنى قوبۇل قىلىپ، غەرب بۇرۇۋاتازىيىسىنىڭ تۇرمۇش  
 نۇسۇلغا پۇتكۈل ۋەجۇدۇ بىلەن ئىنتىلىدىغان بولسلا، 30 يىل، 50 يىل نۇتەمپىلا كوممۇنىزم ئىدىيىسى  
 جۇڭخوا زېسندىن يوقايدۇ، نۇ ۋاقتتا، 9 مىليون 600 مىڭ كۆادرات كىلومېترلىق مۇقەددەس زېمن  
 تېبىشىلا هالدا غەرب كاپيتالىزم دۇنياسىنىڭ خەرتىسىكە قوشۇلۇپ كېتىدۇ.  
 دەل مۇشۇنداق تارىخي شارائىتا، ئىنتايىن مۇرەككەپ خەلقئارا مۇھىتا، بىز ئىسلاھاتى تېخىمۇ  
 چوڭقۇرلاشتۇرۇۋانقان، ئىشىكى تېخىمۇ كەڭ ئېچىۋاتقان بىڭى ۋەزىيەت ئاستىدا، يولداش دېڭ شىاۋۇپىڭ  
 كوممۇنىستىك غايىه، ئېتقادنى قايتا-قايىتا شەرھەلپ، كوممۇنىستىك ئىدىيە بىلەن غايىلىك، ئەخلاقلىق،  
 مەدەنىيەتلەك، ئىنتىزاملىق بىڭى كىشىلەرنى تەربىيەلەشنى تەكتىلىدى. كوممۇنىزم ئىدىيىسى ئەۋلادتىن  
 ئەۋلادقا يەتكۈزۈشىمىز، ئۇنىڭ جۇڭخوا زېسندىن يوقاپ كېتىشىكە ھەرگىز قاراپ تۇرمالسلىقىمىز كېرەك!  
 بىز نۆۋەتە جىددىي سىناقا دۈچ كېلىۋاتىمىز، بىز ماڭىدىغان يول ناھايىتى نۇزۇن، بىز غەلبە قازىنىمىز.  
 بىراق، يول ئەگرى-توقاي، ئالغا ئىلگىرلەش داۋامدا نۇرغۇن قىيىنچىلىق ۋە نۇڭۇشىزلىقفا يولۇقىمىز.  
 كوممۇنىزمىدىن ئىبارەت بۇ غايىه، بۇ نىشان بار بولغاندىكىن، قانداق ئەھۋالغا يولۇقمايلى، نىشاندىن ئازماي،  
 قەتىي تەۋەنەمەي، باشىن-ئاخىر كوممۇنىزغا قاراپ ئالغا ئىلگىرلەلەيمىز.  
 بىز تارىختىكى "دەۋەلىك قانۇنى" دىن ھالقىپ چىقىمىز دەيدىكەنمىز، ئالدى بىلەن زېھنى كۇچىمىزنى

مەركەزىلەشتۈرۈپ، پۇتون زېنیمىز بىلەن نۇتسادىمىزنى يۈكسەلدۈرۈپ، مەملىكتىمىزنىڭ سوتىيالىستىك تۈزۈم شارائىتدىكى نىجىتمانىي ئىشلەپچىقىرىش كۈچىنى، ئۇنىۋېرسال دۆلەت كۈچىنى ۋە خەلقنىڭ تۈرمۇش سەۋىيىسىنى ناھايىتى زور دەربىجىدە تۈشتۈرۈشىمىز كېرەك. بۇ بارلىق مەسىلىنى مەدەنئىيت قۇرۇلۇشنى ئەمما، ئاران مۇشۇنچىلىكلا قىلىش كۇپایە قىلمايدۇ، يەنە سوتىيالىستىك مەنۇي مەدەنئىيت قۇرۇلۇشنى كۈچەيتىش، كوممۇنىستىك غايىه، بىتىقاد تەربىيىسىنى كۈچەيتىش كېرەك. بىرنىچىدىن، پارتىيىمىز ئىچىدە، كومپاراتىيە ئەزىزلىنى ھەققىي يۈسۈندا كوممۇنزم ئۈچۈن ئۆمۈرۋاپىت كۈرەش قىلىدىغان سادىق جەڭچە لەردىن قىلىپ چىقىش كېرەك. ئىككىنچىدىن، كوممۇنىستىك ياشلار ئىتتىپاقدا، ياش-ئۆسمۈرلەر ئارسىدا، جەمئىيەتنىڭ ھەرقايىسى ساھەلرنىڭ ئىلغارلىرى ئارسىدا تەربىيىنى كۈچەيتىپ، ئەۋلاد-ئەۋلاد كوممۇنىستىك ئۇلغۇوار غايىلىك، ئەخلاقلىق، مەدەنئىيەتلەك، ئىنتىزاملىق يېڭى كىشىلەرنى يېتىلدۈرۈش كېرەك. بۇ چىرىكلەتكە قارشى كۈرەشنى ھەل قىلغۇچ غەلبىگە ئېرىشتۈرۈش يولىدىكى مۇھىم ۋەزىپىدۇر. ھەرقايىسى كۈرەشنى ھەل قىلغۇچ غەلبىگە ئۈچۈن تۈرلۈك چارە-تەدبىرلەرنى ئوتتۇرغا قويدى ياكى قوللاندى. تارماقلار چىرىكلەتكە قارشى تۈرۈش ئۈچۈن تۈرلۈك چارە-تەدبىرلەرنى ئوتتۇرغا قويدى ھەرقايىسى مەسىلەن، قانۇن تۈرگۈزۈشنى كۈچەيتىش، تۈزۈمنى مۇكەممەللەشتۈرۈش، نازارەت قىلىش تۈزۈمنى كۈچەيتىش، چەكلەش مېخانىزمنى مۇكەممەللەشتۈرۈش ۋەهاكازارلار، بۇلارنىڭ ھەممىسى زۆرۈر ھەم مۇھىمدۇر. ئەمما، پەقەت سىرتقى كۈچىنىڭ چەكلىشلا بولۇپ، كوممۇنىستىك غايىدىن ئىبارەت ئىچىكى كۈچ بىلەن، بولىمسا، ئىدىبىشى قورال ۋە روھى ھەرىكەتلەندۈرگۈچ كۈچ بولىمسا، ئاڭلىقلۇق بولىمسا، ئۇنداقتا، قانۇن، تۈزۈم، ئىنتىزام، چەكلەش، نازارەت قىلىش دېگەنلەردە ئەملىي ئۇنۇمكە ئېرىشمەك تەس بولىدۇ.

يۇلداش جياڭ زېمن مەركىزىي ئىنتىزام تەكشۈرۈش كومىتېتىنىڭ 5-قىتىلىق نۇمۇمىي يېغىندا چوڭقۇر قىلىپ مۇنداق دەپ كۆرسەتى: ئىدىبىشى-سيياسىي قۇرۇلۇشنى كۈچەيتىش چىرىكلەتكىنى توسوش ۋە ئۆزگەرىپ كېتىشنىڭ ئالدىنى ئېلىشتىكى بىر تۈرلۈك تۈپ خاراكتېرلىك چارە. ئىدىبىشى-سيياسىي قۇرۇلۇشنى كۈچەيتىش، ئەڭ ئاساسلىقى، كوممۇنىستىك غايىه، بىتىقاد تەربىيىسىنى، جان-دەل بىلەن خەلق ئۇچۇن خىزمەت قىلىش مەقسىتى توغرىسىدىكى تەربىيىنى، جاپاغا چىداپ كۈرەش قىلىش، تىرىشچان-نۇقتى- سادچىل بولۇش تەربىيىسىنى نۇقىتلىق حالدا ياخشى تۇتۇپ، دۇنياقاراش، كىشىلىك تۈرمۇش قارشى مەسىلىسىنى ياخشى ھەل قىلىش كېرەك. يۇلداش جياڭ زېمنىنىڭ بۇ سۆزى ئىسلاھات-ئېچۈتىش ئىشلىرى ئېلىپ بېرىلىۋاتقان يېڭى ۋەزىيەت ئاستىدا سوتىيالىستىك مەنۇي مەدەنئىيت قۇرۇلۇشنى كۈچەيتىش، ئىككى قولدا تۇتۇش، شىككلا قول قاتىق بولۇشىن ئىبارەت ستراتېگىيلىك فائىجىندا چىك تۈرۈشنىڭ ھالقىسىنى ۋە مۇھىم نۇقتىسىنى كۆرسىتىپ بەردى.

کوممۇنىستىك غايىه، بىتىقاد چىكىدىن ئاشقان شەخسىيەتچىلىك، بۈلپەرسلىك، راھەتپەرسلىكىكە تۈپىن زىت كېلىدۇ. نۆۋەتتە، پۈلپەرسلىك خېلىلا يامراپ، مەملىكتىمىزنىڭ سىياسىي، تۇقتىسادىي، مەدەننەيت، ماڭارىپ ساھەلرگە ۋە تۇجىتمائىي تۈرمۇشنىڭ نۇرغۇن ساھەسگە سىڭىپ كىردى. بەزى تۇشلاردا ھەق-ناھەق ۋە پايدا-زىياننى، كۈزەللىك-سەتلەك ۋە ياخشى-يامانلىقنى ئايىشتا پۇل تۇلچەم قىلىنىدىغان بولۇپ قالدى، ”شەخسىي غەرمەز بولىمسا بېيىغىلى بولمايدۇ“، ”ساختا تاۋار بولىمسا بېيىغىلى بولمايدۇ“، ”جالاپ بولىمسا بېيىغىلى بولمايدۇ“، ”تۇغرىلىق قىلىمسا بېيىغىلى بولمايدۇ“، ”شەھۋانىيلق ئارقىلىق مەبلەغنى ئۆزىكە قارىتش“، ”تۇچتە ھەمراھ بولۇش يوللۇق“، ”پارا بېرىش يوللۇق“، ”پارا بېلىش يوللۇق“، ”چىرىكلىكىكە قارشى تۈرۈش ئۇسلاھات بېلىپ بېرىش-ئىشىكى تېچىۋېتىشكە تەسلىك كۆرسىتىدۇ“، ”ساختا تاۋارلارغا زەربە بېرىلسە، تۇقتىسادىي ئۇنۇمكە تەسلىك بېرىش يوللۇق“ دېگەندەك جۇڭگو خەلقىنىڭ نەخلاق ئۇلچىمكە زىت كېلىنىدىغان نەرسىلەر ھەدەپ يامراپ كەتتى. بۈلپەرسلىك بەزىلەر تەرىپىدىن ھازىرقى زاماندىكى بېڭى دوقۇن دەپ ئىزاھلاندى. خىيانەتچىلىك قىلغان، تۇغرىلىق قىلغان، ھايانەشلىك قىلغان، پارا بەرگەن، پارا ئالغان، ئالدامچىلىق قىلغان، ساختا تاۋارلارنى ئىشلىكەن ۋە ساقان، ھىليلە-مىكىر ئىشلىتىپ پايدا بېلىۋالغان تۈرلۈك جىنайەتچى ئۇنسۇرلارنىڭ بەزىسى ھەمتا شەرەپ تاجىنى كېيىپ يۈردى. بىردىنلا بېيىپ كەتكەنلەرنىڭ، ئالدامچى ئۇنسۇرلارنىڭ ھەدەپ بەتخەجلەك قىلىشلىرى ئۇسلاھات بېلىپ بېرىش-ئىشىكى تېچىۋېتىشنىڭ نەتىجىسى دەپ قارىلىپ، بولۇشىچە كۆپتۈرۈلدى. كاپتا-لىزمىنىڭ چىرىك-پاسكىنا ئىقىنى فېئوداللىزمىنىڭ قالدۇق-سارقىندىلىرى بىلەن ئارلىشىپ خەلقە، ياش-تۆس-جۈرلەرگە قاراپ بويۇرۇلۇپ كەلدى.

بەزىلەر، جۇڭگودا ھازىر يۈز بېرىۋاقان چىرىكلىك ھادىسىلىرى پىلانلىق ئىكilmىكتىن بازار ئىكilmىكتىكە ئۇتۇش تېخى نۇرۇندامىغانلىقىتن، بازار تەرەققىي قىلمىغانلىقىتن بولۇۋاتىدۇ، دېپىشىدۇ. راست شۇنداقمۇ؟ ئۇنداق نەمەس. يۈقرى دەرىجىلىك نەمەلدارلارنىڭ خىيانەتچىلىك قىلغانلىقى، پارا بېڭەنلىكى توغرۇلۇق پا-پات سەتچىلىك چىقىپ تۈرىدىغان، ئۇ ”ۋەقەسى“، بۇ ”ۋەقەسى“ دېگەندەك ۋەقەلەر چىقىپ تۈرىدىغان كاپتالىستىك چوڭ دۆلەتلەرنىڭ بازىرى تولۇق تەرەققىي قىلمىغانمۇ؟ دۇنيادا زەھەرلىك چېكىملىكەرنى ھەممىدىن بەك ساتىدىغان جاي، جالاپلىق قىلىش، قىمار ئۇينىاش مۇھىم كەسىپ بولۇپ قالغان جاي بازار ئىكilmىكتى تازا تەرەققىي تاپقان جاي نەمەسمۇ؟ دۇنيادا جىنايى ئىشلار ئەنۋىسىنىڭ يۈز بېرىش نىسبىتى نەڭ يۈقرى بولغان چوڭ شەھەر بازار تازا تەرەققىي قىلغان شەھەر نەمەسمۇ؟ كاپتالىدىن چىرىكلىك پەيدا بولىدۇ. تارىختىكى چىرىكلىكىنەن ھەممىسى سىنپىي ئېكىسىپلەتاتسىيە تۈزۈمىدىن پەيدا بولغاندى. تۈپ ئاساسدىن بېلىپ ئېتىقاندا، پەقفت سوتىسالىزم، كوممۇنۇز ملا چىرىكلىكىنى نېڭىزىدىن يوقتالايدۇ.

مەملىكتىمىزدە ھازىر چىرىكلىك ھادىسىلىرىنىڭ مۇشۇنچە يامراپ كېتىشى بۇرۇۋاتا زىيە چىرىك تىدىيىسىنىڭ بېسىپ كىرگەنلىكىنىڭ نەتىجىسىدۇر. پۇلپەرمىلىك، بۇرۇۋاتا زىيەنىڭ تۈرمۇش تۇسۇلى، چىكىدىن ئاشقان شەخسىيەتچىلىك بۇلۇغ-پۇشقاقا لاردا قېقاڭان فېئو داللىق ئىمتىياز تىدىيىسى، فېئو داللىق راھەتپەرمىلىك تىدىيىسى بىلەن بىرلىشىپ، دۆلەتكە ۋە خەلقە شۇ قەدر بالايىشاپت كەلتۈرۈۋاتقان چىرىكلىك ھادىسىلىرىنى پەيدا قىلغان. نېمە تۈچۈن ئىسلاھات-تېچۈپتىش ئىشلىرى ئېلىپ بېرملۈۋاتقان ھازىرقىدەك ياخشى ۋەزىيەتتە كوممۇنىستىك غايىه، تېتقاد بىلەن پۈتۈن پارتىيىنى، خەلقنى تەربىيەلەشنى تەكتىلەيمىز؟ نېمە تۈچۈن ۋەتەنپەرۋەرلىك تەربىيىسى بىلەن كوممۇنىزىم تەربىيەسىنى بىرلەشتۈرۈپ ئېلىپ بېرىش لازىم بولىدۇ؟ بۇنىڭ سەۋەبى ئەنە شۇ يەردە. كوممۇنىستىك تىدىيە سىستېمىسى بىلەن كاپىتالىستىك تىدىيە سىستېمىسى، سوتسيالىستىك تۈزۈم بىلەن كاپىتالىستىك تۈزۈم بىر-بىرىگە تۈپىن قارىمۇقارشى بولغان ئىككى سىستېما ۋە تۈزۈم بولۇپ، "بىردىك" بولۇشقا يۈزلىنىشى مۇمكىن ئەممەس؛ "بىردىك" بولۇپ قالسا، يورۇق جۇڭگو قاراڭغۇ-زۇلمەتلىك جۇڭگوغا چېكىنىپ كېتىدۇ. بىز غەرب دۇنياسى بىلەن ئۇقتىسادىي، پەن-تېخنىكا، مەدەننەيت جەھەتلەر دەھىمە مەلۇم دائىرىدە سىياسىي جەھەتتە هەمكارلىشىمۇز، ئەمما، تىدىيە جەھەتتە بىرلىشىپ باشقۇرۇشقا، شېرىكلىشىپ باشقۇرۇشقا بولمايدۇ، چەت ئەللىك قول تىقىشغا، ئۇلار بىلەن تېچقىيۇن-تاشقۇيۇن بولۇپ كېتىشكە بولمايدۇ. بۇ جەھەتتە مەيدانىمىز مۇستەھكمەم ھەم تېنىق، قىلچىمۇ مۇجمەل پوزىتىسىيە تۇتۇشقا ئورۇن يوق. غەربىتنى پەن-تېخنىكىنى، ئىلغار بولغان ئىلىمى باشقۇرۇش تۇسۇللەرنى تۈگىنىش كېرەك، چىكىدىن ئاشقان شەخسىيەتچىلىك، پۇلپەرمىلىك، بۇرۇۋاتا زىيەنىڭ چىرىك تۈرمۇش تۇسۇلىنى بولسا پەقت تۈگىنىشكە بولمايدۇ. تۈگەنسەك پارتىيە، دۆلەتتىك يوقلىش خەۋپى كېلىپ چىقىدۇ. بۇمۇ تۆز-تۆزىدىن چوشنىشلىك بىر ئىش، بۇنىڭدىمۇ قىلغە مۇجمەل پوزىتىسىيە تۇتۇشقا بولمايدۇ. كوممۇنىستىك غايىه، تېتقاد تەربىيىسىنى كۈچەيتىش بىلەن ۋەتەنپەرۋەرلىك تەربىيىسىنى كۈچەيتىش بىر-بىرىگە زىت كېلەمەدۇ-يوق؟ زىت كەلمىدۇ. بىزنىڭ ۋەزىپىمىز ۋەتەنپەرۋەرلىك تەربىيىسىنى كۈچەيتىش بىلەن كوممۇنىستىك غايىه، تېتقاد تەربىيىسىنى كۈچەيتىشنى بىرلىشىپ كەتكەندى. مىڭلىغان-تۆمەنلىكەن كۈرۈشى جەريانىدا، ۋەتەنپەرۋەرلىك بىلەن كوممۇنىزىم ئەسلىدە بىرلىشىپ كەتكەندى. مىڭلىغان-تۆمەنلىكەن ياشلار، مىڭلىغان-تۆمەنلىكەن ئىشچىلار، دېقاڭىلار، ئەسکەرلەر ۋەتەنپەرۋەرلىك تىدىيىسى بىلەن كوممۇنىزىم سېپىگە قاتناشقانىدى. نۇرغۇن-نۇرغۇن مەشھۇر ۋەتەنپەرۋەر دېمۇكراتىك زاتلار، مەشھۇر ئالىلار، يازغۇچىلار، سەئىدەتكارلار، مائارىپچىلار ئەڭ ئاخىرىدا سوتسيالىزم، كوممۇنىزىم يولغا قەدم تاشلىدى. ۋەتەنپەرۋەرلىكتىن كوممۇنىزىغا تۇنۇش — مانا بۇ، جۇڭگونىڭ يېقىنى زامان تارىخى، ھازىرقى زامان تارىخى، بۈگۈنكى تارىخنىڭ بېسىپ تۇنکەن يولى ئىدى. بىزنىڭ تەربىيىمىز، بولۇپمۇ ياش-تۆسمۈرلەرگە قارىتلغان تەربىيىمىز

بۇ تارихىي قانۇنیيەت بويىچە بولۇشى ھەمدە بۇ تارихىي تەرەققىياتى ئىلگىرى سۈرۈشى كېرەك. بىز ھازىر سوتسيالزمىنىڭ دەسلىپكى باسقۇچىدا تۈرۈۋاتىمىز، كوممۇنىستىك تۈزۈمنى ئىشقا ئاشۇرۇش-تىن تېخى ناھايىتى ييراقتا، شۇنداق ئىكەن، ۋەتەنپەرۋەرلىك تەربىيىسى ئېلىپ بارساقلار كۇپايە قىلامدۇ؟ كۇپايە قىلامىدۇ. ۋەتەنپەرۋەرلىك تەربىيىسى كوممۇنىستىك غايىه، ئېتقاد تەربىيىسىنىڭ تۇرنىنى ئالالمايدۇ. سوتسيالزمىنىڭ دەسلىپكى باسقۇچى تەرەققىي قىلىپ، ئەڭ ئاخىرىدا كوممۇنىستىك جەمئىيەتكە يېتىپ بارىدۇ. بۇ تەدرىجىي توپلىنىدىغان، تەدرىجىي شەكىللەنىدىغان، تەدرىجىي يۈكىلىنىدىغان ئۇزاق مۇددەتلىك بىر جەريان. بىراق، نى-نى ئۇزۇن سەپەرمۇ بىرىنچىي قەدەمدەن باشلىنىدۇ. كوممۇنىزىمى ئەمەلكە ئاشۇرۇش ئۇچۇن، پەن-تېخنىكىنىڭ، ئىجتىمائىي ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنىڭ ئىنتايىن زور دەرىجىدە ئۆستۈرۈلۈشى، ئىجتىمائىي ماددىي باىلقلارنىڭ ئىنتايىن زور دەرىجىدە مول بولۇشدىن باشقا، كىشىلەرنىڭ ساپاسى، ئەخلاق سەۋىيىسىمۇ ئىنتايىن زور دەرىجىدە ئۆستۈرۈلۈشى كېرەك. ھەر جەھەتنى يېتىلگەن، كوممۇنىستىك غايىه، كوممۇنىستىك ئەخلاققا ئىكەن بىگى كىشىلەرنى يېتىلدىرۈشكە ناھايىتى ئۇزاق جەريانىدا كېتىدۇ، ئۇنى تەبىئەت ۋە جەمئىيەتنى ئۆزگەرتىش بىلەن بىلەن يېتىلدىرۈش، جۇڭگۈچە سوتسيالزم قۇرۇش جەريانىدا، ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش-ئىشىكى ئېچىۋېتىش جەريانىدا، سوتسياللىتكە بازار ئىگلىكى تۈزۈلمىسىنى بەرپا قىلىش جەريانىدا تەدرىجىي يېتىلدىرۈش كېرەك. دەل شۇنداق بولغانلىقى ئۇچۇن، يولداش جىاڭ زېمىن كوممۇنىس-تىك غايىه، ئېتقاد ئارقىلىق دۇنياكاراش، كىشىلىك تۇرمۇش قارشى مەسىلىسىنى ياخشى ھەل قىلىشنى ئالاھىدە ئوتتۇرۇغا قويدى. بولمسا، چىكىدىن ئاشقان شەخسىيەتچىلىك، پۇلپەرسلىك، راھەتپەرسلىك توصالغۇسىز بېسىپ كىرىپ، پارتىيىنى، جەمئىيەتنى، سوتسيالزمىنى چىرىتىپ، ئەڭ ئاخىرىدا جۇڭگۈنى غەرب جاھانگىرلىكىنىڭ بېقىندىسغا ئایلاندۇرۇپ قويدى.

كوممۇنىزىم تەشۇق قىلىسا كىشىلەرنىڭ قولقىغا خۇشىاقىماي، كەڭ كۆلەملىك ۋەتەنپەرۋەرلىك بىرلىك سېپىگە تەسرى يەتكۈزۈمەدۇ-يوق؟ تەسرى يەتكۈزۈمەيدۇ. تۆت ئاساسىي پىرىنسپتا چىڭ تۈرۈپ، كوممۇنىستىك تەربىيە ئېلىپ بېرىش ئاساسىي قانۇnda بەلكىلەنگەن. كوممۇنىستىلار ئۆزىنىڭ مۇقەسسىنى ئەزەلدىن يوشۇرمائىدۇ. كوممۇنىزىم ئۇچۇن كۈرەش قىلىش نىشانىنى پارتىيىمىز ھېچقاچانمۇ ئۆزگەرتىكىنى يوق، يوشۇرغىنىمۇ يوق. بىز ھەركىز ۋەتەنپەرۋەرلىك بىرلىك سېپىگە فاتناشقانلارنىڭ ھەممىسىنىڭ كوممۇنىست بولۇپ قېلىشنى تەلەپ قىلامىمۇز، بىزنىڭ بۇ پوزىتىسىمىز ئېنىق، ئىلگىرى شۇنداق بولغان، ھازىرمۇ شۇنداق. ئەمما، بۇ ھەركىز بىزنىڭ كوممۇنىستىك غايىه، ئېتقاد توغرىسىدىكى تەشۇقات-تەربىيىدىن ۋاز كېچىدىغانلىقىمىزدىن دېرەك بەرمەيدۇ. ئۆتۈشتە، ئاق تېرىرولۇق يۈرگۈزۈلگەن ئىنتايىن جاپالق يىللاردا، كوممۇنىستىلار ھاياتنىڭ خېيىم-خەترىگە ئۆچرىشىغا قارىماي كوممۇنىزىمى ئەشۇق قىلغانىدى، كومىندالىڭ بىلەن ھەمكارلاشقان دەۋىرەدە

بىز كومۇنىزمنى تەشۈق قىلىشنى تاشلاپ ياكى بوشاشتۇرۇپ قويىمىدۇق. سوتسيالىزم دەۋرىدە، كومۇنىسى-  
ئىك غايىه، ئېتىقادنى نېمە ئۇچۇن ئەستايىدىل تەشۈق قىلمايدىكەنمىز؟

### (3) چىرىكلىككە قارشى كۈرەشنىڭ ئاساسىنى — سوتسيالىستىك ئومۇمىي مۇلۇكچىلىكى قوغداش كېرەك

چىرىكلىككە قارشى كۈرەش سوتسيالىزمىنى قوغداش يولىدىكى كۈرەشتۈر. جۇڭگودا سوتسيالىزم بولمسا خەلقنىڭ ھېچ نەرسىسى بولمايدۇ، حالبۇكى، ئومۇمىي مۇلۇكچىلىكىنى ئاساسىي گەۋدە قىلىشتا چىڭ تۇرمىغاندا، جۇڭگوچە سوتسيالىزم قۇرۇشىمۇ مۇمكىن بولماي قالدىۇ. روشنىكى، سوتسيالىستىك ئومۇمىي مۇلۇكچىلىكى قوغداش چىرىكلىككە قارشى كۈرەشتىكى مۇھىم ۋەزىپە ھېسابلىنىدۇ.

چەت ئەلدىكى بەزى ئوبزورچىلار: جۇڭگونىڭ ئىسلاھاتى تەدرىجىي ئىلگىرىلەش ئۇسۇل-نى قوللانغانلىقتىن مۇۋەپەقىيەتلەك بولغان؛ ئىسلاھاتى مەغلۇب بولغان دۆلەتلەر بولسا شىددەت بىلەن ئىلگىرىلەش ئۇسۇلنى قوللانغانلىقتىن مەغلۇب بولغان، دېپىشىدۇ.  
دەرۋەقە شۇنداقمۇ؟ ئۇنداق ئەمەس.

يولداش دېڭ شىياۋپىڭ مۇنداق دېگىندى: "ئىسلاھاتتا سوتسيالىزم يۆنلىشىدە چىڭ تۇرۇش — ناھايىتى مۇھىم بىر مەسىلە. بىز سانائىتنى، يېزا ئىگىلىكىنى، دۆلەت مۇداپىتە-سىنى ۋە پەن-تېخنىكىنى زامانىۋىلاشتۇرىمىز، ئەمما تۆتىنى زامانىۋىلاشتۇرۇش دېگەن سۆزنىڭ ئالدىدا 'سوتسيالىستىك' دېگەن سۆز بار، نۇ 'سوتسيالىستىك' تۆتىنى زامانىۋىلاشتە-سۇرۇش، دەپ ئاتلىدۇ. بىز ھازىر دەۋاتقان ئىش — ئىچكى جەھەتتە ئىگىلىكىنى جانلاندۇ- رۇش، سىرتقا ئىشىكىنى ئېچىۋېتىش ئىشى سوتسيالىزم پىرىنسىپىدا چىڭ تۇرۇش ئاساسدا قانات يايىۋۇرۇلدىو." (281 — 282-بەتلەر) مانا بۇ، مەسىلىنىڭ ماھىيىتىدۇر. بىزنىڭ يولغا قويىنىمىز سوتسيالىستىك ئىسلاھات، تۆت ئاساسىي پىرىنسىپتا چىڭ تۇرۇش ئاساسىدىكى ئىسلاھات، كاپىتالىزم يولغا مېڭىش ئۇچۇن ئېلىپ بېرىلغان ئىسلاھات ئەمەس. ئىسلاھاتى مەغلۇب بولغان دۆلەتلەرگە كەلسەك، ئۇلارنىڭ مەغلۇب بولۇشى ھەركىزمو ئىسلاھات ئۇسۇلنىڭ قانداق بولغا ئىلىقىدىن ئەمەس، بەلكى كومپارتىيە رەھبەرلە-كىنى، پرولىتارىيات دىكتاتۇرسىنى ئاغدورۇۋېتىپ، سوتسيالىزمدىن ۋاز كېچىپ، ئومۇمىي مۇلۇكچىلىكىنى ئەمەلدەن قالدۇرۇپ، ھەدەپ خۇسۇسىلاشتۇرۇشنى يولغا قويۇپ، كاپىتالىزم يۆنلىشكە قاراپ شىددەت

بىلەن ئىلكرىلىكىنىكىدىن بولغان.

سوتسيالزمدا ئومۇمىي مۇلۇكچىلىكىنى ئاساسىي گەۋەدە قىلىشتا چىڭ تۇرۇش كېرەك، يولداش دېڭ شىياوپىڭ بۇ ھەقته ناھايىتى ئېنىق، ئۇنىڭ ئۇستىگە قايتا-قايتا چۈشەندۈرگەندى. يولداش دېڭ شىياوپىڭ مۇنداق دېڭىنىدى: "بىزنىڭ ئىشكنى ئېچۈپتىش، ئىكلىكىنى جانلاندۇرۇش، ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش قاتارلىق جەھەتلەردە قوللىنىۋاتقان بارلىق سىاستىمىز سوتسيالىستىك ئىقتىسادنى راۋاجلاندۇرۇشنى مەقسەت قىلىدۇ. بىز يەككە ئىكلىكىنىڭ راۋاجلىنىشىغا يول قويىمىز، جۈچگۈ-چەت نەل شېرىكچىلىكىنى كارخانىلار-نىڭ ۋە چەت نەللەكلىر ئۆز ۋالدىغا مەبلغ سېلىپ قۇرغان كارخانىلارنىڭ راۋاجلىنىشىغىمۇ يول قويىمىز، لېكىن باشتن-ئاخىر سوتسيالىستىك ئومۇمىي مۇلۇكچىلىكىنى ئاساسىي گەۋەدە قىلىمىز." (226-بەت)"قسەد-سى، بىرى ئومۇمىي مۇلۇكچىلىكىنى ئاساسىي گەۋەدە قىلىش، يەنە بىرى ئۇرتاق بېيش سوتسيالزمنىڭ چىڭ تۇرۇشىمىز شەرت بولغان تۈپ پەرىنسىپلىرى." (227-بەت) بىزنىڭ ئومۇمىي مۇلۇكچىلىكە يات ئىقتىسادىي تەركىبەرنىڭ مەۋجۇت بولۇپ تۇرۇشىغا ۋە تەرەققىي قىلىشىغا يول قويۇشىمىز مۇھىم بىر تەدبىر دۇر. يەككە ئىكلىك، خۇسۇسى ئىكلىك ۋە ئۇچ خىل مەبلغ كارخانىلىرى ئىسلاھات ئېلىپ بېرىلغان، ئىشىك ئېچۈپتىلگەن ئۇن نەچچە يىلدىن بۇيان خېلىلا تەرەققىي قىلىپ، مەملىكتىمىزنىڭ ئىجتىمائىي ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنىڭ تەرەققىياتىنى تېزلىتىشە ناھايىتى پايدىلىق دولالارنى ئۇينىدى، بۇندىن كېيىنمۇ خېلى چوڭ تەرەققىياتقا بېرىشىدۇ. ئەمما، مەملىكتىمىز ئىقتىسادىدا ئومۇمىي مۇلۇكچىلىك ئاساسىي گەۋەدە قىلىنىشى شەرت. ئومۇمىي مۇلۇكچىلىكە يات ئىقتىسادىي تەركىبەر سوتسيالىستىك ئومۇمىي مۇلۇكچىلىكىنىڭ تولۇقلۇمىسى، يەنە كېلىپ كەم بولسا بولمايدىغان تولۇقلۇمىسى، ئەمما ئۇ باشتن-ئاخىر تولۇقلۇملا بولۇپ تۇرىدۇ، ئاساسىي ئورۇنغا ئۆتەلمىدۇ، تالا مۇشۇكى ئۆي مۇشۇكىنى قوغلاپ چىقارسا بولمايدۇ. ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش، ئىشكنى ئېچۈپتىش جەريانىدا، بىز تۈرلۈك سىياسەتلەرنى قوللىنىشتا، غەربىنىڭ باشقۇرۇش شەكلى، باشقۇرۇش ئۇسۇلىنى ئەينەك قىلىشتا، ئومۇمىي مۇلۇكچىلىكىنىڭ ئاساسىي گەۋەدە بولۇشىغا كاپالەتلىك قىلىشىمىز كېرەك، دېمەك، ئومۇمىي مۇلۇكچىلىكتىكى ئىكلىكىنىڭ يۇقىرى سۈرەتتە تەرەققىي قىلىشنى، پۇتكۈل خەلق ئىكلىكىدە مۇتەلق ئۇستۇنلۇكىنى ئىكلىشىنى باشتن-ئاخىر ساقلىشىمىز كېرەك. بىز ئومۇمىي مۇلۇكچىلىكى ئاجىزلاشتۇردىغان ھەتتا ئۇنى ئەمەلدىن قالدۇردىغان ھەرقانداق "نەزەرىيە" گە قارشى تۇرىمىز، بۇنى چۈشىنىش ناھايىتى ئاسان، ئومۇمىي مۇلۇكچىلىكىنى ئاساسىي گەۋەدە قىلىغاندا، سوتسيالزمدىن ئېغىز ئاچقىلى بولمايدۇ. نېمە ئۇچۇن كاپىتالزم يولغا ماڭماقچى بولغان دۆلەتلەر باشتىلا ئومۇمبىي مۇلۇكچىلىكە كەڭ كۆلەمەدە بۇزغۇنچىلىق قىلىدۇ؟ ناھايىتى ئېنىقكى، سوتسيالىستىك ئومۇمنى مۇلۇكچىلىكىنى بۇزمسا، كاپىتالزم يولغا ماڭالمايدۇ. مەملىكتىمىزنىڭ ئىسلاھاتتا پۇتۇن

دۇنيا كۆز تىكىۋاتقان مۇۋەپېقىيەتلەرگە ئېرىشىسى، بەزى دۆلەتلەردىك تۈبۈق يولغا ماڭماسلىقىدىكى بىر مۇھىم سەۋەب، بىزنىڭ سوتسيالىستىك ئۇمۇمىي مۇلۇكچىلىكىنى ئاساس قىلىشتا چىڭ تۈرغانلىقىمىزدا؛ مەلىكتىمىزنىڭ ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش، ئىشكنى ئېچىۋېتىش جەريانىدا سىياسىي جەھەتتە مۇقۇم بولۇشى، ئۇقتىسادىنىڭ تەرقىقىي قىلىشى، مەلىخەتلەرنىڭ ئىتتىپاق بولۇشىدىكى ئۇقتىسادىي ئاساس ئۇمۇمىي مۇلۇكچىلىكىنى ئاساس قىلىشتىن ئىبارەت. بىز سوتسيالىستىك ئۇمۇمىي مۇلۇكچىلىكىنى بۆلۈۋېتىش، پارچىلىۋېتىش، پىلە قۇرتىدەك يەۋېلىش، ئىگىلىۋېلىش، بۇلاڭ-تالاڭ قىلىش مەقسەت قىلىنغان گەپ-سۆز ۋە ھەرىكەتلەرگە قەشىي قارشى تۈرۈشىمىز لازىم. ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش، ئىشكنى يەنسىۋ ئېچىۋېتىش جەريانىدا، ئۇمۇمىي مۇلۇكچىلىكىنى مۇستەھكەملەش ۋە تەرقىقىي قىلدۇرۇشقا ئەھمىيەت بېرىپ، ئۇنى باشتن-ئاخىر يىتەكچى ئۇرۇنغا قويۇش كېرەك، ئۇمۇمىي مۇلۇكچىلىكىنى ئاجزلاشتۇرۇۋەتىشكە، يوق قىلىۋېتىشكە ياكى نامدا بار، ئەمەلىيەتتە يوق قىلىپ قويۇشقا بولمايدۇ، خۇسۇسىي مۇلۇكچىلىك ئاساسدا جۇڭگوچە سوتسييا-لزم قۇرغىلى بولارمۇ، دەپ تەسەۋۋەر قىلىشقا تېخىمۇ بولمايدۇ. سوتسيالىستىك جەمئىيەتتىك ئىشلەپىقىدە-رىش كۈچلىرى ئۇمۇمىي مۇلۇكچىلىكىنى ئاساس قىلغان ئىشلەپىقىرىش كۈچلىرىدۇر. سوتسيالىستىك دۆلەتتىك ئۇنىۋېرسال دۆلەت كۈچى ئۇمۇمىي مۇلۇكچىلىكىنى ئاساس قىلغان ئۇنىۋېرسال دۆلەت كۈچىدۇر. ئىككى قۇتۇپقا بۆلۈنۈشنى يوقتىپ، ئورتاق بىبىش مەقسىتىگە يېتىش ئىشنى پەقەت ئۇمۇمىي مۇلۇكچىلىك ئاساس قىلىنغان شارائىتا ئىشقا ئاشۇرغلى بولىدۇ. ناۋادا ئۇمۇمىي مۇلۇكچىلىكىنى بۆلۈۋەتسەك، پارچىلىۋەتسەك، ئاجزلاشتۇرۇۋەتسەك، قۇرۇق جازا، نامدا بار، ئەمەلىيەتتە يوق قىلىپ قويىساق، يەندە نەدە جۇڭگوچە سوتسيالىزم بولسۇن دەيىسىز؟

سوتسيالىستىك ئۇمۇمىي خەلق مۇلۇكچىلىكىنى چوڭ-ئۇتتۇرا كارخانىلار سوتسيالىستىك ئۇمۇمىي مۇلۇكچىلىك ئىگىلىكىنىڭ ئۇلى ۋە تۈۋۈركىدۇر. ئاساس قىلىش دېگەن نېمە؟ ئاساس قىلىش — ئۇمۇمىي ۋەزىيەتكە تەسر كۆرسىتىش، ئۇمۇمىي ۋەزىيەتنى بەلكىلەش، ئۇمۇمىي ۋەزىيەتنى كونترول قىلىش، ئۇمۇمىي ۋەزىيەتنى ئۆز ئىلکىدە تۇتۇشنى كۆرسىتىدۇ. دۆلەت ئىلکىدىكى چوڭ-ئۇتتۇرا كارخانىلارنى ئۇل ۋە تۈۋۈركىلىمغا ئاندا، سوتسيالىستىك ئۇمۇمىي مۇلۇكچىلىك ئاساس بولمايدۇ. بۇتۇن مەملىكتە ئازاد بولۇشى بىلەنلا، بىزنىڭ باهانى تېزلا تىزگىنلىيەلشىمىز، ئۇقتىسادىي مۇقىملاشتۇرالشىمىزدىكى ئاساسنى كۈچ، يېزا ئىگىلىكىدە-دىن سىرت بىيۇرۇكرات كاپىتالدىن ئۇتكۈزۈۋېلىنغان دۆلەت كارخانىلارنىدۇر. بىرقانچە قىتىلىق بېغىر ئۇقتىسادىي داۋالغۇشتا ئۆزىمىزنى تېزلا ئۇڭشۇۋېلىشىمىز، ”ئاتوم بومىسى، ۋودورود بومىسى ۋە سۇنىسى ھەمراھ“ قاتارلىق مۇھىم تۇر، نۇقتىلىق قۇرۇلۇشلارنى قىسقا مۇددەت ئېچىدە تەتقىق قىلىپ ياساپ چىقالىشىمىز، مۇۋەپېقىيەتلىك قۇرۇپ چىقالىشىمىز دۆلەتتىك قولىدا چوڭ-ئۇتتۇرا كارخانىلارنىڭ بولغانلىقە-

دىندۇر. يولداش دېڭ شىاپىك مۇنداق دېگەندى: "كايپالىزغا سېلىشتۈرغاندا، سوتسيالىزمنىڭ ئەۋزىزلىرىنىڭ بېرى - پۇتۇن مەملىكتى بىر شاھمات قىلىپ، كۈچنى توبلاپ، مۇھىم نۇقتىنى كاپالاتلىمىندۇرۇشكە ئىمكەن بېرىش" (31-بىت) سوتسيالىزمنىڭ بۇ ئەۋزىزلىكى نەدىن كەلگەن؟ ئۇمۇمىي مۇلۇكچىلىكى ئاساس قىلىشتن كەلگەن، بولۇپمۇ ئۇمۇمىي خەلق مۇلۇكچىلىكى چوڭ-ئوتتۇرا كارخانىلاردىن كەلگەن.

دۆلتىمىز قۇرۇلغان 45 يىلدىن بۇيان، ئۇمۇمىي خەلق مۇلۇكچىلىكى چوڭ-ئوتتۇرا كارخانىلار سوتسيالىستىك قۇرۇلۇش جەريانىدا مۇھىم رول ئۇينىدى. بۇ كارخانىلار دېقاچىلىق مەھسۇلاتلىرىدىن سىرت ھەممە ئىشلەپچىلىرىش ۋاستىلىرى ۋە كۆپ قىسىم تۈرمۇش ۋاستىلىرى بىلەن دېگۈدەك تەمىنلىش ئىشنى زېمىسىگە ئالدى، ئۇلار دۆلت مالىيىسىنىڭ ۋە تاشقى پېرىپۇوت كىرىمىنىڭ ئاساسلىق مەنبەسىدۇر. ئۇلار بىزى ئىكلىكىگە كۈچلۈك تۈرددە ياردەم بەرگەن بولۇپ، مەملىكتىمىز بىزى ئىكلىكىنىڭ كوللىكتىپلاشتۇ- رۇلۇشى ۋە زامانۋىلاشتۇرۇلۇشنىنىڭ ئاساسلىق تىرىكى ۋە بىزى-بازار كارخانىلارنىڭ ئەستكۈچىسى. ئۇلار بازارنى، مال باھاسىنى مۇقىماشتۇرۇشتىكى، ئۇقتىسانى مۇقىماشتۇرۇشتىكى ئاساسلىق كۈچ، شۇنداقلا جەمئىيەتى مۇقىماشتۇرۇشتىكى تايانچ كۈچ. ئۇلار زامانۋىلاشقان دۆلت مۇداپىئىسىنىڭ قورالاندۇرغۇچىسى بولۇپ، ۋەتىنىمىزنىڭ بىخەتلەركى ۋە دۇنيانىڭ تىنچلىقى ئۈچۈن ئۇن-تىنسىز تۆھپە قوشۇپ كەلدى. ئۇلار زامانۋى پەن-تېخنىكىنىڭ تەققىق قىلغۇچىسى ۋە كېڭىھىتكۈچىسى بولۇپ، بەن تەشقىقات ئورگانلىرى، ئالىي مەكتەپلەر بىلەن بىرلىكتە مەملىكتىمىزنىڭ پەن-تېخنىكا ساھەسىدىكى ئۆچ ئاساسىي كۈچنى شەكىلەتلىنىدۇردى. ئۇلار سوتسيالىستىك زامانۋىلاشتۇرۇشنىڭ يول ئاچقۇچىسى، مەملىكتىمىزدە، ئادەتتە ئالدى بىلەن زامانۋىلاشقان يېرىك سانائەت بارلىقا كېلىدۇ، ئاندىن شەھەرلەر زامانۋىلىشىدۇ، بىرمۇنچە زامانۋى شەھەرلەر زامانۋىلاشقان سانائەت ئالدىن شەكىللەنگەن شارائىتا شەكىللەنگەن. ئۇلار پارتىيىمىز ۋە ئارمىيىمىزنىڭ ئىنقىلابىي ئەنئەنسىگە ۋە ئىنقىلابىي روهىغا ۋارلىق قىلغۇچى ۋە ئۇنى جارى قىلغۇچى، بۇ يەردە تەربىيەلىنىپ چىققان نۇرۇنلىغان ئەمگەك نەمۇسچىلىرىدىن ۋەتەنپەرەپەلىك، كومۇنۇزم نۇرى ئەبەدىي چاقنایدۇ. ئۇلار سوتسيالىستىك ۋەتىنىمىزنى قوغداشتىكى مۇھىم كۈچ، مەملىكتىمىز خەلقنىڭ تىنچ شارائىتا ئەمگەك قىلىشنى قوغداشتىكى مۇسەھكم قورغان. ئۇلار سوتسيالىستىك مەنىۋى مەدەنلىيەت قۇرۇلۇشىدىكى كۈچلۈك ئىستەھکام بولۇپ، سوتسيالىستىك بىڭى كىشىلەرنى تەربىيەلەشتىكى ئەڭ مۇھىم بازىلارنىڭ بىرىدۇر. ئۇلار ئىسلاھات-ئېچۈپتىش ئىشنىڭ قوللىغۇچىسى ۋە كۈچلۈك تۈرتكىسى، ئۇلار ياراققان ماددىي ۋە مەنىۋى بايلىقلار ۋە ئۇلار تەربىيەلىگەن ئۇختىساس ئىكلىرى ئىسلاھات-ئېچۈپتىش ئىشنىڭ ئۇڭۇشلۇق ئېلىپ بېرىلىشىغا ئىمكانييەت ياراتتى. يۇقىرىدىكى بىز قانچە جەھەت شۇنى تولۇق چۈشەندۈرۈپ بېرىدۇكى، سوتسيالىستىك دۆلت ئىكلىكىدىكى چوڭ-ئوتتۇرا كارخانىلارنىڭ دۆلتىنىڭ

ئۇقتىسادىي، سىياسىي، مەدەننېت ئىشلىرىدا تۇتقان نۇرنى ۋە ئۇينىغان رولىنىڭ نۇرنىنى باشقا ئۇقتىسادىي تەركىبىلەر ئالالمايدۇ، يەككە، خۇسۇسىي ئىگلىك ئالالمايدۇ، ئۆچ خىل مەبلەغ كارخانىلىرى ئالالمايدۇ، كوللېكتىپ ئىگلىكىمۇ پۇتۇنلەي ئېلىپ كېتەلمەيدۇ.

دۆلەت ئىگلىكىدىكى چوڭ-ئوتۇرا كارخانىلارنىڭ كۈچى سۈپىتى ۋە مقدارىدا. دۆلەت ئىگلىكىدىكى چوڭ-ئوتۇرا كارخانىلار جەزمن خېلى زور مقداردا بولۇشى، بۇ مقدار سوتىسيالىستىك ئىسلاھاتنىڭ چوڭقۇرلىشىشى ۋە سوتىسيالىستىك زامانئىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشنىڭ تەرقىيياتغا ئەگىشىپ، يىلسېرى ئازلاپ كەتمەستىن، بىلكى يىلسېرى ئېشىشى كېرەك. پۇتكۈل خەلق ئىگلىكىدە، ئۇلار ئىنتايىن ئۇستۇن نۇرۇندا نۇرۇشى كېرەك. مقدارى يېتەرلىك بولىمسا، ئىنتايىن ئۇستۇن نۇرۇندا تۇرمىسا، سۈپەتنى ئېغىز ئاچقىلى بولمايدۇ، ئۇمۇمىي ۋەزىيەتكە تەسىر كۆرسىتەلمەيدۇ، ئۇمۇمىي ۋەزىيەتنى ئىلکىدە تۇتۇپ تۇرمايدۇ، كونترول قىلىپ تۇرمايدۇ، پۇتكۈل ئىجتىمائىي ئىگلىك ئايلانماي قالىدۇ، ئىجتىمائىي ئىگلىكىڭ تەرقىييات نىشانىنى ئىكەللەكلى بولمايدۇ. سۈپەت جەھەتتە، ئاساسلىقى مەركەزلىكىدە ۋە ئىلغارلىقىدا ئىپادىلىنىدۇ. دۆلەت ئىگلىكىدىكى چوڭ-ئوتۇرا كارخانىلارنىڭ ئەۋەللەك ئالدى بىلەن مەركەزلىكىدە، ئۇ بىر تۇنام پۇل بولماستىن، مەركەزلىشكەن مۇكەممەل ئەملىي كەۋدىدۇر. بۇ ئەملىي كەۋدە بولىمسا، ئۇمۇمىي ۋەزىيەتنى ئىلکىدە تۇتقىدەك غايىت زور ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنى شەكىللەندۈرگىلى بولمايدۇ، ئىلغار تېخنىكا، ئىلمى باشقۇرۇش دېگەنلەر قۇرۇق كەپ بولۇپ قالىدۇ. بەزىلەر سوتىسيالىستىك ئۇمۇمىي خەلق مۇلۇكچىلىكىنىڭ ئۇستۇنلۇكىنى قوغداشنى راوا كۆرمىي، دۆلەت ئىگلىكىدىكى چوڭ-ئوتۇرا كارخانىلارنىڭ دۆلەتنىڭ ئۇقتىساد، سىياسەت، مالىيە، دۆلەت مۇداپىشى، مائارىپ، مەدەننېت، ئىلىم-پەن، ئىجتىمائىي تەرقىييات، ئىجتىمائىي ئىلگىرىلەش، ئىجتىمائىي مۇقىلىق ئىشلىرىدىكى مۇھىم رولىنى كۈچىنىڭ بېرىچە سۈندۈرۈۋاتىدۇ، نۆۋەتتە بەزى كارخانىلارنىڭ زىيان تارتىش ھادىسىگە ئېسلىۋېلىپ، سوتىسيالىستىك ئۇمۇمىي خەلق مۇلۇكچىلىكىنى جەمئىيەتكە يۈك ذەپ تەسۋىرلەپ، ئۇمۇمىي خەلق مۇلۇكچىلىكىدىكى چوڭ-ئوتۇرا كارخانىلارنى ئاجىزلاشتۇرۇۋېتىشنى، بۇلۇۋېتىشنى، پارچىلىۋېتىشنى جېنىنىڭ بېرىچە تەشەببۇس قىلىۋاتىدۇ، ھەتتا دۆلەت ئىگلىكىدىكى كارخانىلارنى يوقىشقا ھەرىكەت قىلىۋاتىدۇ، بۇ ئەڭ كۆپ سانلىق خەلقنىڭ توب، بىراق كەلگۈسى مەنپەئىتىگە ئۇيغۇن كېلەمەدۇ؟

دۆلەت ئىگلىكىدىكى چوڭ-ئوتۇرا كارخانىلارنىڭ خېلى كۆپ قىسى ناھايىتى ياخشى باشقۇرۇلغان بولۇپ، ئىسلاھات جەريانىدا مول تەجربە توپلىدى، خېلى يۇقىرى ئۇقتىسادىي ئۇنۇمنى قولغا كەلتۈردى. ئېغىز قىيىنچىلىقنا قالغان خېلى كارخانىلارمۇ بار. بولۇپ بىر تۇركوم كونا دۆلەت كارخانىلىرى ئېغىز قىيىن ئەھۋالغا چوشۇپ قالدى.

دۆلەت ئىكلىكىدىكى بۇ چوڭ-ئوتۇرا كارخانىلار تېمە ئۈچۈن قىيىن ئەھۋالغا چۈشۈپ قالدى؟ بۇنىڭدا نۇرغۇن سىرتقى سەۋەب بار. دۆلەت ئىكلىكىدىكى چوڭ-ئوتۇرا كارخانىلارنىڭ خېلى كۆپ قىسى، بولۇپمۇ بەزى كونا دۆلەت كارخانىلىرى، كونا ھەربىي سانائەت كارخانىلارنىڭ قىيىنچىلىقى تېخنىكا ئۆزگەرتىش ۋە تېخنىكا جەھەتتە ئۆتكەلدىن ئۆتۈش ئىشلىرىنى ئېلىپ بېرىشقا كۆچى يەتمىگەنلىكتىن كېلىپ چىققان. يېڭى باج ئۆزۈمى يۈلغا قويۇلۇشتىن ئىلگىرى، دۆلەت كارخانىلارنىدىن ئېلىنىدىغان باج يەككە كارخانىلار، ئۇچ خىل مەبلغ كارخانىلارغا يەتمەيدۇ، كوللىكتىپ كارخانىلىرى يەككە كارخانىلارغا يەتمەيدۇ، يەككە كارخانىلار ئۇچ خىل مەبلغ كارخانىلارغا يەتمەيدۇ“ دېپىشىدۇ، بۇ نۇقتىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، ھەققەتەن يەتمەيدۇ. ھېلىقىدەك مۇئامىلىدە ئادىل بولماسىق مەسىلىسى خېلى ئۆزۈن ۋاقت داۋاملاشقان، بۇنىڭ كاساپتى بىلەن دۆلەت ئىكلىكىدىكى بەزى چوڭ-ئوتۇرا كارخانىلار قىيىن ئەھۋالغا چۈشۈپ قالغان. مۇئامىلىدىكى بۇ ئادىلسەزلىقنى سوتىسيالىستىك ئومۇمىي خەلق مۇلۇكچىلىكىنىڭ خاراكتېرى كەلتۈرۈپ چىقارغانمۇ؟ ھەركىز ئۇنداق ئەمەس.

نۇرغۇن دۆلەت ئىكلىكىدىكى چوڭ-ئوتۇرا كارخانىلارنىڭ قىيىن ئەھۋالغا چۈشۈپ قېلىشىدا، ئۆزىنىڭ ئىچكى قىسىنىمۇ نۇرغۇن سەۋەب بار. بەزى ئورۇنلارنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسى بەكلا ئاجز؛ بەزى ئورۇنلارنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسى ئۆم-ئۇناق ئەمەس؛ بەزى رەھبەرلىك بەنزىسى ئىدىيىدە مۇتەھىسىپ بولۇپ، ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش غەيرىتى زور ئەمەس؛ بەزىلەر ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش، ئىشىكى ئېچىۋېتىش دولقۇندا چىرىكلىك ئىستىلىنى بۈقۈرۈۋالغان بولۇپ، خىيانەت قىلىپ چىرىكىلەشتى، بۇزۇپ-چىچىپ ئىسراپ قىلدى؛ يەنە بەزىلەر پەقەت تارقىلۇواقان سۆز-ئىبارىلەرنى تەكرارارلاپلا يۈردى، ھەققىي ئىشلەيدىغان غەيرەت-شىجايىتى، قەيسىرانە كۈرەش قىلىش روھى كەم بولدى، نەتىجىدە ئىسلاھات ئېڭى ۋەزىيەت يارىتىشقا، بازار ئېچىشقا بولىدىغان شارائىتىمۇ يېڭى ۋەزىيەت يارىتالىدى، بازار ئاچالىمىدى، ئۇنىڭ ئۆستىگە، بەزى رەھبىرىي ئورگانلاردا شەكلىۋازلىق ئەۋچ ئېلىپ كەتكەنلىكتىن، كارخانا باشقۇرۇشنى بوشاشتۇرۇپ ھەتا تاشلاپ قويىدى، ئاساسىي خىزمەت، ئاساسىي ماھارەتكە سەل قارىدى، شۇنداق بولغاچقا، تېخنىكا دېسە تېخنىكىدا، سۈپەت دېسە سۈپەتتە، تۈزۈكەرەك يېڭى مەھسۇلات دېسە ئۇنىڭدا يوق بولۇپ قېلىپ، كارخانىنىڭ جەڭگىۋارلىق كۆچى بولماي قالدى-دە، قىيىن ئەھۋالغا چۈشۈپ قالدى. شۇڭلاشقا، بىز دۆلەت ئىكلىكىدىكى چوڭ-ئوتۇرا كارخانىلارنىڭ ئەھۋالنى تەققىق قىلغان ۋاقتىمىزدا ئالدى بىلەن كارخانىنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنى، رەھبەرلىك ئىستىلى ۋە باشقۇرۇش ئەھۋالنى تەققىق قىلىشىمىز، ساختا سۆزلەر، كۆچۈرمە سۆزلەر، ئەجنبىي ئەقدىلەر، ئەجنبىي قائىدەلەرنىڭ ھىماتىدىكى چىرىكلىك ھادىسىلىرىنى ئېچىپ تاشلاپ،

داۋرۇس تەرتىپكە سېلىشىمىز كېرەك.

دۆلەت ئىكلىكىدىكى چوڭ-مۇتۇرا كارخانىلارنى جانلاندۇرغىلى، ياخشىلىغلى بولامدۇ-يوق؟ بولىدۇ، نۇرۇن پاكتىلار بۇ نۇقتىنى ئىسپاتلىسى. بىر تۈركۈم كارخانىلار ئىسلاھات جەريانىدا ناھايىتى ياخشى تەجربىه ھاسىل قىلىپ، كارخانىنى ناھايىتى ئوبىدان باشقۇردى. ئىجتىمائىي ئەمەلىيەت ھەققەتنى سىناشىنىك بىرىدىن بىر ئۆلچەمى. بىز 16 يىلدىن بۇيانقى ئىجابىي ۋە سەلبىي جەھەتىكى تەجربىلەرنى ھەققەتنى ئەمەلىيەتنى ئىزدىگەن حالدا خۇلاسلەپ، جۇڭگۈچە سوتسيالىستىك زامانىۋى كارخانا ئۆزۈمى مۇستىدە ئىزدىنىشىمىز، ئەمەلىيەتنى ئۆتكۈزۈشىمىز، تونۇشىمىز، يەنە ئەمەلىيەتنى ئۆتكۈزۈشىمىز، يەنە تونۇشىمىز كېرەك. بىز ئۇينېكتىپ ئەمەلىيەت تەرىپىدىن قايتا-قايتا ئىسپاتلانغان پاكتىلارغا ھۈرمەت قىلىپ، شۇ پاكتىلاردىن دۆلەت ئىكلىكىدىكى چوڭ-مۇتۇرا كارخانىلارنى ئوبىدان باشقۇرۇشنىڭ چارسىنى يەكۈنلەپ چىشىمىز كېرەك. چەت ئەلنەك بىزگە پايدىلىق بولغان ئوسۇلنى ئەلۋەتتە ئۆگىنىشىمىز كېرەك، مۇھىمى ئۆز يولىمىزدا مېڭىشىمىز كېرەك.

چىرىكلىككە قارشى كۈرەشتە جان-دەل بىلەن ئىشچىلار سىنىپغا تايىنىشىمىز، سوتسيالىستىك ئومۇمىي خەلق مۇلۇكچىلىكىدىكى چوڭ-مۇتۇرا كارخانىلارنى ئاساسلىق سەپ قىلىشىمىز كېرەك. ئىشچىلار سىنىپ سوتسيالىزم قۇرۇشتىكى ئاساسىي قوشۇن، شۇنداقلا چىرىكلىكىنى توسۇپ، تايىنېپ كېتىشنىڭ ئالدىنى ئېلىشىتكى ئاساسىي قوشۇن. بىز سانائەت ئىشچىلەرنى مۇھىم نۇققا قىلىپ، ئۇلارنى جۇڭگۈچە سوتسيالىزم قۇرۇش نەزەربىسى بىلەن تەرىپىلىشىمىز، ۋەتەنپەرۇھەرلىك، كوللىكىپچىلىق، سوتسيالىزم تەرىبىسىنى، كومۇنىستىك غايىه، ئېتىقاد تەرىبىسىنى سانائەت ئىشچىلەرنىڭ ئارسىدا چوڭقۇر يىلتىز تارتۇزۇشىمىز كېرەك. بىز سانائەت ئىشچىلىرى ئارسىدا غەربىنىڭ چىرىك مەدەنلىيەتنىڭ بىسىپ كېرىشنى، فېئوداللىق قالدۇق ئىدىيىنىڭ كۆتۈرۈلۈشىنى، بازار ئىكلىكىنىڭ پاسىسىپ تەسىرلىرنى توسايدىغان كۈچلۈك ئىستەكام قۇرۇشىمىز كېرەك. بۇ ئىستەكام بولسا، بىز تەشەببۈسكار بولىمىز. دۆلەت ئىكلىكىدىكى چوڭ-مۇتۇرا كارخانىلاردا، بولۇپمۇ كونا دۆلەت كارخانىلىرى، كونا ھەربىي سانائەت كارخانىلىرىدا، پارتىيە تەشكىلىنىڭ كۈچى زور، پارتىيەنىڭ ئەنەننى چوڭقۇر، پارتىيە رەھبەرلىكى كۈچلۈك، بۇ بىزنىڭ چىرىكلىككە قارشى كۈرۈشىمىزنىڭ كۈچ مەنبەسى، شۇنداقلا چىرىكلىككە قارشى تۇرۇپ، ئۆزگەرىپ كېتىشنىڭ ئالدىنى ئېلىشىتا غەلەيە قازىنىشىمىزنىڭ ئىشەنج مەنبەسى.

(4) چىرىكلىكىنىڭ پەيدا بولۇشى، يامراپ كېتىشنىڭ يېغىي مەنبەسى بولغان ”بازار ھەممىگە قادر نەزەربىسى“نى توسۇش كېرەك

بىر مەزگىل چىرىكلىكىنىڭ كۆپىيپ كېتىشى ھەمەدە جىنايەتنىڭ، بولۇپمىۇ نۇقتىسادىي جىنايەتنىڭ كۆپىيپ كېتىشى يەنى ئالاھىدە چۈچك تەنزىلەرنىڭ تىزدىن كۆپىيپ كېتىشىدەك ھەملەيەتنى كۆزىتىپ باقساق، بۇلارنىڭ بەزى كىشىلەرنىڭ بازار ئىكلىكىگە قارىتا خاتا يېتەكچىلىك قىلىشى ۋە نۇقتىسادىي ماڭرۇلۇق باشقۇرۇشنىڭ ۋاقتىدا يولغا قويۇلمىغانلىقى بىلەن بۇاستە مۇناسىۋەتلەك ئىكەنلىكىنى كۆرۈۋالما-قىمىز تەس ئەمەس.

پارتىيە 14-قۇرۇلتىيى سوتىيالىستىك بازار ئىكلىكى تۆزۈلەسى بەرپا قىلىشنى قارار قىلىپ، مەملىكە تىمىزنىڭ ئىسلاھاتىنى كۈچلۈك تۈرددە ئالغا سلىجىتى. سوتىيالىستىك دېگەن بۇ سۆز، بىز بەرپا قىلىۋاتاقان بازار ئىكلىكى تۆزۈلەسى بىلەن كاپىتالىستىك بازار ئىكلىكىنىڭ خاراكتېرى تۈپتىن تۇخشاشمايدىغان ئىككى نەرسە ئىكەنلىكىنى چۈشەندۈرۈپ بېرىدۇ. سوتىيالىستىك دېگەن بۇ سۆز ماھىيەت جەھەتنىن ئېتىلغان بولۇپ، ياردەمچى سۆز ئەمەس، ستىلىستىك سۆزمۇ ئەمەس، غەربىنىڭ بەزى ئوبىزورچىلىرى: جۇڭگو بازار ئىكلىكىگە يۈزلەنكەندىكەن، ئاخىرقى ھېسابتا غەرب كاپىتالىزم دۇنياسى بىلەن بىر يولدا مائىدۇ، دەپ كېسىپ ئېيتىشتى. بۇ غەرب ستراتېجىيچىلىرىنىڭ تۇزۇن مەزگىلدەن بۇيانقى تۇمىدى ۋە غەربىزى بولۇپ، ئەجەبلەنەرلىك ئەمەس. دىققەت قىلىشقا ئەزىيدىغىنى شۇكى، جۇڭگو زېمىندا، بەزى كىشىلەر بازار توغرىسىدىكى گەپ-سۆزلەر ھەممە يەرنى قاپلاب كەتكەن ئەھۋالدا سوتىيالىستىك بازار ئىكلىكى تۆزۈلەسى-

گە قارىتا 14-قۇرۇلتايىنىڭ قلارىغا ماس كەلمەيدىغان خاتا يېتەكچىلىكتە بولدى. بىر خىل خۇرۇپاتلىق كەڭ تارقالدى. بەزى يازغۇچىلارنىڭ تەرغىب قىلىشى بىلەن، "بازار ھەممىگە قادر نەزەرىيىسى" بەڭ تارقىلىشچان نەزەرىيە بولۇپ قالدى. بۇ نەزەرىيە بويىچە بولغاندا، ھەممىنى بازار بەلكىلەيدىكەن، جۇڭگونىڭ ھەممە ئىشنى بازارغا سېلىشقا توغرا كېلىدىكەن، ئاشۇ "كۆزگە كۆرۈنەمىس قول"نىڭ ئىلکىنده بولسىلا، ھەممە ئىش يۈرۈشۈپ كېتىدىكەن، جۇڭگو زامانىۋەلىشىدىكەن، جۇڭگو تەرەققىي قىلىدىكەن. دېمەك، بارلىق كۆزقاراشلار، كىشىلىك تۈرمۇش قارشى، ئەخلاق قارشى ھەتتا ئەذىبىيات-سەزدە مۇت قارشى، مائارىپ قارشى ۋەهاكازارنىڭ ھەممىسى بازارغا يۈزلىنىدىغان بولدى.

بازار رىقابتى نامى بىلەن چىرىكلىك بېغىرلىشىپ كەتتى، جىنايەت ئۆتكۈزۈشۈمۇ بېغىرلىشىپ كەتتى، ئۇنىڭ ئۇستىگە نەزەرىيىۋى تونغا يۈگەندى. بۇزۇپ-چېچىپ ئىسراب قىلىش "سودىكەر چاقرىپ مەبلغ كىرگۈزۈش تۇچۇن" دېلىدى، تۇچتە ھەمراھ بولۇش "مەبلغ سېلىش شارائىتنى ياخشىلاش تۇچۇن" دېلىدى، پارا بېرىش "سېتىشنى تېزلىتىش تۇچۇن" دېلىدى، پارا ئېلىش "ئادىل سودلىشىش پېرىنسىپغا ئەمەل قىلغانلىق" دېلىدى. تۇچۇق-ئاشكارە ھالدا پاھىشخانا ئېچىش، قىمارخانا ئېچىش تەشەببۈس

قىلىنىپ، "بازاردا ئېھتىياج بار، بازىرى بار، مال مەنبەسى بار تۇرۇقلۇق نېمە ئۇچۇن تېچىشقا بولمايدىكەن؟" دەپ ئوتتۇرغا قويۇلدى. بەزى جايilar ھەققەتنى شۇنداق قىلدى. ئىپلاسلىقلار بىلەن تولغان تانسخانا تۈرىدىكى سورۇنلار چوڭ، ئوتتۇرا، كىچىك شەھەرلەرنى قاپلاب كەتتى، بۇ سورۇنلارغا "دانشمن" لەر، كاتتا ئادەملەر توپلاندى. شۇنىڭ بىلەن، سېرىق نەرسىلەرنى تازىلاب بولغلى، "ئالىتە زىيانداش"نى يوقتىپ بولغلى، نومۇسىنى سېتىش، پاھىشۋازلىق قىلىشنى چەكلەپ بولغلى بولىمىدى، جىنايەت ئۆتكۈزۈش كۆپىيدى، ياش-ئۆسمۈرلەردىن جىنايەت ئۆتكۈزۈدىغانلار كۆپىيپ كەتتى. ئەتكەسچىلىك تېخىمۇ بۇچ ئېلىپ، پارتىكوم شۇجىسى، مەممۇرىي باشلىق، قوراللىق ساقچى قىسىم كادىرلىرى پىلانلغان چوڭ ئەتكەسچە لىك بەنزىلىرى يۈز بەردى، نەچچە مiliyon، نەچچە ئۇن مiliyon، نەچچە يۈز مiliyon، نەچچە مiliard يۈەنلىك ئالدامچىلىق ئەنزىسى، مiliyon، ئۇن مiliyon، نەچچە ئۇن مiliyon يۈەنلىك خىيانەتچىلىك ئەنزىسى، ئۇغرىلىق ئەنزىسى يۈز بېرىپ تۇردى.

بازارنى سوتسيالزمنىڭ ئىزىغا چۈشۈرۈش كېرەكمۇ ياكى سوتسيالزمنى بازارنىڭ ئىزىغا چۈشۈرۈش كېرەكمۇ؟ بۇ ناھايىتى ئەمەلىي بىر مەسىلە. پارتىيە 14-قۇرۇلتىيىدا: "سوتسيالىستىك بازار ئىكلىكى تۈزۈلمىسى سوتسيالزمدىن ئىبارەت تۈپ تۈزۈم بىلەن بىرلەشكەن بولىدۇ" دەپ بېنىق بەلكىلەندى. سوتسيالزم دېگەن نېمە؟ يولداش دېڭىش شىاۋىيڭ مۇنداق دەپ بېنىق كۆرسىتىپ ئۆتتى: "سوتسيالزمنىڭ ماھىيەتى ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنى ئازاد قىلىش ۋە راۋاجلاندۇرۇش، ئېكىسىپلەناتسىيىنى يوقتىش ۋە ئىككى قۇتۇپقا بولۇنۇشنى تۈكتىش، ئاخىرنىدا ئۇرتاق بېپىش مەقسىتىگە يېتىش." (777-بىت) بىزنىڭ سوتسيالىستىك بازار ئىكلىكى تۈزۈلمىسىنى بەرپا قىلىشتىكى نىشانىز پەقەت مۇشۇلا، باشقما نىشانىمىز يوق، پەقەت مۇشۇ نىشانغا قاراپ مېڭىش كېرەككى، باشقما ھەرقانداق نىشانغا قاراپ مېڭىشقا بولمايدۇ. بازارنى مۇشۇ نىشان ئۇچۇن خزمەت قىلدۇرۇش كېرەككى، بۇ نىشاننى بازار ئۇچۇن خزمەت قىلدۇرۇشقا بولمايدۇ. شۇڭلاشقا، دۆلەتتىك نوپۇزىنى يوقتىۋېتىشكە بولمايدۇ، دۆلەتتىك ئىجتىمائىي ئىكلىكىنى ماکرولۇق باشقا ئەش-تىزگىنىلىشنى تاشلاپ قويۇشقا ھەم بوشاشتۇرۇپ قوبۇشقا بولمايدۇ. سوتسيالىستىك بازار ئىكلىكى تۈزۈلمىسى — سوتسيالىستىك ئومۇمىسى مۇلۇكچىلىك ئاساسىدا دۆلەت سوتسيالزمنىڭ ماھىيەتىكە ئاساسەن ماکرولۇق تەڭشەش-تىزگىنىلەش ئېلىپ بارىدىغان بازار ئىكلىكىدۇ. يولداش جىاڭ زېمن مۇنداق دەپ كۆرسەتكەندى: "ماکرولۇق تەڭشەش-تىزگىنىلەش جەھەتە، سوتسيالىستىك دۆلەتتىمەن خەلقنىڭ كۆز ئالدىدىكى مەنپەئىتى بىلەن يىراق كەلگۈسىدىكى مەنپەئىتىنى، قىسىم مەنپەئىتى بىلەن بىر پۇتوۇن مەنپەئىتىنى بىرلەشتۈرۈپ، پىلان بىلەن بازاردىن ئىبارەت ئىككى خىل ۋاستىنىڭ ئارتوچىلىقنى تېخىمۇ ئوبىدان جارى قىلدۇرالايدۇ." ئەمەلىيەت دۆلەتتىك ئىكلىكىنى ماکرولۇق تەڭشەش-تىزگىنىلىشنى

جه زمن ياخشلاش ۋە كۈچەيتىش لازىمىلىقنى قايتا-قايتا ئىسپاتلىدى. ئەمەلىيەت يەنە سوتسيالىستىك نۇمۇمىي مۇلۇكچىلىكى ئاساس قىلمىغاندا، سوتسيالىستىك ئۇمۇمىي خلق مۇلۇكچىلىكىنى تايانج قىلمىغاندا، دۆلەتنىڭ كۈچلۈك، دەل ۋاقتىدا، ئۇنۇمۇلۇك بولغان ماكرولۇق تەڭشەش-تىزگىنلىشىنىڭ بولمايدىغانلىقنىمۇ قايتا-قايتا ئىسپاتلىدى.

بىز بىر قىسىم رايونلارنىڭ ئاۋۇال بېيىشغا بول قويۇشتا، پۇتكۈل مەملىكتىڭ بىردىك بېيىشنى نىشان قىلىمىز. بىردىك بېيىش دېگەنلىك مېخانىكلىق تەڭپۈئۈلۈق نەزەرىيىسىنى تەشەببۈس قىلغانلىق ئەمەس، ئەلۋەتتە. تەڭپۈئۈك بولماسلق مۇتلەق بولىدۇ، بېيىاندىمۇ يەنە تەڭپۈگىزلىق بولىدۇ. لېكىن، ئەگەر ئوتتۇرا رايونلار، بولۇپمۇ غەربىتىكى ئاز سانلىق مىللەت چىڭرا رايونلىرى ۋە بەزى كونا ئىتقىلاپى رايونلار بىلەن شەرقىي رايونلارنىڭ تەرەققىيات پەرقى داۋاملىق كېڭىيىپ، بىر مiliارد نەچچە يۈز مiliyon ئاھالىدىن بىر قىسىم رايونلاردىكى نەچچە يۈز مiliyon ئاھالىلا بېيىغان بولسا، 30 ئۆلکە، ئاپتونوم رايون، شەھەردەن ئاز سانلىقلا بېيىغان بولسا، سوتسيالىستىك جەمئىيەتتىڭ ئىشلەپچىرىش كۈچلىرىنىڭ تۆپ ئاساسدىن ئاشقانلىقىدىن، خەلقنىڭ تۈرمۇش سەۋىيىسىنىڭ تۆپ ئاساسدىن ئۆسکەنلىكىدىن ئېغىز ئاچقلى بولمايدۇ. بۇ مەسىلىنى "كۆرۈنەس قول"نىڭ ھەممىنى كونترول قىلىشغا تايىنىش ئارقىلىق ھەل قىلغىلى بولمايدۇ. مەملىكتىمىزدە ھازىر قورسىقى توق، كېيىمى پۇتۇن بولۇش سىزىقىدىن ھالقىپ كېتەلمىگەن 80 مiliyon ئاھالە بار، دۆلەت نامراتلارغا يار-يۈلەك بولۇش بويىچە مۇستەھكم ئىستەكاماڭا ھۇجۇم قىلىش جىڭى قىلىشنى قارار قىلدى. دۆلەت مالىيە جەھەتتە قوللىمسا ۋە پىلانلىق حالدا يۈلمسە، ئاشۇ "كۆرۈنەس قول"غا تايىنىپ نامرات خەلقە نىسبەتەن "ياخشىلىرىنى ئۇستۇنلۇككە ئىگە قىلىش، ناچارلىرىنى شاللۇب-تىش" يولغا قويۇلسا، مۇستەھكم ئىستەكاماڭا ھۇجۇم قىلىش ۋەزپىنسىنى ئۇرۇندىغلى بولامدۇ؟

سوتسيالىزمىنىڭ ئۇرتاق بېيىش نىشانغا يېتىش ئۈچۈن، بېكىسىپلاتاتسىسىنى يوقىتىش، ئىككى قۇتۇپقا بۇلۇنۇشنى تۈگىتىش كېرەك. جۇڭگودا، كىرىمدىكى پەرق چوڭىيىپ كېتۋاتىدۇ، حالال ئەمكىكە تايانماي، قانۇنغا رئايە قىلماي بىردىنلا بېيىپ كەتكەن نۇرغۇن كىشىلەر بارلىققا كەلدى. بىز زۇرۇر بولغان سىياسەت ۋە چارە-تەدبىلەر ئارقىلىق ئىككى قۇتۇپقا بۇلۇنۇشنىڭ، يىڭى بۇرۇۋ ئاپىنىڭ بارلىققا كېلىشىنىڭ ئالدىنى بېلىشىمىز كېرەك. "بازار ھەممىگە قادر نەزەرىيىسى" كە تايىنىپ بۇ مەسىلىنى ھەل قىلغىلى بولامدۇ؟ مەملىكتىمىزدە، سوتسيالىستىك بازار ئىگىلىكى تۈزۈلەسىنى بەرپا قىلىش پۇتۇنلەي يىڭى ئىش، خۇددىي يولداش جىاڭ زېمىنىڭ ئېتىقىنىدەك: "بىر تۈرلۈك جاپالىق ھەم مۇرەككەپ بولغان ئىجتىمائىي سىستېما قۇرۇلۇشى" بولۇپ، ئەمەلىيەت جەريانىدا ئۇزلىكىسز ئىزدىنىشىمىزگە، تەجرىبىلەرنى ئۇزلىكىسز

يەكۈنلىشىمىزگە، ئۇزلۇكسىز مۇكىمەللەشتۈرۈشىمىزگە توغرا كېلىدۇ. سىخىبىلكلىككە چوقۇنۇش، غەربىنىڭ بازار ئىكلىككە خۇرائىلارچە چوقۇنىدىغان قاراشلارنى تارقىتىش، دۆلەتنىڭ ماكرولۇق تەڭشەش-تىزىگە-لىشنى كۈچەيتىشنى "كۇنا تۇزۇمنى ئىسىلگە كەلتۈرگەتلىك" دېيش ۋەهاكازالار سوتسيالىستىك بازار ئىكلىكى تۇزۇلماسىنىڭ ماھىيتىگە ئۇيغۇن كەلمەيدۇ، جۇڭگوچە سوتسيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسىگە ئۇيغۇن كەلمەيدۇ. چىرىكلىك ۋە جىنaiت ئۇتكۈزۈش دەل مۇشۇنداق چوقۇنۇش ۋە خۇرائى قاراشلاردىن، بىر قىسىم كىشىلەر پەيدا قىلغان ئىدىيە قالايمىغانچىلىقدىن، دۆلەتنىڭ ماكرولۇق باشقۇرۇش جەھەتتە بەزى مەسىلىلەرde ئۆز ۋاقتىدا، كۈچلۈك تەدبىر قولانىمىغانلىقدىن پايدىلىنىپ، تېخىمۇ ئۆچ ئېلىپ كەتتى. سوتسيالىستىك بازار ئىكلىكى تۇزۇلماسىنى بۇرملاشقا ۋە بۇنىڭدىن كېلىپ چىققان قالايمىغانچىلىققا فارشى تۇرمىغاندا، چىرىكلىككە قارشى كۈرەشنى چوڭقۇرلاشتۇرغىلى بولمايدۇ، جىنaiت ئىشلار جىنaiتەتلىرىگە زەربە بېرىشتىمۇ دېكەندەك ئۇنۇم ھاسىل قىلغىلى بولمايدۇ.

## (5) تارقاچىلىقنى ۋە كالتە پەملىكى قەتئىي تۈكتىش كېرەك

تارقاچىلىق بىلەن كالتە پەملىك ماهىيەتتە بىر نەرسە، بۇ يولى تۇتقۇچىلار چىرىكلىككە ۋە جىنaiتەتكە يول قويغۇچىلار ۋە ھامى بولغۇچىلار، هەتا چىرىكىلەشكەنلەر ۋە جىنaiتەچىلەرنىڭ شېرىكى، بەزلىرى هەتا پىلانلىغۇچىلاردۇر. بەزى چىرىكلىك ھادىسىلىرىنى، بەزى ئېغىر جىنaiتى قىلمىشلارنى تۈگەتكىلى بولمايۋاتقانلىقى، چىرىكلىككە قارشى كۈرەشنىڭ كەڭ خەلقنىڭ ئۇمىدىدىن تولىمۇ ييراقتا تۇرۇۋاتقانلىقى تارقاچىلىق ۋە كالتە پەملىك بىلەن بىۋاستە مۇناسىۋەتلىك.

تارقاچىلىق ۋە كالتە پەملىككە بېرىلگۈچىلەر ئۇمۇمنىڭ مەنپەئىتىنى ۋە ييراق كەلگۈسى مەنپەئەتتىنى پېتىبارغا ئالماي، ئۆز رايوننىڭ، ئۆز تارماقنىڭ كۆز ئالدىدىكى قىسىمن مەنپەئىتىنىلا كۆزلەيدۇ، پۇنۇن مەملىكەتتىڭ بىر تاختا شاخمات بولۇشغا بۇزغۇچىلىق قىلىدۇ، پارتىيىنىڭ ئىنتىزامغا، پارتىيىنىڭ دېمۇكرا-تىيە-مەركەزەشتۈرۈش تۇزۇمكە بۇزغۇچىلىق قىلىدۇ، پارتىيىنىڭ ئاساسىي لۇشىھىن، سىياسەتلەرنىڭ ۋە دۆلەت پىلاننىڭ ئىجرا قىلىنىشغا توسقۇنلۇق قىلىدۇ، ئاساسىي قانۇننىڭ ۋە قانۇنلارنىڭ بىردىكلىككە ۋە ئۇنىڭ ئابروبيغا زىيان يەتكۈزىدۇ، ئەڭ كۆپ ساندىكى خەلقنىڭ توب مەنپەئىتىكە ئېغىر زىيانكەشلىك قىلىدۇ، شۇڭا ئۇلارغا قەتئىي قارشى تۇرۇش كېرەك. ناھايىتى روشنىكى، كومپارتىيە ئەزالرى، پارتىيىنىڭ كادىرلىرى، پارتىيە-ھۆكۈمەت ئورگانلىرى ئارلاش-مىسا ياكى يامسا، نۇرغۇن يامان ئىشلارنى قىلغىلى بولمايدۇ، قىلغان تەغىدرىدىمۇ ئۇڭايلا پاش قىلىپ

قولغا چۈشۈرۈلدى، نۇڭايلا ئېنىقلىنىدۇ. چىرىكلىك بىلەن جىنايەت نۇتكۈزۈشنىڭ سەۋەبىنى قارا-قويوقلا قانۇن-تۈزۈمنىڭ ساغلام بولماسىلىقى ۋە مۇكەمەل بولماسىلىقىدا دەپ قاراشقا بولمايدۇ. نۇرغۇن ئىشلار قانۇندا ئېنىق بەلكىلەنكەن، تۈزۈمە ئېنىق بەلكىلەنكەن، گەپ شۇنىڭدىكى، قانۇن ۋە تۈزۈم دائىم بۇزغۇنچىلىققا ئۈچرایدۇ.

قالييمقان سېلىق سېلىش مەسىلىسگە قاراپ باقايىلى. تۈرلۈك چىرايلىق ناملار بىلەن سېلىق سېلىش، ئازئارا بەسلىشىش، ھەممە تەرەپكە قول سۇنۇش نەھۋالى مەۋجۇت، نۇرغۇن كىشىلەر، نۇرغۇن نۇرۇنلار سېلىق سېلىش يولى بىلەن يىخۇغان زور مقداردىكى پۇللار بىلەن نۇز يانچۇقىنى تولدۈرۈۋالدۇ، چوڭ يەپ چوڭ ئىچىدۇ، مەھمان چاقرىپ سوۋغا تەغدىم قىلىدۇ، مۇناسىۋەت نۇرنىتىدۇ، ئارقا ئىشىكتىن ماڭىدۇ، ھەتا كەچلىك كۈلۈبلارغا بېرىپ نۇيۇن-تاماشا قىلىدۇ، ئالىي دەرىجىلىك پىكاپلارنى سېتىۋالدۇ، ئالىي دەرىجىلىك ئىشخانا بىنالىرىنى سالىدۇ، نۇيى-زېمن ھايانكەشلىكى بىلەن شۇغۇللىنىدۇ ياكى باشقا ھايانكەش-لىك ئىشلىرى بىلەن شۇغۇللىنىدۇ، ھايانكەشلىكتە ئازرۇسىدەك بولسا بۇزۇپ چاچىدۇ، مەغلوب بولسا دۆلەتنىڭ ھېسابىغا كىركۈزىدۇ. مەركەز بىلەن گۈزۈيۈەن قالييمقان سېلىق سېلىشنى مەنئىي قىلىش توغرىسىدا كۆپ قېتىم بۇيرۇق چۈشۈرگەن بولسىمۇ، ھېچ پەرۋا قىلماي نۇز سەنمىكە دەسىمەردى، يَا كۆرۈنۈشتە ئەمەلدىن قالدۇرغان بولۇپ ئاستىرتىن داۋاملاشتۇردى، يَا كونسىنى نەھەلدىن قالدۇرۇپ پېكىسىنى نۇتتۇرۇغا چىقاردى، دېمەك نۇلار خەلقنى، سوتسيالزمىنىڭ ئىستقىبالىنى نەزەردە تۇتماي نۇزىنىلا كۆزدە تۇتى.

ئۇقتىسادىي ئالاقىلەردى، بىرەر رايون نۇچۇن ئېتىقاندا، مەبلەغنىڭ كىرىم-چىقىم بولۇپ تۇرۇشى نورمال ئەھۋال، بونداق بولمايدىكەن، پۇنۇن مەملىكەتنىڭ ئۇقتىسادى ئايلانماي تۇرۇپ قالىدۇ. بىراق ئۇقتىسادىي ماجра يۈز بېرىپ، سوت مەھكىمىسى مەبلەغنى سىرتىن ئەكرىشكە ھۆكۈم قىلغاندا شۇ جايىنىڭ رەھبەرلىرى خۇش بولۇشۇپ كېتىدۇ؛ سوت مەھكىمىسى مەبلەغنى ئۇز جايىدىن سىرتقا يۈتكەشكە ھۆكۈم قىلغاندا بولسا، بەزى رەھبەرلەر سوت مەھكىمىسىكە ”باشقىلارغا يان باستى“ دەپ گۇناھ ئارتىدۇ، چىڭ تۇرساڭ ”گەپ ئاڭلىمدى“ دەيدۇ، يەنە چىڭ تۇرساڭ، ”يۈتكۈۋېتىش“ نۇسۇلىنى قوللىنىدۇ. يېغىنلاردا بولسا قانۇن بويىچە ئەنزە بىجرىش، سوت مەھكىمىسىنىڭ ئۇز ئالدىغا سوت قىلىشغا ھۈرمەت قىلىش كېرەك دېگەن سۆزلەرنى ئاڭلاپلا تۇرىمىز. يېقىنلىقى يېللاردىن بۇيان، مەملىكتە بويىچە سوت مەھكىمىلىرىنىڭ ئۇقتىسادىي ئەنزىللەر ئۇستىدىكى ھۆكۈملەرنىڭ يۈزدىن 40-30 پىرسەنتى ھەتتا بېرىمىدىن كۆپرەكىنىڭ ئىجرا قىلىنىشى قىيىنغا توختىدى، مۇشۇنداق بولۇشى يەرلىك قورۇقچىلىقنىڭ ۋەسەتسىدىنىدۇ. بەزى سوت مەھكىمىلىرى بولسا قانۇنى بۇزۇپ ئىش كۆرۈپ، يەرلىك قورۇقچىلىقنىڭ قورالغا ئايلىنىپ قالدى.

ساختا، ناچار تاۋارلارنىڭ ئەۋج ئېلىپ ئاپەتكە ئايلىنىشى ئارقىسىدا، سوتسيالىستىك ئۇقتىسادىي تەرتىپ زىيانغا ئۇچرىدى، خەلق مەنپەئى ئە و دۆلەت مەنپەئى زىيانغا ئۇچرىدى، دۆلەتىك ئىززەت-ھۈرمتىگە داغ تەگدى، پارتىيە ئىستىلى ۋە ئىجتىمائىي كەبىپيات قاتىق بۇزغۇچىلىققا ئۇچرىدى. سۈپەت تەكشۈرۈش بويىچە 10 مىڭ يىللۇق زىيارەتنىمۇ ئېلىپ باردۇق، ساختا، ناچار تاۋار ئىشلەپچىقارغۇچىلارغا زەربە بېرىش ئىشىنىمۇ ئېلىپ باردۇق، لېكىن ساختا، ناچار تاۋارلار ئەۋج ئېلىۋەردى، ئاپەت ئازايىمىدى، بۇنىڭ سەۋەبى ئېمە؟ ئۇنى قوللايدىغان، قانات ئاستىغا ئالىدىغان ئادەم بار-دە، بەزىلەرنىڭ سۈپەت تەكشۈرۈش زىيارەتى ساختا زىيارەت، زەربە بېرىشى ساختا زەربە بېرىش بولدى. ساختا تاۋار ئىشلەش يولى بىلەن بېىش، ئالدامچىلىق قىلىش، قاقى-سوقتى قىلىش يولى بىلەن بېىش، پارا بېرىش يولى بىلەن سېتىشنى ئىلگىرى سۈرۈش — مانا بۇلار كاپىتالىستىك تىجارتى ئىدىيىسى، تىجارت ئۇسۇلى ۋە تىجارت ئىستىلىنىڭ ئۇزى بولۇپ، سوتسيالىزمىنىڭ تۈپ تۈزۈمى بىلەن، پارتىيىنىڭ لۇشىمەن، فاڭجن، سىياسەتلەرى بىلەن سەغىشمالماي-دۇ، سوتسيالىستىك بازار ئىكلىكى تۈزۈلمىسى بىلەن سەغىشمالمايدۇ. ئىكلىكىنى جانلاندۇرۇشتا بۇ يولنى تۈتۈشقا يول قويۇلمايدۇ، بىر قىسىم رايونلارنى ۋە بىر قىسىم كىشىلەرنى ئالدىن بېىتىشتا بۇ يولغا مېڭىشقا بولمايدۇ. بۇنىڭ دۆلەتكە ۋە خەلقە بالايسىپەت كەلتۈرىدىغان قىلىش ئىكمەنلىكىدە شەك يوق. حالبۇكى، بەزى كىشىلەر ئۇچۇن ئېيتقاندا، بۇنداق قىلىش يۇقىرىغا يامىشىنىڭ پەلەمپىسى، يەپ-ئىچىش، ئۇيۇن-تاماشا قىلىنىڭ، پارا بېرىپ ئەمەلدار بولۇشنىڭ دەسمىيىسى بولۇپ قالدى.

ئەتكەسچىلىك قەدىمدىن تارتىپ مەۋجۇت بولۇپ كەلگەن، بۇگۈنكى كۈنده تېخىمۇ ئەۋج ئېلىپ كېتىۋاتىدۇ. چەت ئەللىكلەر جۇڭگۇدىن پۇل تېپىش كۆيىدا، بەزى جۇڭگولۇقلارمۇ دۆلەتىك بۇلىنى سوقۇش كۆيىدا بولغاچقا، ئىچكى-تاشقى جەھەبتىن تىل بىرىكتۈرۈش، ئىچكى-تاشقى جەھەتسىن ماسلىشىش زامانىمىز-دىكى ئەتكەسچىلىكىنىڭ ئالاھىدىلىكى بولۇپ قالدى. ”ئەتكەسچىلىك قىلماي بېيىغلى بولمايدۇ“ دېگەن سەپسەتىمۇ شۇنىڭغا يارشا ئوتتۇرۇغا چقتى. هەتا بەزى پارتىيە-ھۆكۈمەت ئورگانلىرى، ئەتكەسچىلەرنى تۈتۈش قوشۇنى، قوراللىق كىشىلەر ھەر خىل قانۇنى بۇزغۇچى ئۇنسۇرلار بىلەن تىل بىرىكتۈرۈپ، توشۇش، قوغداش، سېتىش يۈرۈشلەشكەن بىرمۇنچە ئەتكەسچىلىك لىنېيلەرنى شەكىللەندۈردى، دېمەك ئەتكەسچىلىك ”يېڭى سەۋىيە“ گە كۆتۈرۈلدى.

دەل-دەرمەخلەرنى قالايمىقان كېشىش، سۇ مەھسۇلاتلىرىنى قالايمىقان تۈتۈش، كان بایلىقىنى قالايمىدۇ-قان قېزىش، نېفتىنى قالايمىقان بۇرغلاش، قالايمىقان قېزىش، قالايمىقان چىكىلەش، ئەتتۈارلىق ھايۋانات-ئۆسۈملۈكەرنى ۋە ئەتتۈارلىق بایلىق مەنبەلەرنى قالايمىقان تۈتۈش، قالايمىقان تۇلتۇرۇش، قالايمىقان قېزىش، يەرلەرنى قالايمىقان ئىكلىۋېلىش، قالايمىقان ئىشلىتىش، كۈندىن-كۈنگە ئېغىرلىشپ كېتىۋاتقان

مۇھىت بولغىنىش ۋە شۇنىڭغا تۇخشاشش كېيىنكى نەۋىلار بىمىزنىڭ ياشاش شارائىتىغا قاتقىز زىيان يەتكۈزىدىغان خىلىمۇ خىل نەھۇللار كىشىنى قاتقىز چۈچىتىدۇ، مانا بۇلارنىڭ ھەممىسى كالتا پەملىك يولىنى تۇنۇچىلارنىڭ بىۋاسىتە قوماندانلىقىدا بىر-بىرلەپ تۇتتۇرغا چىقىتى، يەنە كېلىپ نۇزۇندىن بېرى پەسەيمەي كەلدى.

داىم كۆرۈلۈپ تورغان بۇ تىشلارنى خەلقىمىز نۇبدان بىلدۈ. بۇ تىشلار توغرىسىدا دۆلەتنىڭ قانۇنى يوق نەممىس، دۆلەت بۇ تىشلارنى قايىتا-قايىتا چەكلەپمۇ تۇردى. شۇنىسى بۇيرۇق تىجرا قىلىنىمىدى، چەكلەنگەن تىشلار توختىمىدى.

بۇنىڭدىن شۇنى كۆركىلى بولىدۇكى، تارقاچىلىققا ۋە كالتا پەملىككە قەتىي قارشى تورمىغاندا، چىرىكلىككە قارشى تۈرۈش ۋە جىنaiيەتنى توسوشتا ئۇنۇم ھاسىل قىلىش تەمس بولىدۇ. يولداش دېڭ شىاۋىپىڭ تارقاچىلىقنى جىددىيەن ئەتقىد قىلىپ، «پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىنىڭ نۇپۇزىنى كۈچەيتىش لازىم» لەقىنى كۆپ قېتىم تەكتىلەپ تۇوتى. (662-بىت) نۇ مۇنداق دېدى: «مەركەزنىڭ نۇپۇزى بولۇشى كېرەك. ئىسلاھاتنى ۋۇجۇدقا چىقىرىش ئۈچۈن، ئۇنى مۇئىيەن رەھبەرلىك ئاستىدا تەرتىپلىك تېلىپ بېرىش شەرت. بۇ شەرت بولماي، ھەممە يەرنى ۋاراڭ-چۈرۈڭ قاپلاب، ھەركىم تۆز بىلگىنچە تىش قىلسا بولامدۇ؟ سەندە سىياسەت بولسا، مەندە قارشى تەدبىر بار، دېگەن گەپ بار، بۇنداق قىلىشقا بولمايدۇ، مەركەزنىڭ سىياسىتىگە خىلاب «قارشى تەدبىر، قوللىنىشقا بولمايدۇ.» (572-بىت) مەركەز بىلەن جايilarنىڭ مۇناسىۋىتى بىر زىددىيەت، ئۇنى توغرا بىر تەرەپ قىلىش كېرەك. ماۋجۇشى 1956-يىلىلا «10 چۈڭ مۇناسىۋەت توغرىسىدا» دېگەن نۇسرىدە مۇنداق دەپ كۆرسەتكەندى: «بۇ زىددىيەتنى ھەل قىلىشتا نۇۋەتتە مەركەزنىڭ بىر تۇتاش رەھبەرلىكىنى مۇستەھكەملىش شەرتى ئاستىدا، جايilarنىڭ هوقۇقىنى بىر ئاز كېڭىيەتپ، جايilarغا تېخىمۇ كۆپ مۇستەقىللىك بېرىشكە دىققەت قىلىش كېرەك، جايilar تېخىمۇ كۆپ تىشلارنى قىلسۇن. بۇ بىزنىڭ قۇدرەتلىك سوتىسيالىستىك دۆلەت قۇرۇشىمىز ئۈچۈن بىر قەدەر پايدىلىق.» «مەركەزنىڭ ئاكتىپلىقى بىلەن جايilarنىڭ ئاكتىپلىقىدىن ئىبارەت ئىككى ئاكتىپلىقنىڭ بولۇشى بىرلا ئاكتىپلىقنىڭ بولۇشىغا قارىغاندا كۆپ ياخشى. بىز سوۋەت ئىتتىپاقغا تۇخشاش ھەممىنى مەركەزگە مەركەزلىك قۇيىمىز كېرەك.» پارتىيە 11-نۇۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتىنىڭ 3-ئۇمۇمىي يىغىنلىدىن بۇيان، يولداش دېڭ شىاۋىپىڭ، هوقۇقىنى ھەددىدىن زىيادە مەركەزلىك قۇنكرىت تەدبىرلەرنى تۆزگەرتىش لازىم، دەپ كۆپ قېتىم كۆرسەتتى. پارتىيە ۋە دۆلەت بۇ جەھەتتە بىر قاتار كونكرىت تەدبىرلەرنى قوللاندى، بۇنىڭ مۇۋەپەقىيەتلىك بولغانلىقىنى ھەمدەلىيەت ئىسپاتلىدى. تارماق ۋە جايilarنىڭ هوقۇقىنى

كېگەيتىشىكى بىردىنلىرى مەقسەت كۈچلۈك سوتسيالىستىك دۆلەت قۇرۇش، ئۇنىڭ ئالدىنلىقى شەرتى مەركەزنىڭ رەبەرلىكىنى مۇستەھكەملەشتىن ئىبارەت. دۆلىتىمىزنىڭ تارىخىدىن قارىغاندا، بەگلىكلەر بۆلۈنەمە HASIL قىلىۋالغان، يەرلىك كۈچلەر ھۆكۈم سۈرگەن، مەركەزنىڭ ئەمسىر-پەرمانلىرى ئۇردىدىن سىرتقا چىقالىغان دەۋەرلەرde، ئىجتىمائىي ئىشلەپچىقىرىش كۈچلەرى بۇزغۇنچىلىققا ئۇچرىماي قالىغان، ئىشلەپچىقىرىش كۈچلەرنىڭ راسا راواجلىنىشى بولسا، كۆپ حاللاردا، دۆلەت بىر قەدەر بىرلىككە كەلگەن "گۈللەنگەن دەۋەر" دە بولغان. پارتىيەمىزنىڭ تارىخىدىن قارايدىغان بولساق، پۇتون پارتىيە مەركىزىي كومىتەتنىڭ رەبەرلىكىدە ئىدىيىتى، سىياسىي، تەشكىلىي ۋە ھەرىكەت جەھەتتە تازا بىردىكلىككە كەلگەن دەۋەر ئىنىقلاب ۋە قۇرۇلۇش ئىشلىرىدا زور غەلبىنى قولغا كەلتۈرگەن دەۋەر بولغان. 16 يىللەق ئىسلاھات تارىخى شۇنى ئىسپاتلىدىكى، مەركەزنىڭ گېپى كەپ بولغان، بۇيرۇغان ئىشلار قەتىي ئىجرا قىلىغان، مەركەزنىڭ ماكرولۇق تەڭشەش-تىزگىنلىشى ئۇنۇملۇك بولغان چاغلاردا، سوتسيالىستىك ئىسلاھات ۋە سوتسيالىستىك زامانىۋلاش-تۇرۇش قۇرۇلۇش ئىشلىرى غەلبىسىرى ئالغا سىلچىغان، ئەكسىچە بولغاندا، زىيانغا ئۇچرىغان.

پۇتون مەملىكتىكى ھەرقايىسى ئۆلکە، ئاپتونوم رايون، شەھەرلەر ئۆزئارا ياردەم بېرىدىغان، ئۆزئارا ھەمكارلىشىدىغان، ئۆزئارا تايىندىغان بىر پۇتون گەۋەدە، بىر-بىرىدىن ئايىرلەلمايدۇ. ئىچكى ئۆلکىلەر دېڭىز بويىدىكى تەرەققىي تاپقان رايونلارنىڭ ياردىمىدىن ئايىرلەلمايدۇ، دېڭىز بوبىي رايونلىرىنىڭ تەرەققىي قىلىشى خېلى زور دەرىجىدە ئىچكى ئۆلکىلەرنىڭ ياردىمىدىن بولغان. بەزى رايونلارنىڭ بېيىشىدا تەرەققىي قىلىغان رايونلارنىڭ دۆلەتكە قوشقان تۆھپىسى خېلى مۇھىم ئامىل بولغان. مەملىكتىمىزدە، ئۇمۇمەيلىقتىن، قېرىندىداش رايونلار، قېرىنداش ئۇرۇنلارنىڭ ياردىمىدىن ئايىرلەلپ قالغاندا، ھەرقانداق ئەزىمەتمۇ ئىقتىسادىنى يۈكىسىلدۈرەلمەيدۇ.

"يۈقرىدا سىياسەت بولسا، تۆۋەندە قارشى تەدبىر بار" بولۇش، يۈقرىنىڭ دېڭىنگە پىسەنت قىلماي، ئۆزى بىلگەنچە ئىش قىلىش چىرىكلىكىنىڭ پەيدا بولۇشغا، يامراپ كېتىشىگە يول ئېچپ بەردى، ھەتتا بەزى جىنайەتلەرنىڭ يۈلەنچىكى ۋە ھىماتى بولۇپ قالدى. ماۋجۇشى تۇغۇلغانلىقنىڭ 100 يىللەقنى خاتىرىلەۋاتقان پەيتە، «ماۋ-زېدۇڭ ھەربىي ئىشلار ئەسەرلەر» نەشردىن چىقىتى. بۇ ئەسەر دۇنيا تارىخىدا ئۆتكەن ئۇلۇغ قومانداننىڭ ھەربىي ئىشلار نەزەرىيىسى، ستراتېگىيىسى ۋە تاكتىكىسىنىڭ يىغىندىسىدۇر، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقتىتا، نۇرغۇن ماقاللىرىدا پارتىيەمىزنى ھەممە ئىشتا يېڭىلەمەس ئۇرۇندا تۇرۇغۇزىدىغان دېمۇكراتىيە-مەركەزلىشتۇرۇش تۆزۈمى چوڭقۇر، ئەتراپلىق حالدا گەۋىدىلەندۈرۈلگەن. كومىپارтиيە ئەزالرى، بولۇپمۇ رەبەرلىك ۋەزپىسىنى ئۇستىكە ئالغان كومىپارтиيە ئەزالرى ئۇرۇش مەزگىلىدە، بولۇپمۇ ئازادلىق ئۇرۇش مەزگىلىدە ھەرقايىسى چوڭ ستراتېكىيلىك رايونلارنىڭ

مەركىزىنىڭ بىر تۇتاش دەھىرىلىكى ئاستىدا قانداق قىلىپ مۇستەقىل تۇرۇش قىلغانلىقىنى، قانداق قىلىپ مەركىزىنىڭ لۇشىەن، فاڭچىن، سىياسەتلەرىگە ئاساسەن، مۇستەقىل-تۆزىگە تۆزى خوجا بولغان حالدا تاييانج بازىلارنى قۇرغانلىقى، مۇستەھكەملىكەنلىكى ۋە كېڭىتىكەنلىكىنى، قانداق قىلىپ ئاڭلىق حالدا تۆزىئارا ماسلاشقانلىقى، تۆزىئارا ياردەملەشكەنلىكى، قىسمەنلىكىنى تۇمۇملىققا بويسىندۇرغانلىقى، ھەم زۇرۇر تېبلغاندا قىسمەنلىكىنى قۇربان قىلىش ھېسابىغا تۇمۇملىق بويىچە چوڭ غەلبىنى قولغا كەلتۈرگەنلىكىنى كۆرۈپ بېقىشى كېرەك. جۇڭگۈچە سوتسيالىزم قۇرۇش ئىشدا تېخىمۇ زور غەلبىنى قولغا كەلتۈرۈۋاتقان، خەلق ئىكىلىكىنى تۇزچىل، تېز ۋە ساغلام راۋاجلاندۇرۇشتا چىڭ تۇرۇۋاتقان ۋاقتىمىزدا، تەرەققىيات پۇرستىكە ھەم قاتىق بېسىم ۋە مۇسابىقىكە دۈچ كېلىۋاتقان ۋاقتىمىزدا، پۇتون پارتىيە ۋە پۇتون ئارمەينىڭ جاپالىق تۇرۇش يىللەردا قانداق قىلىپ پۇتون مەملىكتى بىر تاختا شاخمات قىلغانلىقىنى ئىسلەپ تۇتۇشىمىز مۇھىم. بىز چىرىكلىككە قارشى كۈرەشنى قەتىي ئېلىپ بېرىپ، تارىختىكى "دەۋىلىك قانۇنى" دىن ھالقىپ چىقىشنى تەلەپ قىلىۋاتقان ھازىرقى ۋاقتىتا، «ماۋ زىدۇڭ ھەربىي ئىشلار ئەسەرلىرى» دىن پارتىيىنىڭ دېمۆكراٽىيە-مەركىزەشتۈرۈش تۆزۈمىنى تۆكىنپ، تۆزىمىزنىڭ پارتىيۇنلىكىنى تۇستۇرۇشىمىز ئىنتايىن مۇھىم.

## (6) قانۇنى ئەستايىدىل ئىجرا قىلىپ، قانۇن بويىچە ئىش قىلىشنى قاتىق يولغا قويۇش لازم

قانۇنى ئەستايىدىل ئىجرا قىلىپ، قانۇن بويىچە ئىش قىلىشنى قاتىق يولغا قويۇش سوتسيالىستىك دېمۆكراٽىيە-قانۇنچىلىق قۇرۇلۇشنى كۈچەيتىشنىڭ ئاچقۇچى. سوتسيالىستىك بازار ئىكىلەكى تۆزۈلمىسىنى بىرپا قىلىۋاتقان شارائىتتا، مۇنداق مۇنکى مەسىلىنى كەۋدىلىك حالدا تۆتۈش تېخىمۇ زۇرۇر، بىرىنچىسى، قانۇنى ئىجرا قىلىش داۋامدا قاتىق بولۇشنى كەۋدىلىنەدۇرۇش كېرەك، ئۇنداق قىلىمىساق، خەلق ئاممىسىنىڭ ھۆكۈمەتى نازارەت قىلىش، پارتىيىنى نازارەت قىلىشتىكى ئاكىپلىقىنى قوزغۇلى، چىرىكلىككە قارشى كۈرەشنى چوڭقۇرلاشتۇرغىلى بولمايدۇ. قانۇنى قاتىق ئىجرا قىلىش، چىرىكلىككە قارشى كۈرەشنى قەتىي ئېلىپ بېرىش ۋە ئىدىبىيۇ-سیياسىي تەربىيىنى كۈچەيتىش بىر-بىرىنى تولۇقلایىغان ۋە بىر-بىرىنى ئىلگىرى سۈرىدىغان مۇناسىۋەتتە بولىدۇ. بىز مۇشۇ ئۇچ جەھەتتە ھەر تەرەپلىمە، تۆزاقچە كۈرەش قىلىشىمىز لازىم. كۈچلۈك جامائەت

پىكىرى پەيدا قىلىپ، تېخىمۇ كەڭ خەلق ئاممىسىنى چىرىكلىككە قارشى كۈرەشكە ۋە جىنайىتكە زەربە بېرىش كۈرەشكە فاتىشىشا سەپەرۋەر قىلىش كېرەك. مەخسۇس نۇرگانلارنىڭ جاپالق كۈرەش قىلىشلا بولۇپ، كەڭ خەلق ئاممىسىنىڭ ئاكتىپ قاتىشىشى بولىمسا، تېغىر جىنايىتكە زەربە بېرىش ۋە چىرىكلىككە قارشى تۈرۈش كۈرەشنى چوڭقۇرلاشتۇرغىلى بولمايدۇ. ھالبۇكى، قانۇن ئەستايىدىل، قاتىق نىجرا قىلىنىمسا، ئۇ ھالدا ئاممىنىڭ قىزغىنلىقىغا سوغۇق سۇ سېپىلدۈدە، ئۇلارنىڭ ئاكتىپلىقىنى قوزغىلى بولمايدۇ. نۆۋەتتە، قانۇنى ئەستايىدىل نىجرا قىلىش، جىنايىتكە قاتىق زەربە بېرىش، چىرىكلىككە قارشى كۈرەشنى چوڭقۇر قانات يايىدۇرۇش جەھەتتە، نۇقتىلىق زەربە بېرىش ئۇيىكى قىلىپ بەلكىلەنگەن جىنайىتلەردىن باشقا يەنە تۆۋەندىكى بىرنەچە مەسىلىنى چىڭ تۇتۇش لازىم. بىرىنچى، مەسئۇلىيەتسىزلىك قىلىش جىنايىتنى ئۆتكۈزگە نله رنى قاتىق جازا-لاش كېرەك.

ئالدامچىلىق قىلىشقا دائىر ئەنزىلەر بارغانسىپرى كۆپىيمەكتە ۋە بارغانسىپرى چوڭايماقتا. بۇ تۈردىكى ئەنزىلەرنى بىر تەرمەپ قىلغان ۋاقتىمىزدا، كۆپىنچە ئالدامچىلىق قىلغان جىنайەتچىلەرگە ۋە ئۇنىڭ بىلەن ئالاقدار بولغان پارا بەرگۈچىلەرگىلا زەربە بېرىمىز، ئۇنداق تېغىر ئالدامچىلىق قىلىش ئەنزىسىنىڭ نېمە تۈچۈن ئاسانلا بىز بەرگەنلىكىنى، بەزى نۇرۇنلارنىڭ نېمە تۈچۈن ئۇگايلا ئالدىنىپ قالغانلىقىنى بولسا قاتىق سۈرۈشتە قىلمايمىز ياكى پەقەت سۈرۈشتە قىلمايمىز. پارا يەپ "ئالدىنىپ" قالغانلارنى ئەلۋەتتە خىزمەتتە تېغىر مەسئۇلىيەتسىزلىك قىلغان جىنайەتچىلەرنى قاتىق جازالىمغاڭاندا جىنайەتچىلەرگە پۇرسەت بارغانسىپرى كۆپىيپ كېتىدۇ.

جىنайەتچى بىر نۇرۇندىن نەچچە بىز مىڭ يۈمن، مىليون يۈمن، ئۇن مىليون يۈمن، نەچچە ئۇن مىليون يۈمن پۇلنى بىراقلا خىيانەت قىلسا، نۇغرىلىسا، ياكى يۆتكەپ ئىشلەتسە، بەزى نۇرۇنلار جىنайەتچى پۇلنى ئېلىپ قېچىپ كەتمىگىچە ئۇقىغان؛ بەزى نۇرۇندا خىيانەتچى ئۇدا بىرنەچە يىل ئەنزە سادىر قىلىپ، بىرنەچە مىليون يۈمن پۇلنى خىيانەت قىلىسە، ئالاقدار رەبىزلەر قىلغىچە سەزمىگەن. دۆلت مۇلکى كۆپلەپ خىيانەت قىلىنسا، نۇغرىلاب كېتلىسە، ئالدامچىنىڭ قولغا چۈشۈپ كەتسە، يۆتكەپ كېتلىسە، شۇ نۇرۇندىكى رەبىزلەرنىڭ قانۇنىي جاۋابكارلىقى بولمامدو؟ خىزمەتتە بۇنداق تېغىر مەسئۇلىيەتسىزلىك قىلغۇچىلار قانۇن بويىچە جازالانماي، ئۇلارنىڭ ئاغزىنىڭ ئۇچىدىلا "ساۋااقنى قوبۇل قىلىمىز"؛ "تۈزۈمنى مۇكەممەللەشتۈردىمىز" دېگەندەك بىرنەچە تېغىز سۆزنى قىلىپ قوبۇشى بىلەنلا ئىش بولدى قىلىنىدىغان بولسا، دۆلەتتى ياخشى باشقۇرغىلى، چىرىكلىكى ئۇگەتكىلى بولمايدۇ.

## ئىككىنچى، جىنايەت ئۆتكۈزۈشىنى پىلانلىغۇچى ۋە باش جىنايەتچىنى قاتىق جازالاش كېرەك.

ساختا، ناچار نەرسىلەر ئۇجۇچىلىك ئابىتكە دۆلەتكە ۋە خەلقە بالايىپەت كەلتۈردى، بۇنىڭغا نۇرغۇن يىل زەربە بېرىپ، مەلۇم ئۇنۇم ھاسىل قىلغان بولساقىمۇ، لېكىن ئۇنۇمى كۆرۈنەزلىك بولىسىدۇ. بۇنىڭ سەۋىبى نەدە؟ مەرسىلەن، ئاخبارات ۋاستىلىرى پاختا، ئاشلىققا چا ئارىلاشتۇرۇلغانلىقى، يالغان دورا، يالغان هاراق، يالغان تاماكا، يالغان خېمىيىتى ئوغۇت، يالغان دېھقانچىلىق دورسى، يالغان ئۇرۇقلارنىڭ كۆپلەپ ئىشلەپ سېتلغانلىقى، سېرىق، قانۇنسىز مەتبۇئات بويۇملىرىنىڭ كۆپلەپ بېسلىغانلىقى ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش ئىشلار توغرىسىدا ئۇزۇلۇكسىز خەۋەر بېرىپ تۈردى، قىلمىشى شۇنچە قەبىھ، خاراكتېرى شۇنچە ئېغىر ئەنلىكىنى بىر تەرەپ قىلىشتا قانۇنغا خىلايلىق قىلغۇچى بىرنهچە جىنايەتچىلا تۇتۇسا، بىرنهچە ئالاقدار ئورۇنلا تەكشۈرۈلسە، مەرسىلەنى تۈپ ئاساسدىن ھەل قىلغىلى بولمايدۇ. چوقۇم قاتلاممۇقاتلام تەكشۈرۈپ، يىلتىزىنى تېپپ چىقىپ، بۇنىڭ تېكشىلىك قانۇنىي جاۋابكارلىقىنى سۈرۈشتۈرۈش كېرەك.

ئۇچتە ھەمراھ بولۇش، نومۇسىنى سېتىش ۋە جالاپلىق قىلىش قاتارلىق ئىشلاردا ئاشۇنداق قىلغان ئایاللارنى ۋە ئالاقدار كىشىلەرنى ئاخبارات ۋاستىلىرى ئارقىلىق پاش قىلىپ قويۇش تولىمۇ كۇپايە قىلمايدۇ. خەریدارلارنى جەلپ قىلىش ئۇچۇن ئۇچتە ھەمراھ بولۇشنى يولغا قويغان تىجارتچىلەرنى نېمىشكە تۇتىمايمىز ياكى ئىنتايىن ئاز قىسىنىلا تۇتىمىز. بۇ تىجارتچىلەرنى باشقۇرۇشقا مەسئۇلىيىتى بار يۇقىرى دەرىجىلىك ئۇرۇنلارنى نېمە ئۇچۇن ئاخبارات ۋاستىلىرى ئارقىلىق پاش قىلمايمىز؟ ”ئۇقتىسادىي ئۇنۇمنى ئۆستۈرۈمەن“ دەپ مۇشۇنداق پەسكەش ئۇسۇللارنى قوللاغان دىرىبكتۈر، باشقارما باشلىقلەرنى نېمە ئۇچۇن قانۇن بويىچە جازالمايمىز؟ ئایاللارنى نومۇسىنى سېتىشقا ئازدۇرغان، سورۇن بىلەن تەمن ئەتكەن ۋە مەجبۇرلۇغان ئادەتتىكى كىشىلەرنى قانۇن بويىچە جازالاشقا بولىدىكەن، ”مۇلازىمەت سەۋىيىسىنى ئۆستۈرۈمەن“ دەپ مۇشۇنداق جىنайى قىلىشلارغا يول قويغان چوڭ مەمانخانىلارنىڭ دىرىبكتۈرلىرىنى قانۇن بويىچە جازالاشقا نېمىشكە بولمايدىكەن؟ زور مەسئۇلىيىتى بار مەسئۇل رەھبىرى ئورگانلار ۋە رەھبىرلەرنىڭ جاۋابكارلىقىنى سۈرۈشتۈرۈشكە، تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىشقا، ئاخبارات ۋاستىلىرى ئارقىلىق پاش قىلىشقا نېمىشكە بولمايدىكەن؟ بۇلارنىڭ جاۋابكارلىقى قاتىق سۈرۈشتۈرۈلمىسى، قاتىق بىر تەرەپ قىلىنىسا، سېرىق نەرسىلەرنى سۈپۈرۈپ تاشلاش تىسکە توختايدۇ.

ھەمىكە مەلۇم بولغان مۇشۇنداق بىرنهچە ئىشنى مىسال كەلتۈرۈش ئارقىلىق شۇنى چوشەندۈرمە كەچىمەنكى، مەرسىلەنى تۈپ ئاساسدىن ئۆڭشىمای، يۈزەكى ئىش كۆرۈلسە، مەرسىلە تېخىمۇ ئۇلغىيىپ

ئېغىلىشىدۇ. ئېلىمىزدە، بەزى ئورگانلار ۋە بەزى ئورۇنلارنىڭ تۇچۇق-ئاشكارە حالدا جىنايىتىنىڭ ئەرىكەتلەر بىلەن شۇغۇللۇنىشى ياكى جەمئىيەتسىكى جىنايەتچىلەر بىلەن تىل بىرىكتۈرۈپ، ئېغىز-بۈرۇن يالشىپ، ئىچكى-تاشقى جەھەتنىن ماسلىشىپ، بىلە ئەسکىلىك قىلىشى ئېغىز بىر مەسىلە بولۇپ قالدى. بەزىلەر بولسا بۇنداق ئەھۋىلارنى قىلچە تەپ تارتىماي قانات ئاستىغا ئالدى. چىرىكلىكىنىڭ ۋە جىنايەتسىك يىلتىزى چوڭقۇر دېكىنىمىزدە مانا مۇشۇ ئەھۋالنى كۆزدە تۇتقان، زىربە بېرىشىمىز كۈچلۈك بولىسىدى دېكىنىمىزدىمۇ مۇشۇ ئەھۋالنى كۆزدە تۇتقان. ئېغىز جىنايەت ئۆتكۈزۈشىنىڭ پىلانلغۇچى ۋە باش جىنايەتچىلەرنى قاتىق تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلمىغاندا، چىرىكلىكە قارشى كۈرەشنى چوڭقۇرلاشتۇرغىلى بولمايدۇ، غالىجىلا رچە جىنايەت سادىر قىلىش يۈزلىنىشىنىمۇ توسغىلى بولمايدۇ.

**ئۇچىنچى، جازالاشنىڭ ئورنىغا جەرمىمانە قويۇشنى دەستىتىغان ئەھۋالنى قەتىي تۈزۈش كېرەك.**

بۇ بىر كونا مەسىلە بولۇپ قالدى. مەلۇم بىر ئۆلکىدە، 1992-1994-يىلىدىن 1994-يىلىنىڭ بولغان ئۈچۈن يىلدا، سوت مەھكىمىسى ئەتكەسچىلىك ئەنزىسى ئۇستىدىن قىلىنغان شىكايدەتىمىدىن ئاران بىرنى تاپشۇرۇۋ-ۋالغان، ھالبۇكى، جامائەت خەۋىپسەزلىكى تارماقلەرنىڭ سانلىق مەلۇماتىغا ئاساسلانغاندا، 1993-1994-يىلىلا زور ئەتكەسچىلىك ئەنزىسىدىن 60 نەچىسى ئېنىقلاغان. بۇ ئايىرم ئەھۋال ئەممەس، جىنايىت قىلىمىشى ئېغىز، ئەدلilik، ئورگانلىرىنىڭ قانۇن بويىچە جازالىشغا تاپشۇرۇشقا تېكشىلىك بولغان ئەتكەسچىلەر، ھايانكەشلەر قاتارلىقلارنى بىر تەرەپ قىلىشتا، بەزى مەسئۇل مەمۇرىي ئورگانلار كۆپىنچە جەرمىمانە قويۇش بىلەن ئىشنى بولدى قىلغان. ئەمەلەت شۇنى قايتا-قايىتا ئىسپاتلىدىكى، بۇنداق-قىلغاندا. جىنايەتچىلەرنىڭ خورىكى بوغىنچا كېتىشىن باشقا نەتىجە چىقمايدۇ. جىنايەتچىلەر جەرمىماندىن قورقمايدۇ، خۇددى كىشىلەرنىڭ دېكىنىدەك: ئۇلار ”مساڭ يۈەنلەپ جەرمىمانە تۆلەش بەدىلىكە تۆمەنلەپ پۇل تاپىدۇ“، ”جەرمىمانە قويىسىمۇ، ئۆز يۈلدى مېڭۇشىرىدۇ“. قانۇن بويىچە ئەدلilik ئورگانلىرىغا تاپشۇرۇشقا تېكشىلىكلىرىنىڭ قانۇن بويىچە تاپشۇرۇلماسىلىقىدىكى سەۋەب زادى نېمە؟

**تۇتىنچى، قانۇنىنىڭ ئورنىغا پارتىيە ئىستىزامى ۋە مەمۇرىي ئىستىزامى دەستىتىغان ئەھۋالنى تۈزۈش كېرەك.**

يېقىنىقى يىللاردا، خەلقنىڭ ھاياتى بىلەن ھېسابلاشماي، بۇزۇپ-چىچىپ ئىسراپ قىلىدىغان ئەھۋاللار بەك كۆپىيىپ كەتتى. پىكاب سېتۋېلىش ئىشىنىلا ئالساق، بەزى جايilar بىر تەرەپتىن، ئۇقۇقۇچىلار، شىشچى-خىزمەتچىلەرنىڭ زور مقداردا ئىش هەققىنى ئۇزاق مۇددەتكىچە بېرەلمىكەن، يەنە بىر تەرەپتىن بولسا، نەچچە ئۇن مiliyon يۈەنلەپ پۇلغا پىكاب سېتۋەلغان. بەزى جايilar بەك نامرات، بەزى زاۋۇتلارنىڭ

قىيىچىلىقى بەك ئېغىر بولسىمۇ، لېكىن ئۇلارنىڭ پىكايپلىرى ناھايىتى كۆپ، ناھايىتى ھەشەمتلىك، بىزى جايilar پىكايپ سېتىۋېلىش ئۈچۈن، ئاپەتنىن قۇتقۇزۇش ۋە نامراتلارنى يۆللەش پۇلسنى يۆتكەپ ئىشلىتىشتن باش تارتىمىغان. بىزى زاۋۇتلار ئىش ھەققىنىمۇ تارقىتالماس حالا چوشۇپ قالغان بولسىمۇ، زاۋۇت رەبەرلىرى ھەشەمتلىك پىكايپلارنى سېتىۋالغان، سىرتلارغا چىقىپ سەيلە-سایاهەت قىلىپ يۈرگەن، كېچە-لىك كۆڭۈل ئېچىش سورۇنلىرىدا تاماشا قىلىشقا بېرىلىپ كەتكەن. خەلقنىڭ ھايىتىغا شۇنچە پەرۋاسىز قاراپ، مەركەزنىڭ ۋە گۈۋۈيۈەننىڭ بەلكىلىملىرىگە مۇشۇنداق ئىزچىل قارشى ئىش تۇتىدىغان قانداق ئادەملەر ئۇ؟ سەن بەلكىلىملىرىگەننى چىقىرىۋەر، مەن ئۆزەننىڭ بىلگىنىنى قىلىۋېرىمەن دېگۈچەلەرنىڭ ئېمە ئۈچۈن نەسلى قۇرۇمایدۇ؟ نېمە ئۈچۈن بۇنداق يامان كەپپىياتىنى توختاقلى بولغاننىڭ ئۇستىگە، بارغانسېرى ئۇچ بۇچقىپ كېتىۋاتىدۇ؟ نۇرغۇن ئەنزىلەرنى جىنaiتى دەپ قارىمای، راھەت-پاراغەتكە بېرىلىش ياكى ھەشەمەتچىلىك قىلىش ئىستىلى مەسىلىسى دەپ قاراشقا بولامدۇ؟ ۋەزپىسىدىن پايدىلىنىپ ھۆكۈمەت پۇلسنى يۆتكەپ شەخس ئۈچۈن ئىشلەتكەنلەرنى قانۇن بويىچە جازالاش كېرەك؛ نۇرغۇن ئەھۋالاردا بۇ پۇل ناما ئىدارىگە، ئاممىتى تەشكىلاتقا، كارخانىغا ۋە كەپپىي ئورۇنغا ئىشلىتىلگەن بىلەن، ماهىيەتتە شەخسلەر ئۈچۈن، ئاساسەن شۇ ئورۇننىڭ مەسئۇللەرنى ئۈچۈن ئىشلىتىلگەن. بۇنداق قىلغانلارنىمۇ ھۆكۈمەت پۇلسنى يۆتلەپ ئىشلىتىش جىنaiتىنى ئۆتكۈزگەنلەر قاتارىدا قانۇن بويىچە جازالاش كېرەك. ئېغىر حالدا بۇزۇپ-چىچىپ ئىسراب قىلغانلارنى ئالاقدار بەلكىلىمدىن ئېشىپ كەتكەنلەرنى خيانەتچىلەر قاتارىدا لازىم. بۇزۇپ-چىچىپ ئىسراب قىلغان پۇل مقدارى بەلكىلىمدىن ئېشىپ كەتكەنلەرنى خيانەتچىلەر جازالاش كېرەك. بۇ توغرۇلۇق قانۇن تۆزۈپ چىقىش كېرەك. قانۇنى ئىشقا سالىغاندا، كىشىنى چۆچىتىدۇ-خان بەتخەجىلىك، ئىسرابچىلىقىنى توسىغىلى بولمايدۇ، چىرىكلىكىنى تۈگەتكىلى، پاكلەقنى تەشەببۈس قىلغانى بولمايدۇ، جىنaiتەتچىلەرنىڭ نوخۇللىسىنى ئالغىلى بولمايدۇ.

قانۇنى ئىجرا قىلىشتا، قاتىق بولۇشنى گەۋدىلەندۈرۈش لازىم. قانۇنى ئىجرا قاتىق ئىجرا قىلىشنى تەكتىلەشتىن مەقسەت ئەمەلىي ھەرىكەت ئارقىلىق كەڭ ئامىنىڭ چىرىكلىكى كەتكەنلەرنى تۈرۈش ۋە جىنaiتەتچىلەر كەنگە زەربە بېرىشتىكى ئاكتىپلىقىنى قوزغاشتىن ئىبارەت. كەڭ ئامىنىڭ ئاكتىپلىقى يۆقىرى كۆتۈرۈلە، ئۇلار بۇ كۈرەشكە قاتناشسا، چوڭ ئەنزرە ۋە مۇھىم ئەنزىلەرنى پاش قىلىش ئۇڭايغا توختايدۇ. نۆۋەتتە، سوتسيالىستىك ديمۆكراطييە ۋە قانۇنچىلىق قۇرۇلۇشىدىكى گەۋدىلىك بىر مەسىلە شۇكى، ئاساسىي قانۇnda بەلكىلەنگەن خەلق سوت مەھكىملىرى ۋە خەلق تەپتىش مەھكىملىرىنىڭ قانۇندىكى بەلكىلىملىرىگە ئاساسەن ئۆز ئالدىغا سوت قىلىش ۋە تەپتىش قىلىش هوقۇقىنى يۈرگۈزۈشى ئۆزلۈكىسىز تۈرددە كاشلىغا ۋە دەخلى-تەرۇزگە ئۇچراۋاتىدۇ.

سوت مەھکىمىسىنىڭ بىرمۇنچە باشلىقلرى يېرىشان حالدا، ھازىر سوت مەھكىمىلىرى قانۇننى نىجرا قىلىشتا ئىنتايىن ناچار مۇھىتقا دۈچ كەلەكتە، دېبىشتى. بەزى يولداشلار، ھازىر ئارىغا ئادم قويۇش شاملى "ئۇرۇق-تۇغقانچىلىق تىپى"، "دوسىت-بۇرادەرلىك تىپى" دىن "ھوقۇق تىپى"غا ئۆزگەردى، ئارىغا "بۇقرالار-نى قويۇش" تىن "ئەمەلدارلارنى قويۇش"قا تەرەققى قىلدى، دېبىشتى. بەزىلەر ئارىغا ئادم قويۇپ ئاقتۇرالىسا، ھوقۇقىغا تايىنىپ بىسم ئىشلىتىدىغان بولۇۋالدى. بەزى جايىلاردا پارتىيە-ھۆكۈمەت رەھبىرى ئورگانلىرى ئىزچىل تۈرددە سوت مەھكىمىسىنى ھۆكۈمەتنىڭ قارىمىقىدىكى ئاپىارات دەپ قاراپ، سوت مەھكىمىسىنىڭ ئاشۇرۇشتىكى قورالى دەپ ھېسابلىماقتا؛ بەزى جايىلار سوت مەھكىمىسىنى ئۆزىنىڭ يەرلىك قورۇقچىلىق-نى ئىشقا ئاشۇرۇشتىكى قورالى دەپ ھېسابلىماقتا، ھالبۇكى، بەزى يەرلىك سوت مەھكىمىلىرى بەزى بەسىلىلەرەدە ھەققەتەن يەرلىك قورۇقچىلىقنىڭ قورالىغا ئايلىنىپ قالدى.

سوت مەھكىمىسىنىڭ سوتلاش ھوقۇقىنى قانۇن بويىچە ئۆز ئالدىغا بۈرگۈزۈشى كاشلىغا ۋە دەخلى-تەزفۇزگە ئۇچراشتەڭ ئەھۋالغا تېپتىش مەھكىمىسى دۈچ كەلەكتە. ئاساسىي قانۇnda: "ھەرقانداق تەشكىلات ۋە شەخسىنىڭ ئاساسىي قانۇن ۋە قانۇنلاردىن ھالقغان ئىمتىيازغا ئىكەن بولۇۋېلىشىغا يول قويۇلمайдۇ" دەپ بەلگىلەنگەن. بەزى كىشىلەر ۋە بەزى تەشكىلاتلار ھېچنېمىگە قارىمای ئۇنىڭدىن ھاقىپ ئۇتكىلى تۈردى، قانۇننىڭ ئورنىغا سۆزنى دەسىتىدىغان، ھوقۇق ئارقىلىق قانۇننى باسىدىغان فېۇدال ئىمتىيازچىلىق ئىدىبىسى ۋە پۇلغا قانۇننى سېتىۋالدىغان، پۇلسىڭ كۈچى بىلەن قانۇنغا كاشلا سالىدىغان بۇرۇۋۇ ئىمتىيازچىلىق ئىدىبىسى كەڭ خەلق ئاممىسىنىڭ ھۆكۈمەت ئۇستىدىن نازارەتچىلىك قىلىش ئاكتىپلىقىغا ۋە سوتسيالىستىك قانۇنچىلىققا بولغان ئىشەنچىگە توغرىدىن توغرا بۇزغۇنچىلىق قىلماقتا، ئۇنىڭغا قەتىي قاراشى تۈرۈش كېرەك.

خەلق سوت مەھكىمنىسى — دۆلەتنىڭ سوت ئورگىنى، سوت مەھكىمىسىدىن سرت، ھەرقانداق ئورگان ياكى شەخسىنىڭ، ئۇنىڭ نوبۇزىنىڭ قانچىلىك چوڭ بولۇشىدىن قەتىينەزەر، سوتلاش ھوقۇقى يوق؛ خەلق تەپتىش مەھكىمىسى — دۆلەتنىڭ قانۇننى ئىجرا قىلىشنى نازارەت قىلىش ئورگىنى، تەپتىش مەھكىمىسىدىن سرت، ھەرقانداق ئورگان ياكى شەخسىنىڭ، ئۇنىڭ نوبۇزىنىڭ قانچىلىك چوڭ بولۇشىدىن قەتىينەزەر، تەپتىش قىلىش ھوقۇقى يوق، خەلق سوت مەھكىمىسى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ئەنزىلەرنى تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىشتا، پاكتىنى ئاساس، قانۇننى ئۆلچەم قىلىدۇ، ھەرقانداق ۋاقتىتا، ھەرقانداق ئەنزىدە توغرا بىر تەرەپ قىلىشقا ئەھمىيەت بېرىش تەلەپ قىلىتىدۇ. بۇنىڭدىن باشقا ھەرقانداق تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىش پىرىنسىپى قوبۇل قىلىنىمايدۇ. ھەققەتى ئەمەلەتتىن ئىزدەشتىن ئىبارەت ئىدىبىسى لۇشىيەندە چىڭ تۈرۈش، خاتالىق كۆرۈلە تۈزىتىش تەلەپ قىلىنىدۇ. لېكىن، ھەرقانداق ھوقۇقنىڭ بىسىمى ياكى پۇلسىڭ

قىزىقتۇرۇشى بىلەن ھۆكۈمىنى تۆزگەرتىشكە قەتىي بولمايدۇ. خەلق سوت مەھكىمسى، خەلق تەپتىش مەھكىمسى قانۇن بويىچە تۆز ئالدىغا سوت قىلىدۇ، تۆز ئالدىغا تەپتىش قىلىدۇ، ھوقۇقنى قالايمىقان ئىشلىتىپ، دۆلەت قانۇنىغا پىسەنت قىلىمای، قانۇنى ئىجرا قىلىشقا كاشلا سالىدىغان قىلمىشلارنى توسوشقا ھوقۇقلۇق ھەم توسوشى شەرت. قانۇن بويىچە تۆز ئالدىغا سوت قىلىش، تۆز ئالدىغا تەپتىش قىلىشتا چىڭ تۇرۇش تۈچۈن، سوت مەھكىمسى، تەپتىش مەھكىمسى، سوتچى ۋە تەپتىشلەر ئالدى بىلەن مۇشۇ ھوقۇقنى تۆز ئالدىغا يۈرگۈزەلەيدىغان پەزىلەت ۋە ئىقتىدارغا ئىگە بولۇشى كېرەك، ئەلۋەتتە. پارا يەپ قانۇنى بۇزىدىغان، شەخسىي مەنپەئەتنى دەپ قانۇنى بۇزىدىغان، يۈز-خاتىر قىلىپ قانۇنى بۇزىدىغان، شۇنىڭدەك ھوقۇقنىڭ بېسىمى ۋە پۇلنىڭ قىزىقتۇرۇشى ئالدىدا ئەنزىنى قانۇن بويىچە بىجىرىشتن تەۋىرىنىدە خان قىلمىشلارنىڭ ھەرقاندىقنى قاتتىق سورا-شتۇرۇش كېرەك.

بىڭى ۋەزىيەت سىياسىسى-قانۇن سېپىدىكىلەرگە تېخىمۇ بۇقىرى تەلەپىنى قوبىدى. بىزنىڭ سىيا-سىي-قانۇن قوشۇنىمىز كۆپ سىناقلاردىن تۇتكەن بولۇپ، قاتتىق تەلەپىنىڭ ھۆددىسىدىن چقلايدۇ. جاپا-مۇشەققەت ۋە خېبىم-خەته ردىن قورقماي، خەلقنىڭ ۋە دۆلەتنىڭ مەنپەئەتنى قوغداش، جاپاغا چىداپ كۈرەش قىلىش، پاك-ئادىل بولۇش، قانۇنى ئەستايىدىل ئىجرا قىلىش، ئامما بىلەن زىچ ئالاقە باغلاش سىياسىي-قانۇن سېپىدىكىلەرنىڭ شەرمەلىك ئەئەنسىسىدۇر. نۇرغۇن يولداشلار قانۇنى قوغداش يولدا جان پىدىالقىنى كۆرسەتتى، تۆز ھايىاتنى قۇربان قىلدى، بۇ سەپتە مىڭلىغان-ئۇن مىڭلىغان قەھرىمەن-نەمۇ-نەچىلەر مەيدانغا كەلدى. بۇ ئىشلارنى خەلق كۆردى، بۇنىڭدىن خەلق رازى. لېكىن، شۇنىمۇ كۆرۈش كېرەككى، پۇل بىلەن بۇلغانغان قارا قوللار سوتچى، تەپتىش ۋە ساقچىلارغا سوزۇلۇپ، قانۇنى "تاۋارلاشتۇ-رۇش"، قانۇنى ئىجرا قىلغۇچى نۇركانلارنى "بازارلاشتۇرۇش"قا راسا كۈچمەكتە. بۇ، خەلق دېموکراتىيىسى دىكتاتۇرسى تۇچۈن ئەڭ فاتتىق تەهدىت بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. سىياسىي-قانۇن تارماقلارىدىكى چىرىكلىشىش ۋە پارا يەپ قانۇنى بۇزۇش قىلىشىرغا قەتىي قارشى تۇرۇش نۆۋەتتە سىياسىي-قانۇن سېپىدىكى ئەڭ گەدىلىك ۋە جىددىي ۋەزىپە بولۇپ قالدى.

## (7) پارتىيە قۇرۇلۇشنى ياخشى ئېلىپ بېرىش — بارلىق مەسىلىنى ھەل قىلىشنىڭ ئاچقۇچى

تارىختىكى گوللىنىش بىلەن حالاڭ بولۇش ئالىمىشپ تۇردىغان "دەۋرىيەلىك" تىن ھالقىپ تۆتۈش تۈچۈن، نۇرغۇن مەسىلىدەرنى ھەل قىلىشىمىزغا توغرا كېلىدۇ. پارتىيىمىزنى ئۇبدان بەرتىپكە سېلىش ۋە

ئوبدان قۇرۇش بارلىق مەسىلىلەرنى ھەل قىلىشنىڭ ئاچقۇچىدۇر. جۇڭگو كومپارتىيىسى — شەرمەپلىك، ئۇلغۇغ، توغرا پارتىيە. تۇتىمۇشته شۇنداق ئىدى، ھازىرمۇ شۇنداق. پارتىيىمىزنىڭ شەرمەپلىك، ئۇلغۇغ، توغرا پارتىيە بولالىشىدىكى سەۋەب شۇكى، خەلق مەنپەتىدىن باشقا، پارتىيىمىزنىڭ ئۆز مەنپەتى يوق. پارتىيىمىز بارلىقنى قۇربان قىلىشتن باش تارتىماي، ئىزچىل تۈرددە ئەڭ كەڭ خەلقنىڭ ئەڭ زور مەنپەتى ئۇچۇن كۈرەش قىلىپ كەلدى. پارتىيىمىز خەلق مەنپەتى ئۇچۇن كۈرەش قىلىش جەريانىدا، ئۆزىدە ساقلانغان كەمچىلىك، خاتالقلارنى دائم تەكشۈرۈپ تۈزىتىپ تۇردى. جۇڭگو كومپارتىيىسى ئۆز-ئۆزىنى تەنقىد قىلىشتن، ئۆز-ئۆزىنى ئاشكارە تەنقىد قىلىشتن ھېچقاچان قورقان ئەمەس. دەل شۇنداق بولغاپقا، پارتىيىمىز كەڭ خەلق ئاممىسى بىلەن بولغان زىج ئالاقىسىنى ساقلاپ قالدى. بىرنهچە قېتىملق مەغلىبىيەتنى قۇتفۇزۇپ قېلىنىپ، سان-ساناقسىز قىيىنچىلىق ۋە خېيم-خەتلەرنى يېڭىپ، يېڭى دېموکراتىك ئىنقلابنىڭ، سوتىيالىستىك ئىنقلاب ۋە سوتىيالىستىك قۇرۇلۇشنىڭ، شۇنىڭدەك "بىر مەركىز، ئىككى ئاساسىي نۇقتا" دىن ئىبارەت ئاساسىي لۇشىھەنى ئىجرا قىلىشنىڭ غەلبىسىنى قولغا كەلتۈردى. پارتىيە 13-نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتى 4-ئۇمۇمىي يېغىندىن بۇيان، يولداش جىاڭ زېمن يادrolۇقدىنىكى پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى پۇتۇن پارتىيە ۋە پۇتۇن مەملىكتە خەلقى ئالدىغا چىرىكلىككە قارشى كۈرەشنى ئېلىپ بېرىش ۋەزپىسىنى قوبۇپ، پارتىيە ئىچىدە ساقلىنىۋاتقان ئىغىر چىرىكلىك هادىسلەرنى ۋە چىرىكلىكشەن ئۇنسۇلارنى ئاشكارە پاش قىلدى. پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى چىرىكلىككە قارشى كۈرەشنى قەتىي داۋاملاشتۇرۇش ۋە چوڭقۇرلاشتۇرۇش كېزەكلىكىنى قايىتا ئۇتتۇرۇغا قويىدى. بۇ ھال جۇڭگو كومپارتىيىسىنىڭ شەرمەپلىك، ئۇلغۇغ، توغرا پارتىيە ئىكەنلىكىنى يەندە بىر قېتىم ئىسپاتلىدى.

دۆلىتىمىزنى، پارتىيىمىزنى ئاغدۇرۇۋېتىشكە نىيەت باغلىغان دۇشەن ئۇنسۇلارمۇ چىرىكلىككە قارشى تۇرۇش شۇئارنى كۆتۈرۈپ چىقىدۇ. يولداش دېڭ شىاپىڭ مۇنداق دەپ كۆرسەتكەن: "بەزى كىشىلەر ئۇچۇن ئېيتقاندا، بۇ شۇئار ئۇلارنىڭ بىر نىقابى، ئۇلارنىڭ مەقسىتى — چىرىكلىككە قارشى تۇرۇشىنى پايدىلىنىپ كىشىلەرنى قايمۇقۇرۇش." (550-بىت) پۇتۇن پارتىيە ۋە پۇتۇن مەملىكتە خەلقى بۇنىڭدىن هوشىار بولۇپ، دۇشەن ئۇنسۇلارنىڭ مۇقىملىققا بۇزغۇنچىلىق قىلىش سۈيىقەستىدىن پەخس بولۇشى لازىم. لېكىن چىرىكلىككە قارشى كۈرەشنى چوقۇم چوڭقۇر، ئۇزاققىچە قانات يايىدۇرۇش كېرەك. پارتىيە 14-نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتىنىڭ 4-ئۇمۇمىي يېغىندا "پارتىيىنىڭ ئىستىل قۇرۇلۇشنى داۋاملىق ياخشى تۇتۇپ، چىرىكلىككە قارشى كۈرەشنى چوڭقۇر، ئۇزاققىچە داۋاملاشتۇرىدىغان" تىرادە قايىتا تەكتەندى، چىرىكلىككە قارشى تۇرۇش پۇتۇن پارتىيە ۋە پۇتۇن مەملىكتەنىڭ مۇھىم بىر ۋەزپىسى، شۇنداقلا دۇشەن

كۈچلەرنىڭ تىنج نۇزىگەرتىۋېتىش ستراتېگىسىنى بىتىجىت قىلىشتىكى مۇھىم بىر ۋەزىيە بولۇپ قالدى. چىرىكلىككە قارشى كۈرەش راواجلانماقتا، لېكىن نۇ تېخى پارتىيىمىز ۋە دۆلتىمىزنىڭ ئىبەدىل ئامان بولۇشغا كاپالەتلىك قىلالغۇدەك دەرىجىدە ئېلىپ بېرىلغىنى يوق. بۇتۇن پارتىيىگە چىرىكلىككە قارشى كۈرەشنىڭ زۆرۈلۈكى ۋە جىددىيلىككە بولغان تونۇشنى نۇستۇرۇش توغرىسىدا تەربىيە بېرىپ، كەڭ پارتىيە نۇزىلرى ۋە كەڭ خلق ئامىسىنى چىرىكلىككە قارشى كۈرەشكە تېخىمۇ قەتشى، تېخىمۇ پائال ئانلىنىشقا سەپەرۋەر قىلىش لازم. چىرىكلىككە قارشى كۈرەش داۋامىدىكى خىلمۇخل ناتوغرا پوزىتىسىلەرنى تۈزىتىش كېرەك. چىرىكلىككە قارشى كۈرەشكە نەستايىدىل مۇئامىلە تۈتمىي ياكى نەستايىدىل مۇئامىلە تۈتۈشقا جۈرۈمەت قىلامىي، پاسىسپ مۇئامىلە تۈتۈش، ئامىنى ھەركەتلەندۈرۈشكە ۋە ئامىغا تايىنىشقا جۈرۈمەت قىلامىي، ئىشىنى تاقۇپلىش، چوڭقۇرالاپ سۈرۈشتۈرمەي، يۈزەكى بىر تەرەپ قىلىپ قويۇش قاتارلىق نۇسۇللار بويىچە ئىش كۆرگەنده، چىرىكلىككە قارشى كۈرەشنى چوڭقۇر ئېلىپ بارغلى بولمايدۇ، تېخىمۇ يامىنى شۇكى، مۇھىم ۋەزىيەدە تۈرۈۋاتقان بەزى كىشىلەرنىڭ ئىپادىسى پوزىتىسى بىلدۈرۈشتە بىر خىل، نەمەلىيەتتە باشقا بىر خىل، ئادەم بار يەردە بىر خىل، ئادەم يوق يەردە باشقا بىر خىل، ئاغزىدا بىر خىل، دىلىدا باشقا بىر خىل، كۆرۈنۈشتە ئەمەل قىلغان بولۇپ، ئاستىتنى خلاپلىق قىلىدۇ، بۇ ئەمەلدارلاردا كۆرۈلدىغان بىئۈرۈكراڭلىق ئىستىلى چىرىكلىكىنىڭ ئىپادىسى، شۇنداقلا چىرىكلىككە قارشى كۈرەشنىڭ فاتىق توسالغۇسىدۇر، شۇڭا بۇنداق كىشىلەرگە قەتشى چارە كۆرۈش، بۇنداق ئىستىللارنى قەتشى تۈزىتىش كېرەك. بولداش دېڭ شىاپىڭ ئۆتكۈر حالدا مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: "پارتىيىمىزنى تۈتۈشقا توغرا كېلىپ قالدى، تۈتمىساق بولمايدىغان بولۇپ قالدى." (51-بەت) بىز چىرىكلىككە قارشى كۈرەش ئارقىلىق، پارتىيە قۇرۇلۇشنى ھەققىي كۈچەيتىپ، پارتىيىنى نۇبدان تەرتىپكە سېلىشمىز كېرەك. چىرىكلىككە قارشى كۈرەشتە، ئامىغا تايىنىش، رەھبەرلىكى بولغان ۋە قەدەم-باسقۇچلۇق حالدا ئامىنى سەپەرۋەر قىلىش، بىوز-خاتىر قىلامىي، كەسکىن تۈرددە نەستايىدىللىق بىلەن تەندىنى قانات يايىدۇرۇپ، خاتالىقلارنى پاش قىلىپ، جاۋابكار كىشىنى تېپىپ چىقىش، ھەق-ناھەقى ۋە مەسىلىنىڭ ئېغىر-يىنىكىنى ئايىرپ، خاراكتېرى ئۇخشاش بولىغان ئىككى خىل زىددىيەتتى پەرقەلەندۈرۈش ئاساسدا مەسىلىنى بىر تەرەپ قىلىش كېرەك. جىنайەتكە چىتلىدىغان مەسىلىلەر پاش قىلىنسا، سىياسى-قا-نۇن ئورۇنلىرىنىڭ قانۇن بويىچە تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىشغا تاپشۇرۇش، پارتىيە ئىنتىزامى ۋە مەمۇرىي ئىنتىزامىنى قانۇننىڭ ئورۇنغا دەسىسىمەسىلىك كېرەك. مۇھىم مەسىلىنى دەرىجە چوڭقۇر تەكسۈ-رۇش، قانداق كىشىگە چىتلىشىدىن قەتىيەنەزەر، تەكشۈرۈپ باش-ئايىغىنى چىقىرىش لازم. زور غېرىتەتكە كېلىپ، پارتىيىمىزنىڭ ئورگانىزىمغا كىرگەن ۋىرۇسىنى تۈكىتىش، پارتىيىمىزنىڭ ئورگانىزىمىدىكى يامان

سۈپەتلىك ئۆسمىنى كېسىپ تاشلاش كېرىمك. نۇۋەتكى، بىزنىڭ ئالدىمىزدا تەرەققىيات پۇرستى تۇرۇپتۇ، شۇنىڭ بىلەن بىلە، زومىگەرلىك ۋە زوراۋانلىق سىياستىنى يولغا قويغۇچىلار بىزنىڭ تەرەققىياتىمىزنى جان-جەھلى بىلەن بوغماقتا، جۇڭكۇنى غەربىچىلەشتۈرۈشكە ۋە پارچىلاشقا جان-جەھلى بىلەن كۈچىمەكتە. دېمەك، ۋەزىيەت كەسکىن، ۋاقت قىس، پۇتۇن پارتىيە يولداش جىاڭ زىمن يادولو قىدىكى پارتىيە مەركىزى كۆمىتېتىنىڭ رەھبەرلىكىدە، پارتىيە قۇرۇلۇشنى ياخشى ئېلىپ بېرىشى، ئىشلىرىمىزنى ياخشى ئىشلىشى كېرىمك. بىز جەزمن ئالغا ئىلگىرلەش يولىمىزدىكى قىينچىلىقلارنى يېڭىپ، ئىنسانىيەت ئۇچۇن تېخىمۇ زور تۆھپە قوشالايمىز.

(1994-يىل 5-ئايدىن 1995-يىل 5-ئاينىچە يېزىلىدى)

### تەرجىمە قىلغۇچى: ياقۇپ

### رسالەت ئابلا

### مهسئۇل مۇھەررر: ئەركىنجان

# كۈڭ فەنسىندىن چوڭقۇر ۋە ئۇزاققىچە ئۆگىنەيلى

## جالىق چۈهەنجىڭ

پىقىنى بىرقانچە ئايىدىن بۇيان، كۈڭ فەنسىن دېگىن ياخراق نىسم جۇڭكۇ زېمىنغا تارىلىپ، يۈز مىليونلىغان كىشىلەرنىڭ قەلبىدىن ئورۇن ئالدى، كىشىلەر ئۇنىڭ نىش-ئىزلىرى ۋە روهىدىن تەسىرىلىنىپ، ئۇنى بىڭى دەۋرىدىكى لې فىڭ، 90-يىللاردىكى جياۋ يۈيلىۋ، كومپارتىيە ئەزالرى ۋە رەھبىرىي كادىرلارنىڭ مۇنۇۋەھر ۋە كىلى دەپ تەرىپلەشتى. 4-ئايىنىڭ 29-كۈنى چۈشتىن كېپىن، جاك پەركىزىي كومىتېتىنىڭ باش شۇجىسى، دۆلەت رەئىسى جياڭ زېمن ۋە مەركىزىي كومىتېت سىياسىي بىئۇرۇسنىڭ بارلىق دائىمىي ئەزالرى يولداش كۈڭ فەنسىنىڭ ئائىلە تاۋابىتاتى ۋە كۈڭ فەنسىنىڭ نىش-ئىزلىرىدىن دوكلات بېرىش ئۆمكىنىڭ ئەزالرىنى سەممىي قوبۇل قىلدى. يولداش جياڭ زېمن سۆز قىلىپ مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: يولداش كۈڭ فەنسىن پۇتكۈل پارتىيەمىزنىڭ ئۈلگىسى. بىز ئەينى يىللەرى جياۋ يۈيلىۋ، لېن فېڭدىن ئۆگەنگەندەك، كۈڭ فەنسىنىڭ نىش-ئىزلىرىدىن ئۆگىنىش ھەرىكتىنى زور كۈچ بىلەن قانات يايىدۇرۇشىمىز كېرەك. يولداش جياڭ زېمن ۋە لى پىڭ يەنە ئايىرم-ئايىرم حالدا: "يولداش كۈڭ فەنسىندىن ئۆگىنەيلى"، "يولداش كۈڭ فەنسىنىڭ خەلقنى قىزغىن سۆبۈش، خالىس توھپە قوشۇش روهىدىن ئۆگىنەيلى" دەپ بېغىشلىما يېزىپ بەردى. ھەر دەرىجىلىك پارتىيە تەشكىلاتلىرى ۋە كەڭ پارتىيە ئەزالرى، كادىرلار، بولۇپمۇ ھەر دەرىجىلىك رەھبىرىي كادىرلار پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىنىڭ چاقىرىقىغا قىزغىن ئاۋاز قوشۇپ، يولداش كۈڭ فەنسىندىن ئۆگىنىش پائالىيىتىنى چوڭقۇر قانات يايىدۇرماقتا. رەھبىرلىك ئۇرگانلىرىدىن ئاساسىي قاتلام تەشكىلاتلىرىغىچە، چىڭرا رايونلاردىن ئىچكى رايونلارغىچە، ھەرقايىسى ساھە-كەسىپ، ھەرقايىسى سەپلەردىكى ئۆگىنىش پائالىيىتى جۇش ئۇرۇپ ئۇر كەشلەۋاتقان باھار دولقۇندەك پۇتكۈل مەمبىكەت بويىچە ئەۋچۇ ئالماقتا.

## كىشىلەرنىڭ قەلبىنى لەرزىگە كەلتۈرىدىغان ئالىيجاناب ئوبراز

يولداش كۈڭ فەنسىن ئۆزىنىڭ ئەملىي ھەرىكتى بىلەن، ھازىرقى زاماندىكى كومپارتىيە ئەزالرىنىڭ

ئىسىل پەزىلىتىنى نامايان قىلدى، بىكى دەۋەدىكى پارتىيە رەھبىرى كادىرلىرىنىڭ ئالىيجاناب نۇبرا زىنى ياراتتى، ساپ قېنى ۋە ھاياتى بىلەن دەۋر روهىغا ئىكە كۈرمەش ناخشىسىنى، ئىكىلىك تىكىلەش ناخشىسىنى، تۆھپە ناخشىسىنى يېزىپ چىفتى. كۈڭ فەنسىن كەڭ پارتىيە ئەزىزلىرى ۋە كادىرلار ئۇچۇن ئۈلکە تىكىلىدى، خەلق ئاممىسى ئارسىدا ئابىدە تۇرغۇزۇدى. ئۇنىڭ خالىس تۆھپە قوشۇش روھى، كىشىنى تەسىرلەندۈرۈدە. غان ئىش-ئىزلىرى كىشىلەرنىڭ قەلبىنى لەزىنگە كەلتۈردى. كۆپچىلىك مۇنداق ياخشى پارتىيە ئەزاسىنىڭ، ياخشى كادىرلىرى بولغانلىقىدىن شەرەپ ھېس قىلماي ھم پەخىرلەنمەي تۇرالمايدۇ، ئۇنىڭ بەختكە قارشى خىزمەت ئۇستىدە قۇربان بولغانلىقىغا چوڭقۇر ئېچىنماي تۇرالمايدۇ. كىشىلەر چىن دىلىدىن ئۇنىڭغا ئاپرسىن تۇقۇيدۇ، ئۇنى ماختابىدۇ. كۈڭ فەنسىن ئالىيجاناب، ئەخلاقلق، خەلقە پايدىلىق ئادەم؛ كۈڭ فەنسىنىڭ قەلبىدە ھەر ۋاقت خەلق بار، پەقەت ئۆزىلا يوق؛ كۈڭ فەنسىن روھى كادىرلارنىڭ ئىدىيىسىنىڭ تازىلىتىشنى، دۇنيا قارشى، كىشىلىك تۇرمۇش قارشىنىڭ يۈكىسىلىشنى ئىلگىرى سۈرۈدۇ. نۇرغۇن ئۇرگان كادىرلىرى، دەم ئېلىشقا ۋە پېنسىيىكە چىققان پېشقەدم بىلداشلار، ئىشچىلار، دېقانلار، ئازادلىق ئارمەينىڭ ئۇفتىپ-ئەسکەرلىرى، ئۇقۇغۇچىلار، كارخانا ساھەسىدىكى زاتلار كۈڭ فەنسىنگە بولغان ئىززەت-ھۇرمىتىنى تۈرلۈك شەكىللەر بىلەن ئەزهار قىلدى: بەزىلەر سېخىلىق بىلەن ئۇنىڭ ئائىلىسىكە ۋە ئۇ بېقىۋەغان يېتىم باللارغا ياردەم قىلدى، ئالىنىڭ ماڭارىپ ئىشلىرىنى راۋاجلاندۇرۇشقا ۋە ئۇقتىسادىنى تەرەققى قىلدۇرۇش-قا ياردەم قىلدى، بەزى سەھىبە ئورۇنلىرى ئۇنىڭ ئائىلە تاۋاپىشاتلىرىنى ھەقسز داۋالاپ قويدى. ئۇنى مەھىيەلىكەن خەت-چەك، ماقالە، شېئىر-قوشاق، ناخشا، درامىلار باھاردىن كېيىن ئۆسکەن بامبۇك نوتلىرىدە دەك كۆپ بولدى. كەڭ پارتىيە ئەزىزلىرى، كادىرلار تۈرلۈك شەكىلىدىكى ئۆكىنىش پاڭالىيىتىنى قانات يايىدۇرۇپ، ئۆزلىرىنى كۈڭ فەنسىن بىلەن سېلىشتۇرۇپ، قەھرىمان-نەمۇنچىلەردىن ئۆگەندى، ئۆزلىرىنىڭ پەرقەرنى ئۇيىلەپ تېپىپ، بىتەرسىزلىكىنى تولۇقلۇدى؛ ئاڭلىق تۈرددە ئىستىلىنى ياخشىلەپ، ئامما بىلەن قويوق ئالاقدە بولۇپ، ئۆزلىرىكە قاتىق تەلەپ قويۇپ، قەھرىمان-نەمۇنچىلەرگە بولغان سېعىنىشى، ئىززەت-ھۇرمىتى، مۇھەببىتىنى ئىسلاھات ۋە قۇرۇلۇشقا ئاتلىنىدىغان كونكىرت ھەرىكەتكە ئایلاندۇرۇدى. كىشىلەر كۈڭ فەنسىننى ئۆكىنىپ، ئۇنىڭغا ئۇخشاش خەلقى قىرغىن سۆپىدىغانلىقىنى، خالىس تۆھپە قوشىدىغانلىقىنى، ئۇنىڭغا ئۇخشاش جاسارەت بىلەن يۇقىرى ئۆرلەپ، تىرىشىپ ئىلگىرلەيدىغانلىقىنى، ئۇنىڭغا ئۇخشاش خىزمەت قىلىدىغانلىقىنى ۋە ياشايدىغانلىقىنى ئارقا-ئارقىدىن بىلدۈرۈشتى. بۇ قىتىمقدەك كۆلىمى زور، ئىنكاسى كۈچلۈك، تەسىرى چوڭقۇر ۋە كەڭ بولغان، پارتىيە ئەزىزلىرى، كادىرلار ۋە ئاممىنىڭ قىرغىنلىقى يۇقىرى بولغان تەشۇتق قىلىش ۋە ئۆكىنىش پاڭالىيىتى يېقىنى يىلاردىن بۇيان بولۇپ باقىغانىدى.

كۈڭ فەنسىن نېمە ئۇچۇن كىشىلەرنىڭ ھۇرمىتىگە سازاۋەر بولىدۇ؟، نېمە ئۇچۇن كىشىلەرنى ئالغا ئىلگىرىلەشكە ئۇلما ماندۇردى؟ ماركىنىڭ مۇنداق بىر جۇملە ھېكمەتلەك سۆزى بار: ”تارىخ ۇرتاق نىشانى كۆزلەپ ئەمكەك قىلىش يولدا ئالىيجاناب روھنى نامايان قىلغان كىشىنى ئۇلۇغ شەخس دەپ ئېتىراپ قىلىدۇ؛ تەجربىئە كۆپ سانلىق كىشىلەرگە بەخت ئېلىپ كەلگەن كىشىنى ئەڭ بەختلىك كىشى دەپ تەرىپىلەيدۇ“، كۈڭ فەنسىن دەل مۇشۇنداق ئۇزچىل، شەخسىيەتسىز حالدا ”ئۇرتاق نىشانى كۆزلەپ ئەمكەك قىلغان“، ”كۆپ سانلىق كىشىلەرگە بەخت ئېلىپ كەلگەن كىشى“، ئۇ پارتىيىگە معنسۇپ، خەلقە معنسۇپ، بىر ئالىيجاناب كىشى ئارمىزدىن كەنگەن بىلەن تېخىمۇ كۆپ كىشىلەر ئالىيجانابلىشىدۇ؛ بىر كۈڭ فەنسىن خىزمەت يولدا قۇربان بولغان بولسا، مىڭلىغان-ئۇن مىڭلىغان كۈڭ فەنسىن بارلىقا كېلىدۇ!

## دەۋر ياراتقان شانلىق نەمۇنە

ھەرقانداق بىر قەھرىماننىڭ بارلىقا كېلىشى ئاشۇ دەۋرنىڭ مەھسۇلدۇر، كۈڭ فەنسىننىڭ مەيدانغا كېلىشى تەسادىپىي ئەمەس، ئۇ پارتىيىنىڭ تەرىبىيلىشى ئاستىدا، جۇڭگۈچە سوتسيالىزم قۇرۇشتىن ئىبارەت ئۇلۇغ ئۆزگەرسىش جەريانىدا بارلىقا كەلگەن مۇنەۋەمەر كومپارتبىيە ئەزىزلىرى ۋە رەھبىرىي كادىرلارنىڭ كۆزگە كۆرۈنگەن ۋەكلى، كۈڭ فەنسىن روھى دېگەن نېمە؟ ئۇنىڭ نەمۇنلىك ئىش-ئىزلىرىدىن بىز شۇنى كۆرۈۋالا يىمىزكى، ئۇ كومپارتبىيە ئەزاسىنىڭ خەلق ئۇچۇن تولۇق ۋە ئۇزۇل-كېسىل خىزمەت قىلىدىغان روھنى، جۇڭگۈچە سوتسيالىزم قۇرۇش، كوممۇنىستىك غايىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۇچۇن ئۇمۇرۋاپىت كۆرەش قىلىدىغان روھنى، پاك-تەلەپچان بولۇپ، جاپاغا چىداپ كۆرەش قىلىپ، كومپارتبىيە ئەزاسغا خاس خىسىلىتىنى ساقلىيدىغان روھنى، پارتىيىتلىك جەھەتنىن چىنلىقىنى ئۇزۇلوكسز كۈچەيتىپ، پارتىيە ئىنتىزامىغا ئاڭلىق رىئايە قىلىدىغان روھنى تولۇق نامايان قىلدى. كۈڭ فەنسىن روھنىڭ ئەڭ كەۋدىلىك بىر ئالاھىدىلىكى شۇكى، ئۇ پارتىيىنىڭ بېسىل ئەئەنسى بىلەن بىڭى دەۋر، بىڭى ۋەزىيەت، بىڭى ۋەزىيەتلىك بېھتىياجىنى ئەڭ زىچ، ئەڭ ماس، ئەڭ مۇكەممەل حالدا بىر لەشتۈرۈپ، سەممىي-ساب، ئۇلۇغ-ئالىيجاناب، شانلىق ئوبرازنى شەكىللەندۈردى. بىز ئۇنىڭ ئۇسۇپ پېتلىش جەريانىدىن مۇشۇنداق دەۋرنىڭ ئالاھىدىلە-كىنى، دەۋرنىڭ مۇقەررەللىكىنى ئېنىق كۆرۈۋالا يىمىز، كۈڭ فەنسىن ئەزىزلىكىنى ئەنلىك كۆرسەت-كەندى: ”ئىنقلابىي نەزەرىيە بولمايدىكەن، ئىنقلابىي ھەرىكت بولمايدۇ“، ”پەقەت ئىلغار نەزەرىيىنى قىبلىنامە قىلغان پارتىيەلا ئىلغار جەڭىنىڭ رولىنى ئەمەلگە ئاشۇرالايدۇ“. تارىخىي تەجربىلەر ئىسپاتلىددى-

كى، كومپارتبىيە ئەزاسى بولغان ئادم، بولۇپىمۇ دەھىرىي كادىر بولغان ئادم ئۆزىنى ماركسزم-لىنىزىم، ماۋ زېدۇڭ ئىدىيىسى بىلەن، بولۇپىمۇ يولداش دېڭ شياۋىپىڭىنىڭ جۇڭگۈچە سوتسيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسى بىلەن قوراللاندۇرۇشتا چىڭ تۇرغاندىلا، ئاندىن توغرا سىياسىي يۈنلىشته چىڭ تۇرۇپ، ئۇرۇغۇپ تۇرغان ئىنقىلابىي كۈرمىش ئىرادىسىنى ساقلىيالايدۇ، ئاندىن ئىشچىلار سىنپىنىڭ ئاؤانكارت جەڭچىسى بولالايدۇ، ئاندىن سەگەك، مۇستەھكمە ئىرادىلىك، نەتىجىلىك رەبىر بولالايدۇ. كۈڭ فەنسىن شۇنىڭ ئۇچۇن بىر ئاددىي ياشتنى كومپارتبىيە ئەزاسى بولۇپ، بىر ئاددىي كادىردىن مۇنھۇۋەر رەبىرىي كادىر بولۇپ يېتىشىپ چىققانكى، ئۇ نەچچە ئۇن يىلدىن بۇيان، پارتىيىنىڭ تەربىيەلىشى ئاستىدا، ماركسىزمنىڭ ئىلىمى نەزەرىيىسى بىلەن كاللىسىنى قوراللاندۇرۇپ، توغرا بولغان دۇنيا قاراش، كىشىلىك تۇرمۇش قارشىنى تىكىلەشتە چىڭ تۇرغان. ئۇ ياش ۋاقتىلىرىدىلا يولداش لېي فېڭىنى ئۆلگە قىلىپ، ماركسزم-لىنىزىم، ماۋ زېدۇڭ ئىدىيىسىنى ئەستايىدىل ئۆگىنلىپ، مۇستەھكمە ئىشەنج تۇرۇغۇزۇپ، ئۇلغۇغ غايىه تىكىلەپ، كىشىلىك ھاياتنىڭ نىشانىنى ئايىدىلاشتۇرۇۋالغان. پارتىيە 11-نۆۋەتلەك مەركىزىي كومىتېتىنىڭ 3-ئۇمۇمىي يېغىندىن بۇيان، ئۇ يولداش دېڭ شياۋىپىڭىنىڭ جۇڭگۈچە سوتسيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسى ئەستايىدىل ئۆگىنلىپ ۋە تىرىشىپ ئەمەلىيەت. تىن ئۆتكۈزۈپ، ئۆزىنى ئاڭلىق حالدا چىنلىق تۇرۇپ، ئىنقىلابىي نەزەرىيىنى جىنى، ھەرىكىتىنىڭ ئاساسى قىلىش ئارقىلىق باشتىن-ئاخىر پارتىيە ۋە خەلقنىڭ مەيدانىدا تۇرغان، باشتىن-ئاخىر توغرا سىياسىي يۈنلىشنى ساقلىغان، باشتىن-ئاخىر پىداكارلىق بىلەن كۈرمىش قىلىش روھىنى نامايان قىلغان.

كۈڭ فەنسىن پارتىيىنىڭ ئاساسىي لۇشىھىنى ئاڭلىق تۇرده ئۇرچىل ئىجرى قىلغان مۇنھۇۋەر رەبىرىي كادىر، پارتىيىنىڭ ئاساسىي لۇشىھىنى ھەرىكىتىمىزنىڭ قىبلىنامىسى. پارتىيىنىڭ ئاساسىي لۇشىھىنىدە تەۋەزىد مەي چىڭ تۇرغاندىلا، غەلبىسپىرى ئالغا ئىلگىرىلىكلى بولىدۇ؛ رەبىرىي كادىر بولغان ئادەمەمۇ پارتىيىنىڭ ئاساسىي لۇشىھىنى ئىجرى قىلىش ئەمەلىيەتى چەريانىدىلا چىنلىپ ۋە سىناقا بەرداشلىق بېرىپ، ساغلام-تې-مەن حالدا ئۆسۈپ يېتىلىدۇ، كۈڭ فەنسىن بېسىپ ئۆتكەن يوللار بۇ نۇقتىنى تولۇق ئىسپاتلاب بەردى، پارتىيە 11-نۆۋەتلەك مەركىزىي كومىتېتىنىڭ 3-ئۇمۇمىي يېغىندىن بۇيان، ئۇ پارتىيىنىڭ ئاساسىي لۇشىھىنى ئەمەلىيەتىن ئۆتكۈزۈپ، ئىقتىصادىي قۇرۇلۇشنى مەركەز قىلىشتا، تۆت ئاساسىي پېرىنسپىتا، ئىسلاھات ئېلىنىپ بېرىش-ئىشىكى ئېچىۋېتىشتا چىڭ تۇرۇپ، كەڭ كادىرلار ۋە ئاممىنى ئىدىيىدە ئازاد بۇلۇپ، ئىقتىصادىنى تەرەققىي قىلدۇرۇپ، نامرات-قالاق قىياپەتى بۇزىگەرتىش ئۇچۇن كۈردەش قىلىشقا پائال بىتەكلەپ ماڭدى. ئۇ كاڭبا، لاسا، ئالىلاردا بېڭىچە روھىي قىياپەت، بېڭىچە تەپەككۈر شەكلى، بېڭىچە خىزمەت بۇيى، بېڭىچە ھەرىكەت قىيىپتى بىلەن خىزمەتتە تىرىشىپ بېڭى ۋەزىيەت ياراتتى؛ ئۇنىڭ قازا قىلىشتىن بىر قانچە كۈن ئىلگىرى قالدۇرغىنى يەنلا ئالى ۋىلايتىنىڭ ئىقتىصادىنى تەرەققىي قىلدۇرۇش توغرىسىدىكى

12 تولوک تەكلىپ بولدى. ئۇ ئامىنى نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇپ بىيىشقا يېتەكلىشنى بۇرجۇم دەپ بىلدى  
ھم شۇنىڭ ئۇچۇن تاكى ئەڭ ئاخىرقى تىنىقىغىچە بىرەك قېنى سەرپ قىلىپ، قاتىق باش قاتۇردى.  
ئۇ پارتىيىنىڭ ئاساسىي لۇشىيەنىنى ئۇزچىلاشتۇرۇشتىن ئىبارەت ئەمەلىيەت جەريانىدا، شانلىق نەتىجىلەرنى  
ياراتىش بىلەن بىللە ئۆزىنىمۇ چىنقتۇرۇپ ھەم سەۋىيىسىنى ئۆستۈرۈپ، رەھبىرىي كادىر بولغان بىر  
ئادەمنىڭ دەفرىگە خاس يېڭى قىياپىتىنى تولۇق، نامايان قىلدى.

كۈڭ فەنسىن جان-دىلى بىلەن خەلق ئۇچۇن خزمەت قىلغان ساداقەتمەن خەلق چاڭرى. ھەممە  
ئىشتا خەلقنى كۆزلەش، تىرىشىپ خەلققە مەنھەمەت يەتكۈزۈش كوممۇنىستلارنىڭ بارلىق خزمەتلەرنىڭ  
چىقىش نۇقتىسى ۋە ئاخىرقى مەقسىتىدۇر. كۈڭ فەنسىن خەلق ئۇچۇن تولۇق، ئۆزۈل-كېسىل خزمەت  
قىلىشنى ئۆزىنىڭ ھەركەت مىزانى قىلىپ، ئۆزىنىڭ ھەممە ھەرىكتى ۋە يۇتكۈل ھاياتى ئارقىلىق پارتىيىنىڭ  
جان-دىلى بىلەن خەلق ئۇچۇن خزمەت قىلىشتن ئىبارەت تۈپ مەقسىتىنى ئەمەلگە ئاشۇۋدى. ئۇ خەلق  
ئۇچۇن ياشاپ، خەلق ئۇچۇن خزمەت قىلىپ، خەلق ئۇچۇن ئۆزىنى تەقدىم قىلدى. ”كۆمپارتبىيە ئەزاسى  
بولغان بىر ئادەمنىڭ سۆپۈش ھېسىيەتىنىڭ ئەڭ يۇقىرى پەللىسى خەلقنى سۆپۈشتۈر“ دېگەن بۇ مېغىزلىق  
سۆز ئۇنىڭ پارتىيىنىڭ ئاساسىي مەقسىتىنى ھەققىي چۈشەنگەنلىكىنى ھم ئۇنى باشتىن-ئاخىر بىرەك  
 يولغا قويغانلىقىنى چۈشەندۈرۈپ بېرىدۇ. خەلق ئۇچۇن خزمەت قىلىشنىڭ چەك-چىڭرسى، رايون چەكلە-  
مسى، مىللەت ئايىمىسى بولمايدۇ. ئۇ ئىككى قېتىم يۇرتىدىن ئايىلىپ شىزاڭغا بېرىپ خزمەت قىلدى،  
ئۇ ئالىنىڭ تەرەققىيات سخىمىسىنى ئۆز قولى بىلەن سىزىپ چىقىتى، ئۇ زاڭزۇ مويىپپىتىلارغا پەزەنتىدەك  
كۆپۈندى، زاڭزۇ بالىلارغا مويىپپىتىلارداك كۆپۈندى، بۇ جانلىق كۆرۈنۈشلەر ئارقىلىق كوممۇنىستلارنىڭ  
خەلق ئۇچۇن خزمەت قىلىدىغان تەسىرىلەك سەھىپسى ۋە مىللەتلەر ئىتتىپاقلەقىنى كۈچەيتىدىغان مەدھىيە  
ناخشىسىنى يېزىپ چىقتى.

كۈڭ فەنسىن پارتىيىنىڭ ئېسىل ئەنئەنلىرىنگە ۋارسلۇق قىلىپ، جاپاغا چىداب كۈرەش قىلىشنىڭ،  
پاڭ-دىيانەتلەك بولۇشنىڭ ئۆلگىسى. پارتىيىمىز ئۆزۈن مۇددەتلەك ئىنقىلاپى كۈرەش ۋە قۇرۇلۇش ئەمەلىيە-  
تى جەريانىدا، نۇرغۇن ئېسىل ئەنئەنلىرنى شەكىلەندۈردى. يولداش كۈڭ فەنسىن پارتىيىنىڭ ئېسىل  
ئەنئەنلىرىنىڭ تاولىشى ۋە چىنقتۇرۇشى بىلەن ئۆسۈپ يېتىلىدى ھەممە يېڭى تارىخىي شارائىتا بۇ ئېسىل  
ئەنئەنلىرنى باشتىن-ئاخىر ساقلىدى ۋە جارى قىلدۇردى. بۇ ناھايىتى قىممەتلەك، تولىمۇ قەدرلەشكە  
تېگىشلىك پەزىلەتتۈر. ئۇ جاپا-مۇشەقەتكە چىداب، ئادىدى-ساددا ياشايدۇ، تۈرمۇشتا ئىقتىسادچان بولىدۇ،  
ئۆزىگە قاتىق تەلەپ قويىدۇ، ئەمما باشقىلارغا ياردەم بېرىشتىن باش تارتىمايدۇ. ئۇنىڭ بىتاب بولۇپ قالغان  
زاڭزۇ قېرىنداشلارغا دورا بېرىشى، قىينىچىلىقى بار زاڭزۇ قېرىنداشلارغا مەردلىك بىلەن ياردەم قىلىشى،

ئامما ئارسغا بېرىپ ھال-ئەھۋال سوراپ، ئامىنىڭ دەردىگە چىن دىلىدىن دەرمان بولۇشى ئەينى يىللاردىكى 8-ئارمەيە جەڭچىلەرنىڭ، لېي ۋېڭ، جياۋ بۈيۈلەرنىڭ ئىستىلىغا نەقدەر تۇخشايدۇ-ھە! ئۇنىڭ يېتىم قالغان زاڭزۇ باللارنى بېقۇپلىشى ئەينى يىللاردا تايانچ بازىلاردىكى ئامىنىڭ ئىنقلابچىلەرنىڭ ئەۋلادىنى ھاياتىنىڭ خېبىم-خەتكەنگە تۇچرىشغا قارىماي بېقۇغۇنانلىقىغا نەقدەر تۇخشايدۇ! ئۇنىڭ زاڭزۇ موماينىڭ توڭلاب تۇشۇپ كەتكەن پۇتلەرنى قويىنغا تىقىپ ئىسىتىشلىرى ئەينى يىللاردا ”قىزىل ھەدە“نىڭ ياردىدارنى سوتى بىلەن داۋالغانلىقىغا نەقدەر تۇخشايدۇ! ئۇنىڭ تەشكىلىي ئىنتىزامغا بويىسۇنۇپ، ئۆزىنىڭ ھەممە ئىشنى پارتىيىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشغا تاپشۇرۇشى، خۇسۇسى نام-مەنپەت، پايدا-زىيان كەن شۇ يەركە بارىمىز، قەيەر جاپالق بولىدىكەن شۇ يەركە ماكانلىشىمىز” دېگەن شوئارنىڭ قايتا نامايان بولۇشى ئەممەسمۇ؟ تۇ پاك-تەلەپچان بولۇپ، ئۆز نەپسىدىن كېچىپ ئومۇم ئۇچۇن ئىشلىدى، گېلىنى ساق، قولنى پاك تۇتۇپ، ئۆزىگە توبىا قوندۇرمىدى، تۇ قىيىنچىلىققا پىسەنت قىلماي، بول ئېچىپ ئىلگىرىلىدى. بۇلارنىڭ ھەممىسى پارتىيىنىڭ ئېسىل ئەنەنلىرىنىڭ ئىسلاھات-تېچۈپتىش دەۋرىدىكى داۋاملاشتۇرۇلۇشى ۋە جارى قىلدۇرۇلۇشىدۇ.

كۈڭ فەنسىپن پارتىيۇلىك جەھەتسىن چېنىقىشنى ئۆزلۈكىز كۈچەيتىش، سۆز-ھەرىكەتتە بىردىك بولۇش، ئىنتىزامغا ئاڭلىق رئايدى قىلىش جەھەتسىكى نەمۇنلىك پارتىيە ئەزاىسى. پارتىيىمىزنىڭ ئامما ئارسىدا بىۋىكىشكە ئابرويغا ئىگە بولۇشىدىكى، كۈچلۈك ئۇيۇشتۇرۇش كۈچى، جەلپ قىلىش كۈچى، جەڭگۈۋارلىق كۈچى بىلەن پۇتكۈل مەملىكەتسىكى ھەر مىلەت خەلقىگە رەبەرلىك قىلىپ، ئىنقلاب ۋە قۇرۇلۇش ئىشلىرىدا ئۆلۈغ غەلبىلەرنى قولغا كەلتۈرۈشىدىكى مۇھىم سەۋەبلەرنىڭ بىرى، پارتىيىنىڭ مەنپەتتىنى كۆزلەپ ئۆزىنى بۇتتۇغان حالدا خىزمەت قىلىغان. خالىس تۆھپە قوشىدىغان مىڭىلغان-مىليونلىغان كۆپپارتىيە ئەزاىنىڭ بولغانلىقىدا. كۈڭ فەنسىپنىڭ ھەممىدىن بىك ئېسىل پەزىلەتلەرنىڭ بىرى، ئۇنىڭ پارتىيۇلىكىنىڭ كۈچلۈكلىكى، سۆز-ھەرىكتىنىڭ بىردىكلىكى، ئېيتقانلىرىنى ئەمەلىيەتتە ئورۇندىيالايدى-خانلىقىدۇر. تۇ مۇنداق دەيدۇ: ”من پارتىيىنىڭ كادىرى، تەشكىلىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشغا بويىسۇنەمەن“.

تۇ مۇشۇنداق دەپلا قالماي، بەلكى ھەققىي تۈرددە، چىن دىلىدىن شۇنداق قىلدى. ئىككى قېتىم شىزاڭغا بېرىپ خىزمەت قىلىشتا شۇنداق قىلدى، ئىككىچى قېتىم شىزاڭغا بېرىپ خىزمەت ۋاقتى توشۇپ شەندۈڭغا يۇتكىلىپ قايتىپ كېلىدىغان ۋاقتى، يەنە بىر قېتىم تەشكىلىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشغا بويىسۇنۇپ، تېخىمۇ جاپالق بولغان ئالى رايونغا باردى. تاكى تۇ خىزمەت يولىدا قۇربان بولۇشىن يەتتە كۈن ئىلگىرى سالغان ئەڭ ئاخىرقى بىر پارچە خېتىدىمۇ ”من پارتىيىنىڭ كادىرى، تەشكىلىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشغا

بويسيئىمن” دېگەن نىيىتىنى يەنە بىر قېتىم تۇزھار قىلدى. تۇ داڭىم: ”ھەر بىر پارتىيەلىك كادىر ئامما بىلەن حالاۋەتتىمۇ، جاپادىمۇ بىلە بولۇشى، تېغىر كۈنلەرنى تەڭ كۆرۈشى كېرەك“ دېيىتى. ئالى كەم كۆرۈلدىغان بوران-چاقۇنلۇق قار ئاپتىكە تۈچۈرگاندا، تۇ نۆلدىن تۆۋەن 20 نەچچە سىلتىسىه گرادۇس قەھرتان سوغۇققا قارىماي، ئاممىنى يوقلاپ، ئاپتە توغرۇلۇق نەھواں ئىكلىدى، تۇ قار-شۇرىغاغاندا قالغان زاڭزۇ مومايىنىك كىيمىنىك يېلىك ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ، قىلچە ئىككىلەنمەستىن بىپايكى ۋە يۈڭ ئىشتىنى كەپلىپ، مومايغا تەقدىم قىلدى. يولداش كۈڭ فەنسىنىك بۇ خىل روھى پارتىيەمىزنىك سۆز-ھەركەتتە بىردهك بولۇشىن ئىبارەت شەرمىلىك ئەنەنسى ۋە ئىپسىل ئىستىلىنى، كومپارتبىيە ئەزاسى ۋە رەھبىرىي كادىرلاردا بولۇشقا تېكشىلىك كۈچلۈك پارتىيەتلىكىنى روشتن حالدا نامايان قىلدى.

## كىشىنى يۇقىرى ئۆرلەشكە يېتەكەلەيدىغان غايىۋى بايراق

كۈڭ فەنسىن زامانىمىزدىكى كوممۇنىستلارنىڭ ۋە يېڭى دەۋорدىكى رەھبىرىي كادىرلارنىڭ زوھىي قىياپتىنى تولۇق نامايان قىلىپ بەردى. تۇ پارتىيەگە چەكسىز سادىق، خەلقنى چەكسىز سۆيىندۇ، تۆزىنىڭ بارلۇقنى پارتىيەگە، خەلققە تەقدىم قىلغان. تۇ قىلچىمۇ تۆز مەنپەتتىنى كۆزلىمەي، باشقىلارنىڭلا مەنپەتتىنى كۆزلىدى، تۆھىي قوشۇشىلا بىلىپ، بىلىشنى بىلمىدى، بىلنجاپ چاقىغان ”ئاقار بۈلۈز“، ”يۈل توپسى“ بولۇشنى خالدى. كۈڭ فەنسىن نامايان قىلغان بۇ خىل روھ كوممۇنىستىك روھتۇر. بۇ روھ ھەر بىر كومپارتبىيە ئەزاسىنىڭ، پارتىيە كادىرنىڭ، بولۇپمۇ رەھبىرىي كادىرنىڭ ئەستىايىدىل تۆكىنىشىگە ئەرزىيدۇ. يولداش كۈڭ فەنسىنىدىن تۆكىنىشتە، تۇنىڭ ئومۇملىقۇنى كۆزدە توتۇپ، خالىن تۆھپە قوشىدىغان كۈچلۈك پارتىيەتلىكىنى تۆكىنىش كېرەك. پارتىيە ۋە خەلقنىڭ مەنپەتتىنى ھەمىدىن ئەلا بىلىش، شەخسىي مەنپەتتىنى شەرتىززەن ئەزىزلىك پارتىيەتلىكىنىڭ مەركەزلىك ئىپادىلىنىشىدۇر. ھالبۇكى، بازار ئىكلىكى پارتىيەنىڭ رەھبىرىي كادىرلىرىنىڭ پارتىيەتلىكىنىڭ مەركەزلىك ئىپادىلىنىشىدۇر. شارائىدا، بەزى پارتىيە ئەزىزلىرى ھەتتا پارتىيەلىك رەھبىرىي كادىرلار شەخسىي مەنپەتتىنى پارتىيە ۋە خەلق مەنپەتتىدىن تۇستۇن تۇرۇنغا قوييپ، ”قىلچىمۇ تۆز مەنپەتتىنى كۆزلىمەي، باشقىلارنىڭلا مەنپەتتىنى كۆزلەش“ تىن ئىبارەت تۆھپە قوشۇش روھنى ئەستىن چىرىپ قوبىشتى، يېڭى تارىخي شارائىدا، پارتىيەنىڭ مەنپەتتىنى بىلەن شەخسىي مەنپەتتىڭ مۇناسىۋىتتىنى زادى قانداق بىر تەرەپ قىلىش كېرەك دېگەن مەسىلىگە كۈڭ فەنسىن شانلىق ھاياتى ئارقىلىق تۈچۈق ھەم ياكراپ جاۋاب قايتۇردى. كومپارتبىيە ئەزىزلىرىنىڭمۇ ئەلۋەتتە شەخسىي مەنپەتتى بار، بىراق، كوممۇنىستلار شۇنىڭ تۈچۈن كوممۇنىست بولىدۇكى،

شەخسىي مەنپەئىتى، ئائىلىسىنىڭ مەنپەئىتى، پارتىيىنىڭ مەنپەئىتى توقۇنۇشۇپ قالغان ۋاقتىدا، ئۇلار قىلچە ئىككىلەنمەستىن پارتىيە ۋە خەلقنىڭ مەنپەئىتى ئۈچۈن شەخسىي مەنپەئىتىنى، ئائىلە مەنپەئىتىنى قۇربان قىلايىدۇ. خەلق ئاممىسى كۈڭ فەنسىنىڭ قەلبى ئالتوندەك پاك دېپىشىدۇ. كۆمۈنستىلارنىڭ قىممەتلەك يېرى دەل مۇشۇنىڭدا، شۇڭلاشقا، هەر بىر كومپارتىيە ئەزاسى بولۇپمۇ وەھېرىنى كادىر يولداش كۈڭ فەنسىنى ئۆلکە قىلىپ، مەيلى قانداق ۋاقت، قانداق ئەھۋالدا بولسۇن پارتىيە ۋە خەلقنىڭ مەنپەئىتىنى مۇھىم ئورۇنغا قويۇپ، شەخسىي مەنپەئىتىنى پارتىيە ۋە خەلقنىڭ مەنپەئىتىگە بويىسۇندۇرۇپ، كومپارتىيە ئەزاسى دېگەن شەرەپلىك نامغا ھەققىي مۇناسىپ ئىش قىلىشى كېرەك.

يولداش كۈڭ فەنسىندىن ئۆگىنىشتە، ئۇنىڭ خەلقنى قىزغىن سۆيۈپ، خەلق ئۈچۈن خزمەت قىلىدىغان خەلقنىڭ چاڭرى بولۇش روهىنى ئۆگىنىش كېرەك. تارىخ — خەلق ئاممىسىنىڭ پائالىيىتىدۇر. خەلق، پىقتە خەلقلا دۇنيا تارىخىنى يارىتىدىغان ھەركەتلەندۈرگۈچ كۈچتۈر. بىز ھەرقانداق ئىشنى قىلىشتا، خەلقنىڭ ماڭۇل كۆرىدىغان-كۆرمىيدىغانلىقىنى، قوللايدىغان-قوللىمايدىغانلىقىنى، رازى بولىدىغان-بولا-ئمايدىشانلىقىنى ئۆلچەم قىلىشىمىز كېرەك. كۈڭ فەنسىن مۇشۇنداق قىلدى، ئۇنىڭ ئۈستىكە باشىن-ئاخىر بىردىك، تولۇق ۋە ئۇزۇل-كېسىل شۇنداق قىلدى. خەلقنى قىزغىن سۆيۈش، خەلق ئۈچۈن خزمەت قىلىش كۈڭ فەنسىن روهىنىڭ ھەزىزلىك گەۋدىلىنىشى، شۇنداقلا كۈڭ فەنسىن روهىنى چۈشىنىشتىكى ئاچقۇچ. بىزىلەر، ھازىر دەۋر ئۆخشاشمايدۇ، پارتىيىنىڭ توب مەقسىتىنىڭ "ۋاقتى ئۆتىنى"، "بازار ئىگىلىكىگە خاس مەنپەئىت بېخانىزى مېلىنىزى بىلەن توقۇنۇشۇپ قالدۇ" دەپ ھېسابلاشماقتا. بۇ بىر خىل خاتا قاراش. پارتىيىنىڭ توب مەقسىتىنىڭ مەڭكۈ ۋاقتى ئۆتىمىيدۇ، سوتسيالىستىكى بازار ئىگىلىكىنى تەرەققىي قىلدۇرۇش بىلەن ماسلاشقا بولىدۇ. خەلق ئاممىسىنىڭ كۈڭ فەنسىنى يۈكىسەك دەرىجىدە مەھىيەلىشلا بۇ نۇقتىنى تولۇق چۈشەندۈرۈپ بېرىدۇ! بىزنىڭ پارتىيە ئازالىرىمىز، كادىرلىرىمىز بولۇپمۇ وەھېرىنى كادىرلىرىمىز جەزمن مۇستەھكم ئاممىۋى كۆزقاراش تۇرغۇزۇشى، ئاممىنى كۆزلەش ئېڭىنى كۈچەيتىشى، "خەلقنى سۆيۈش"، "خەلق ئۈچۈن خزمەت قىلىش"نى كىشلىك ھاياتىدىكى ئەڭ ئالىي ئىستەك قىلىشى ھەمدە ئۇنى ئۆز جېنى-روھىغا ئايلاندۇرۇشى، گۆش-قېنغا سىڭدۇرۇشى، كونكىرت ھەرىكتە كۆرسىتىشى كېرەك.

يولداش كۈڭ فەنسىندىن ئۆگىنىشتە، ئۇنىڭ پاك-دييانەتلەك بولىدىغان، ئۆز نەپسىدىن كېچىپ ئۈچۈن ئىشلەيدىغان ئالىجاناب ئەخلاقنى ئۆگىنىش كېرەك. پاك-دييانەتلەك بولۇش، ئۆز نەپسىدىن كېچىپ ئومۇم ئۈچۈن ئىشلەش كۆمۈنستىلاردا بولۇشقا تېكشلىك خىسلەتتۈر. رەھېرىنى كادىرلار كۈڭ فەنسىنغا تۇخشاش پاك بولۇشنى ھەر ۋاقت ئۆتۈماسلىقى، ھەممە يەردە. پاكلقنى ساقلىشى، پاكلق جەھەتە باشلامچى بولۇپ ئۆلکە بولۇشى كېرەك. بازار ئىگىلىكىنى تەرەققىي قىلدۇرۇش دولۇنىدا، ئېيش-ئىشەت،

كەيىپ-ساپانىڭ زەربىسى ناستىدا، ھەر بىر پارتىيەلىك كادىر قەددىنى تىك تۇتۇپ، بۈل ۋە هوقوقىنىڭ سىنقىغا بەرداشلىق بېرىشى كېرەك. ئامما رەھبىرىي كادىرلارنىڭ گېپىنى ئاڭلاب، يۈرۈش-تۇرۇشنى كۆزىتىدۇ، نەگەر ئېغىزىدا چىرىكلىككە قارشى تۇرۇش توغرۇلۇق سۆزلەپ، ھەمەلىيەتتە ناتوغرا ئىستىللار بىلەن شۇغۇللانسا، خەلق ئاممىسىنىڭ ئىشەنچىگە ئېرىشەلمىدۇ، ھەم رەھبىر بولۇش سالاھىيىتى ۋە شەرتىنئۇ يوقتىپ قويىدۇ. شۇڭلاشقا، ھەر بىر رەھبىرىي كادىر ئۆزىگە قاتىق تەلەپ قوپۇپ، رەھبىرىي كادىرلارنىڭ پاك-دىيانەتلەك بولۇش جەھەتتىكى ئېسىل ئوبرازىنى ھەمەلىي ھەرىكتى بىلەن تىكلىشى كېرەك.

يولداش كۈڭ فەسپىندىن ئۆكىنىشتە، ئۇنىڭ يول ئىچىپ ئىلگىرىلەپ، راستچىللەق، ئەمەلىيەتچىللەك بىلەن ئىشلەيدىغان ئېسىل ئىستىلىنى ئۆكىنىش كېرەك. يېڭى دەۋرنىڭ نەڭ روشەن ئالاھىدىلىكى سوتىسيا-لىستىك جەمئىيەتتىك ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنى تەرققىي قىلدۇرۇش، سوتىسياالستىك دۆلەتنىڭ ئۇنىۋېر-سال دۆلەت كۈچىنى ئاشۇرۇش، خەلق ئاممىسىنىڭ تۇرمۇش سەۋىيىسىنى يۈقرى كۆتۈرۈشتىن ئى بازەت. يېڭى دەۋردىكى رەھبىرىي كادىر بولغان كىشى پارتىيەنىڭ ئاساسىي لۇشىھەننى قەتىي ئىزچىللاشتۇرۇش ئۈچۈن، ئىدىيىدە ئازاد بولۇش، ھەققەتتى ئەمەلىيەتتىن ئىزدەشتىن ئىبارەت ئىدىيىۋى لۇشىھەنде چىڭ تۇرۇشى، يول ئىچىش روھى بىلەن يېڭىلىق يارىتىش، قەتىي ئىرادە بىلەن ئالغا ئىلگىرىلەشتەك روھىي قىياپەتكە ئىگە بولۇشى، پۇختىلىق بىلەن ھەققىي تۇتۇپ ئەمەلىي ئىشلەشتەك ئېسىل ئىستىلغا ئىگە بولۇشى كېرەك. ھازىر بەزى رەھبىرىي كادىرلىرىمىز چۈشكۈنلىشىپ، ئىلگىرىلەشكە ئىنتىلمەيدىغان بولۇپ قالدى، ياكى مەيخانا-تانسىخانىلارغا مەپتۇن بولۇپ، يەپ-ئىچىپ، ئۇيۇن-تاماشاغا بېرىلىپ كەتتى، يەنە بەزىلىرى شەكىلۋازلىق قىلىشقا، ئىسى بار جىسمى يوق ئىشلارنى قىلىشقا بېرىلىپ، پۇختا ئىشلىمەي لېلەپ يۈرۈش ئىستىلىنى ئىپادىلىدى، ھەتا ساختىپەزلىك قىلىپ، يۈقرىنى ئالدالاپ، تۆۋەندىن يوشۇردى. كۈڭ فەنسىن بىلەن سېلىشتۇرغاندا، بۇ يولداشلار خېجىل بولۇشى، ھېلىقى ئىستىلارنى ئاڭلىق حالدا تېزدىن تۈزىتىۋېلىشى كېرەك. بۇنداق كادىرلارغا تەشكىل قاتىق تەنقىد قىلىپ تەربىيە بېرىشى، قاتىق چارە كۆرۈشى، ھەتا ئۇلارنى ۋەزىپىسىدىن ئېلىپ تاشلىشى كېرەك.

يولداش كۈڭ فەنسىنلىدىن ئۆكىنىشتە، ئۇنىڭ جاپاغا چىداب كۈرمىش قىلىدىغان، تەسلىكىنى بىلىپ تۇرۇپ ئالغا ئىلگىرىلەيدىغان جان پىدالق روھنى ئۆكىنىش كېرەك. جىددىي ئۆزگەرىش بولۇۋاتقان زاماندىلا ھەرىسان ئۆز كارامىتىنى كۆرسىتەلەيدۇ. جۇڭگۈچە سوتىسياالزىم قۇرۇشتىن ئىبارەت ئۇلۇغ ئىشتا، ھەر بىر رەھبىرىي كادىردا جەزمەن خەلق ئاممىسىنى جاپاغا چىداب ئىكلىك تىكىلەشكە بىتەكلەپ، مەقسەتكە يەتمىگۈچە توخىتمايدىغان كۈچلۈك مەسئۇلىيەت تۈيغۇسى بولۇشى، تەسلىكىنى بىلىپ تۇرۇپ ئالغا ئىلگىرە.

لەيدىغان، قىينچىلىقتىن غەلبە قىلىشقا جۇرۇمۇت قىلىدىغان كۈچلۈك تۇرادە بولۇشى، ئائلىق حالدا جاپالىق جايىلارغا بېرىپ چىنىقىش ۋە سىناقا بەرداشلىق بېرىدىغان غايىت زور غېيرەت-شىجائەت بولۇشى كېرەك. نۆۋەتتە، مەملىكتىمىزنىڭ ئىسلاھات ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشى ھالقىلىق پەيتتە تۇرۇۋاتىدۇ، ئالغا ئىلگىرىلەش يولىدا نۇرغۇن قىينچىلىق ۋە مەسىلىلەرگە دۈچ كەلمەكتە، بۇنداق ئەھۋالدا، جۇڭگۈچە سوتسيالىزم قۇرۇش ئىشلىرىنى ئۇزلۇكىسىز ئالغا ئىلگىرىلىتىش ئۈچۈن، ھەر دەرىجىلىك رەھبىرىي كادىرلار- ئىڭ يولداش كۈڭ فەنسىنغا تۇخشاش، تەسىلىكىنى بىلىپ تۇرۇپ ئىلگىرىلەشكە، قىينچىلىق بىلەن كۇرەش قىلىشقا جۇرۇمۇت قىلىشى، بېكىلمەي-سۇنمایي قەيسەرلىك بىلەن كۇرەش قىلىشى تېخىمۇ زۆرۈر.

## كىشىنى جاسارەت بىلەن ئالغا ئىلگىرىلەشكە رېغبەتلەندۈرۈدىغان ئۈلگە

سان-ساناقىز كىشىلەرنىڭ ئىززەت-ھۈرمىتىگە سازاۋەر بولغان، كىشىلەرنى جاسارەت بىلەن ئالغا ئىلگىرىلەشكە رېغبەتلەندۈرۈدىغان ئۈلگە بىزنىڭ ئالدىمىزدا قەد كۆتۈرۈپ تۇرماقتا. يولداش كۈڭ فەنسىندىن ئۆگىنىش پائالىيىتىنى كەڭ كۆلەمە، چوڭقۇر، پۇختا، ئۇنۇمۇك حالدا قانات يايىدۇرۇپ، پارتىيە قۇرۇلۇشنى كۈچييەتىش، ئىقتىصادىي قۇرۇلۇشنى ئىلگىرى سۈرۈش تۈرلۈك خىزمەتلەرنى ياخشى ئىشلەش ئۈچۈن ئىنتايىن مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە. بۇ — 14-نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېت 4-ئۇمۇمىي يېغىننىڭ روھىنى ئىزچىل ئەمەلىيەشتۈرۈپ، رەھبىرلىك بەنزىلىرىنىڭ ئىدىيىتى ئىستىل قۇرۇلۇشنى كۈچەيتىش، كادرلارنىڭ ساپا- سىنى ئۆستۈرۈشتىكى بىر ئەمەلىي چارە، جۇڭگۈچە سوتسيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسىنى ۋە پارتىيە نىزامىنامىسى- نى ئۆگىنىشتىكى جانلىق دەرسلىك، شۇنداقلا چىرىكلىككە قارشى تۇرۇپ، پاكلىقنى تەشەببۈس قىلىش، پارتىيىنىڭ ئېسلى ئەنئەنسىنى جارى قىلدۇرۇپ، ئامما بىلەن زىچ ئالاقە باغلاشتىكى مۇھىم تەدبىر. بۇ — دەۋرنىڭ چاقىرقى، خەلق ئاممىسىنىڭ ئارزوسى. پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى بۇ ئۆگىنىش پائالىيىتىكە ئىنتايىن ئەھمىيەت بەرىدى، بىز چوقۇم بۇ ئىشنى چىڭ، پۇختا تۇتۇپ، ئۇنۇم ھاسىل قىلىشمىز كېرەك. تونۇشنى ئۆستۈرۈش كېرەك. نۆۋەتتە، بەزى يولداشلار، كۈڭ فەسپىن روھى بەك ئالىيەجاناب روھ ئىكمىن، ئادەتسىكى كىشىلەرنىڭ ئۇنى ئىشقا ئاشۇرۇشى ئىنتايىن قىيىن ئىكەن، دەپ قارنماقتا. ئەمەلىيەتتە كۈڭ فەنسىننىڭ ئالىيەجاناب روھى پۇتۇنلەي ئۇنىڭ پارتىيە ئۈچۈن خىزمەت قىلىدىغان ئەمەلىي ھەركىتىدە، ئۇنىڭ جان-دەل بىلەن خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلىش ئەمەلىيىتىدە ئىپادىلەنگەن. گەپ قىيىن بولۇش-بول-

ماسلىقتا ئەمەس، بىلكى تۆكىنىش-تۆگەنمەسىللىك، قىلىش-قىلىماسلىقتا. چىن دىلىمىزدىن تۆگەنسەك، چىن دىلىمىزدىن ئىشلىسى كلا قىين ئەمەس. بىز كۈڭ فەنسىپدىن تۆكىنىشنى تەشەببۈس قىلىشتا ھەر بىر رەھبىرىي كادىردىن بىرنەچە بالىنى بېقۇپلىشنى، كىچىك دورا ساندۇقنى دۇمبىسىكە بىدۇۋېلىشنى تەلەپ قىلىمايمىز، بىلكى كۈڭ فەنسىپنىڭ روهى ئارقىلىق تۆزىدىكى تۈللەتلەرنى، مەسىلەن، راهەت-پاراغەتكە بېرىلىش، يەپ-ئىچىپ تاماشا قىلىش، شەكلىۋازلىق قىلىش، يالغان گەپ قىلىش، لاب ئىتىش، ئامىنىڭ دەرىگە دەرمان بولماسلىق قاتارلىق تۈللەتلەرنى تۈزىتىشنى تەلەپ قىلىمىز، بۇنىڭ نېمىسى بولمايدىكەن؟ تېگى-تەكتىدىن ئېيتقاندا، "گەپ قىلالماسلىقتا ئەمەس، قىلىشنى خالماسلىقتا!" يەنە بەزى كىشىلەر، كۈڭ فەنسىپ بەك "ئەخەمەق"، بەك يۈۋاش ئادەم ئىكەن، كىم تۆگەنسەي شۇ زىيان تارتىدۇ، دەپ قارىماقتا. بۇمۇ بىر خىل خاتا كۆزقاراشتۇر. كۈڭ فەنسىپ ھەققەتەن سەممىي ئادەم. تۆ پارتىيىنىڭ چاقرىقىغا سەممىي ئاۋاز قوشۇپ، ئامما تۈچۈن سەممىي ئىش قىلىپ بەرگەن، پارتىيە ۋە خەلقە ھېچقانداق شەخسى تەلەپ قويمىغان، نۇرغۇن "زىيان" تارتقا، لېكىن كومپارتىيە ئەزاسى بولغان كىشىدە مۇشۇنداق "زىيان تارتىش" روهى بولۇشى لازىم. سىقلابىي تۇرۇش يىللەرىدا مىڭلۇغان-تۆمنلىگەن كومپارتىيە ئەزىزلىنىڭ "ئەخەمەق" لىكىه، "زىيان تارتىش" روهىغا تايىنىش ئارقىلىقلا پارتىيىمىز كەڭ خەلق ئامىسىنىڭ ئىشەنچىگە ۋە ھىمايسىكە بېرىشكەن، غەلبىنى قولغا كەلتۈرگەندى. تىنج قۇرۇلۇش دەۋىرىدە كومپارتىيە ئەزىزلىنىڭ "ئەخەمەق" لىكى ۋە "زىيان تارتىش" روهى يەنلا زۆرۈر. "تۆزۈم زىيان تارتىمەنكى، مىڭلۇغان-تۆمەن-لىگەن كىشىلەر بەختكە بېرىشىسۇن"، بۇ ھەققىي كومپارتىيە ئەزىزلىنىڭ يۈرەك ساداسى. بۈگۈنكى كۈندە، بىز ئېلىپ بېرىۋاتقان ئىسلاھات-ئېچىۋېتىش ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشى بىر مەيدان چوڭقۇر سىقلاب، ئالدىمىزدا تېخىمۇ مۇشكۇل ۋەزىپە تۇرۇپتۇ، بۇنداق ئەھۋالدا مىڭلۇغان-تۆمنلىگەن پارتىيىلىك كادىرلارنىڭ "زىيان تارتىش" روهىنى جارى قىلدۇرۇشى، سىقلاب تۈچۈن دازىمەنلىك بىلەن "ئەخەمەق". لەردىن بولۇشى تېخىمۇ زۆرۈر. مۇشۇنداق "ئەخەمەق" قانچە كۆپ بولسا، پارتىيىمىزنىڭ ئىناۋىتى شۇنچە يۈقرى بولىدۇ، ئىشلىرىمىز شۇنچە ئىشەنچلىك بولىدۇ. يەنە بەزى پارتىيىلىك كادىرلار، كۈڭ فەنسىپدىن تۆكىنىش رەھبىرىي كادىرلارنىڭ ئىشى، ئۇنىڭ بىلەن كارىمىز يوق، دەپ قارىماقتا. كۈڭ فەنسىپ رەھبىرىي كادىرلارنىڭ ئۇلگىسى بولغاندىكىن، ئۇنىڭدىن ھەر بىر رەھبىرىي كادىر تۆكىنىشى كېرەك، لېكىن شۇنىمۇ كۆرۈش كېرەككى، كۈڭ فەنسىپ نامايان قىلغان خالىس تۆھپە يارىتىش، جاپاغا چىداب كۆرەش قىلىش، باشقىلارغا ياردەم بېرىشنى خۇشالىق دەپ بىلىش، تۆز نەپسىدىن كېچىپ تۇمۇم تۈچۈن ئىشلەش روهى ئەينى ۋاقتىدا ھەر بىر كومپارتىيە ئەزاسىدا بولۇشا تېكشىلىك خىسلەتمۇ ھېسابلىنىدۇ. شۇنىڭ تۈچۈن پارتىيىنىڭ رەھبىرىي كادىرلىرىمۇ، كەڭ پارتىيە ئەزىزلىرىمۇ پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىنىڭ چاقرىقىغا ئاكىتىپ ئاۋاز قوشۇپ،

تونۇشنى تۇستۇرۇپ، پوزىتىسىنى توغرىلاب، بۇ تۈكىنىش پائالىيىتنى قانات يايىدۇرۇشنىڭ مۇھىم ئەھمىيىتنى تولۇق تونۇشى، مۇجمەل تونۇشلارنى ئايدىگلاشتۇرۇپ، ئىدىيىدىكى توسالغۇلارنى تۈگىتىپ، ئاڭلىق حالدا كۈڭ فەنسىپنىڭ قەھرىمانلىق ئىش-ئىزلىرىنى ۋە ئالىچاناب روهىنى كىشىلىك تۇرمۇش نىشانى ۋە هەرىكەت قىلىنامىسى قىلىپ، تۇرلۇك بوران-چاپقۇنلارنىڭ سىنقىغا ھەققىي بەرداشلىق بېرەلەيدىغان، كومپارتىيە ئەزاسى ۋە خەلقنىڭ چاڭرى دېكەن شەرەپلىك نامغا ھەققىي مۇناسىپ كېلىدىغان بولۇشى كېرەك.

توب مەسىلىنى تۇتۇپ تۈكىنىش كېرەك. يولداش جىڭ زېمن مۇنداق دەپ تەكتىلەپ كۆرسەتتى: ”تۇغرا دۇنيا قاراش ۋە كىشىلىك تۇرمۇش قارشىنى تىكىلەش، ھەر بىر كادىر ۋە پارتىيە ئەزاسى تۇچۇن بېيتقاندا، ئۇتىمۇشته ھەممىدىن مۇھىم مەسىلە ئىدى، ھازىرماۇ شۇنداق، بۇنىڭدىن كېيىنمۇ شۇنداق بولىدۇ.“ تۇغرا دۇنيا قاراش ۋە تۇغرا كىشىلىك تۇرمۇش قارشى — دۇرۇس ئادم بولۇشنىڭ يولى ھەم ئاساسلىقى. يولداش كۈڭ فەنسىن شۇنىڭ تۇچۇن يېڭى دەۋرىدىكى قەھرىمان بولۇپ چىقالغانكى، ئەڭ ئاساسلىقى، تۇ تۇغرا دۇنيا قاراش ۋە كىشىلىك تۇرمۇش قارشىنى مۇستەھكم تۇرۇغۇزان. تۇ ئىسلاھات-ئې-چۈچىتىش دەۋرىدە كىشىلىك تۇرمۇشنىڭ ئەڭ ئالىي نىشانى، ئەڭ زور قىمىستى نېمە دېكەن مەسىلىگە ئالىچاناب پەزىلىتى ئارقىلىق، سۆزى بىلەن ھەرىكتى بىردىك بولغان حالدا جاۋاب بەردى. بىزنىڭ بەزى كادىرلىرىمىزنىڭ يېڭى ۋەزىيەتنىڭ سىناقلېرىغا بەرداشلىق بېرەلمىگەنلىكى، ھەتا جىنайىت ئۇتكۈزۈش يولغا ماخغانلىقى، تېڭى-تەكتىدىن بېيتقاندا، تۇغرا دۇنيا قاراش ۋە كىشىلىك تۇرمۇش قارشىنى تىكلىمىگەنلىكى ياكى دۇنيا قارشىنى تۇزگەرتىنى بوشاشتۇرۇپ قويغانلىقىدىن، ئادم نېمە تۇچۇن ياشайдۇ، قانداق ياشاش ئەھمىيەتلىك بولىدۇ دېكەن مەسىلىنى تۇبىدان ھەل قىلالىغانلىقىدىن بولغان. شۇڭا، كۈڭ فەنسىندىن تۇكىنىشته چوقۇم مۇشۇ توب مەسىلىنى چىڭ تۇتۇپ تۇبىدان تۇكىنىش كېرەك. كەڭ كادىرلار بولۇپمۇ ياش كادىرلار كۈڭ فەنسىنى ئۇلگە قىلىپ، تۇغرا دۇنيا قاراش ۋە كىشىلىك تۇرمۇش قارشىنى مۇستەھكم تۇرۇغۇزۇشى، كومىئىنستىك غايە ۋە بېتىقادىنى چىكتىشى، پارتىيىنىڭ ئاساسىي نەزمىرىسى ۋە ئاساسىي لۇشىيەتنى ئەستايىدىل تۇكىنىشى، تېرىشىپ ئەمەلىيەتنى ئۇتكۈزۈشى، خەلق ئاممىسىدىن ئىبارەت مۇنبەت تۇپراقتا يىلتىز تارتىشى، سوتىسيالىنىستىك ئىسلاھات ۋە قۇرۇلۇشتن ئىبارەت ئۇلغۇ ئەمەلىيەتكە پائال ئاڭلىنىشى، ئاڭلىق تۇرده جاپالق جاپالارغا بېرىپ، چىنلىقىشى ۋە سىناقى قوبۇل قىلىشى، شۇ ئارقىلىق، نىسر ئاتلايدىغان مۇھىم تارىخىي ۋەزىپىنى ھەققىي تۇرده ئادا قىلالايدىغان ئادەملەردىن بولۇشى لازىم. مۇھىم نۇقتىنى گەۋىدىلەندۈرۈش لازىم. ھەممە ئادم كۈڭ فەنسىندىن تۇكىنىشى كېرەك، لېكىن مۇھىم نۇقتا رەھبىرىي كادىرلار دۇرۇرۇش لازىم. رەھبىرىي كادىرلار پارتىيە ئىشلىرىنىڭ ئايىجىچ كۈچى. شۇڭا، رەھبىرىي

کادрلارنىڭ تۇكىنىشىنى ئوبدان تۇتۇش ئىنتايىن مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە بولۇش بىلەن بىللە تۇكىنىش پائالىيتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇشنىڭ، ئەمەلىي ئۇنۇم ھاسىل قىلىشنىڭ ئاچقۇچى. كۈڭ فەنسىپن رەھبىرىنى كادрلارنىڭ تۇلۇكسى بولغاچا، ئۇلار تۇچۇن ئېتىقاندا، كۈڭ فەنسىپدىن تۇكىنىش تېخىمۇ بىۋاسىتە، تېخىمۇ يېقىلىق بولىدۇ، شۇنداقلا تېخىمۇ كۈچلۈك رېشاللىققا ۋە قاراتىلىققا ئىگە بولىدۇ. ھەر دەرىجىلىك رەھبىرىنى كادрلار چوقۇم ئۇلگە بولۇپ، تۇكىنىش ئاڭلىقلقىنى كۈچەيتىپ، ئىشنى تۇزىدىن باشلىشى، ھازىردىن باشلىشى، كونكرىت ئىشلاردىن باشلىشى، تۇزىگە يۇقىرى تۇلچەم بويىچە قاتىق تەلەپ قويۇشى، ئەستايىدىل تۇكىنىش، سېلىشتۇرۇپ تەكشۈرۈش، ھەرىكتىدە كۆرسىتىش جەھەتتە كۈچ سەرپ قىلىپ، كەڭ پارتىيە ئەزىزلىرى ۋە كادрلارغا ھەققىي تۇرده ئۇلگە كۆرسىتىپ، تۇز رايونى، تۇز تارمۇقى ۋە تۇز سىدارىسىنىڭ تۇكىنىش پائالىيتنىڭ چوڭقۇر قانات يېيىشىنى ئىلگىرى سۈرۈشى كېرەك.

ئەمەلىي ئۇنۇمكە ئەھمىيەت بېرىش لازىم. كۈڭ فەنسىپدىن تۇكىنىش پائالىيتنى قانات يايىدۇرۇشتا، چوقۇم پۇختا ئىش كۆرۈپ، ئەمەلىي ئۇنۇمكە ئەھمىيەت بېرىش كېرەك. تۇكىنىشنى پارتىيەتلىكىنى كۈچەيەتىش، سوتىسياالستىك ۋە كوممۇنىستىك غايىه ۋە بىتىقادتا چىڭ تۇرۇش جەھەتتىن ئەمەلىيەشتۇرۇش كېرەك. تۇكىنىشنى خالسانە تۆھپە يارىتىش، جان-دىل بىلەن خەلق تۇچۇن خىزمەت قىلىش جەھەتتىن ئەمەلىيەشتۇرۇش، چىن كۆڭۈل-سەممىي نىبىت بىلەن خەلق مەنپەتتىنى كۆزلەش، ئامىنىڭ مەنپەتتىگە ذىيان يەتكۈزۈدىغان قىلمىشلارغا قارشى قەتىشى كۈرمەش قىلىش كېرەك. تۇكىنىشنى چىرىكلىكە قارشى تۇرۇپ، پاكلىقنى تەشىببىؤس قىلىش، پارتىيە ئىستىلى ۋە پاكلىق قۇرۇلۇشنى ئىلگىرى سۈرۈش جەھەتتىن ئەفەلەتلىكەشتۇرۇش، پارتىيە ئىنتىزامى ۋە مەركەزنىڭ ئالاقدار بىلەكلىمىلىرىنى نەمۇنلىك بىلەن تىجرا قىلىپ، تۇزىگە قاتىق تەلەپ قويۇش، شۇنىڭ بىلەن بىللە، تۇزىنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرىنى، پەرزەنلىرىنى ۋە تۇز پىندىكى خىزمەتچى خادىمлارنى ئوبدان باشقۇرۇش، مەسىلە سېزىلەسە ۋاقتىدا تۇزىتىش كېرەك، تۇرۇنسىز يول قويۇشقا قەتىشى بولمايدۇ، قانات ئاستىغا ئېلىشقا، تۇز مەيلىكە قويۇۋەتىشكە تېخىمۇ بولمايدۇ. تۇكىنىشنى تۇز خىزمەتتىنى پۇختا ئىشلەش جەھەتتىن ئەمەلىيەشتۇرۇش كېرەك، خىزمەتتى پۇختا ئىشلەپ، تېرىشىپ كۈرمەش قىلغاندىلا، ئاندىن جۈڭكۈچە سوتىسياالىزىم قۇرۇشتىن بىبارەت ئۇلۇغوار نىشانغا يەتكىلى بولىدۇ. كۈڭ فەنسىپ بارغانلا بېرىنە ئىخلاص بىلەن قېتىرقىنىپ ئىشلەپ، ئەڭ ياخشى نەتىجە يارىتىشقا تىرىشقا، ھەممە يولداشلار ئۇنى ئۇلگە قىلىپ، تۇز خىزمەتتىنى قىزغۇن سۆپىپ، تۇز خىزمەتتىنى نەتىجىلىك تۇرۇنداشنى تۇز بۇرچۇم دەپ بىلىشى، جاپاغا چىداب كەسپىنى تۇكىنىپ، تۇزىنى تۇنتۇغان حالدا ئىشلەپ، قەيسەرلىك بىلەن كۈرمەش قىلىپ، تۇزىنىڭ پۇتون ئەقىل-پاراستىنى جەھىيەتكە ۋە خەلقە بېغىشلىشى كېرەك. چوڭقۇر ۋە تۇزاقچە تۇكىنىش لازىم. كۈڭ فەنسىپ — بىر ئېينەك، تۇلچىكۈچ ھەم بایراق، تۇ

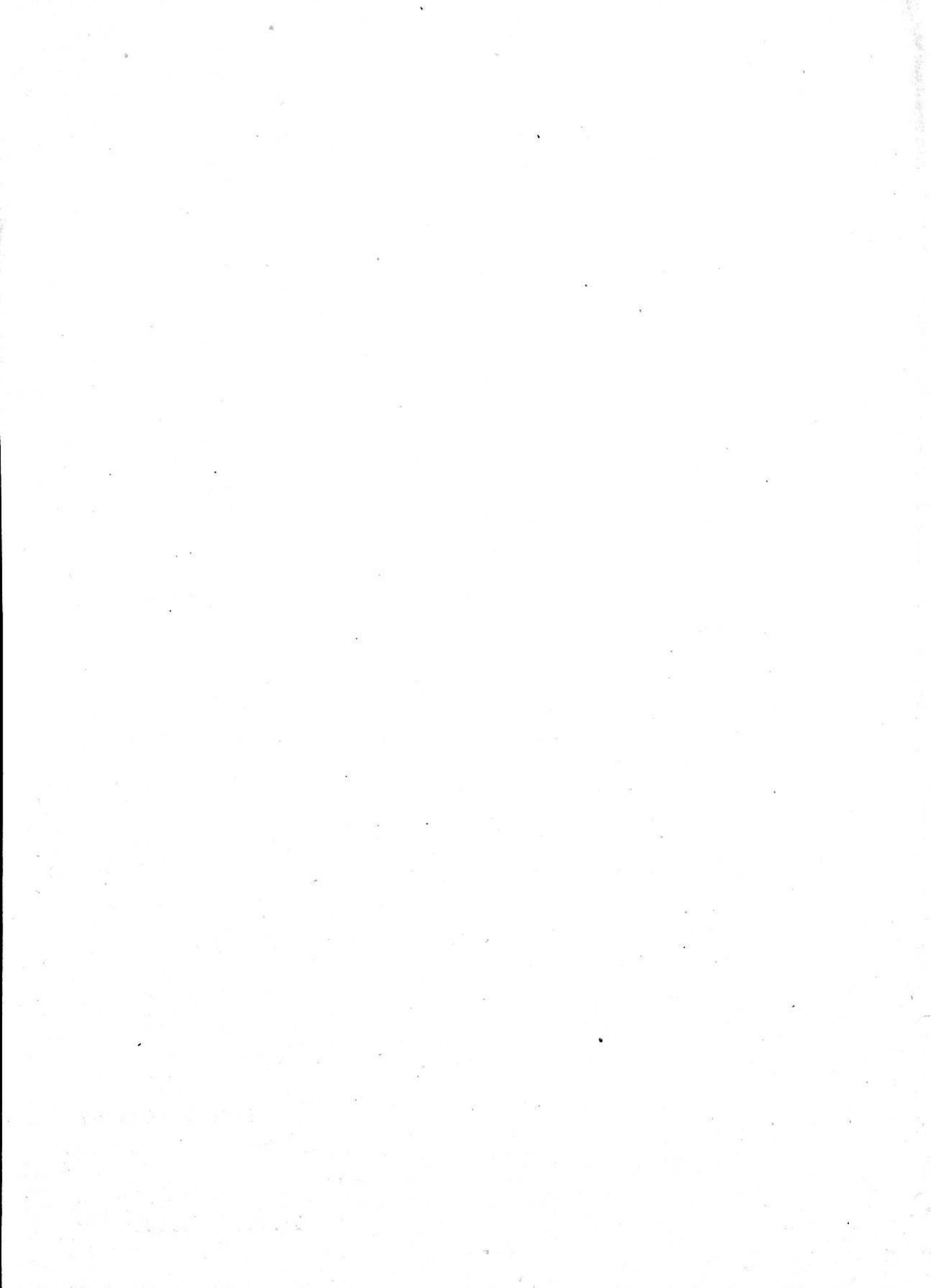
بىز ئۈچۈن شانلىق تۇلوك تىكلىدى، ئۇنىڭ قەھرىمانلىق ئىش-ئىزلىرىنى ئاڭلۇغاندا تەسىرىنىپ، سۆزلىكىمندە هاياتجانلىنىپ، ھېرىكەتكە كېلىدىغان چاغدا غايىپ بولۇپ كېتىدىغان، بىر مەھەل ئۆگىنىپلا بولدى قىلىپ قويىدىغان پوزىتىسىنى تۇتۇشقا بولمايدۇ، رەھبەرلىكىنى ھەققىي كۈچەيتىپ، تەكشۈرۈپ ھېيدە كچىلىك قىلىپ، بوشاشتۇرۇپ قويىماي داۋاملىق تۇتۇش كېرەك. كۈڭ فەنسىپنىڭ ئىش-ئىزلىرىنى ۋە روھىنى يەنسىو كەڭ تۈرددە تەشۈق قىلىپ ھەممە ئۇنى ئۆز رايونى، ئۆز تارمىقى ۋە ئۆز ئىدارىسىدىكى ئۈلكلەك شەخسلەردىن ۋە ئىلغار كوللىكتىپلاردىن ئۆگىنىش بىلەن بىرلەشتۈرۈپ، ئۆگىنىش پائالىيىتىنى قەدەمئۇ قەدم ئۆگقۇرلاشتۇرۇش كېرەك.

ئۈلكلەنە ئۈچى پۇتمەس-تۈگىمەستۇر، بىز يولداش جياڭ زېمن يادولۇقدىكى پارتىيە ھەركىزىي كومىتېتىنىڭ رەھبەرلىكىدە، تىرىشىپ ئىشلەپ، يولداش كۈڭ فەنسىپنى داۋاملىق چۈقۈرلاشتۇرۇپ، پارتىيىمىز ئىچىدە كۈڭ فەنسىپنە ئۆخشاش ياخشى پارتىيە ئەزاسى ۋە ياخشى كادىرنى تېخىمۇ كۆپلەپ مەيدانغا كەلتۈرۈشىمىز كېرەك. مۇشۇنداق قىلىدىغان بولساقا، پارتىيىمىز ھەممىدە غالپ ئورۇندا تۇرالايدۇ، ئىشلىرىمىز غەلبىسىپرى ئالغا ئىلگىرلەيدۇ.

(ئاپتۇر: ج ك پ ھەركىزىي كومىتېتى تەشكىلات بۆلۈمىنىڭ باشلىقى)

**تەرجىمە قىلغۇچى: رسالت ئابلا**

**مەسئۇل مۇھەدرىر: ئەركىنچان**



**ISSN 1006-5857**

《求是文选》(维吾尔文版) 国外代号: M5-V 刊号: ISSN1006-5857  
CN11-2498/D

邮发代号: 2-373 定价: 1.50 元 邮政编码 100013



A standard linear barcode is positioned vertically. To its right, the number '09' is printed above the barcode, likely indicating the volume or issue number.

9 771006 585006